

GROOT ROTTERDAM PANORAMA

19 SEPTEMBER 1935 - No. 37

LOSSE NUMMERS 15 CEN

LEES HET ARTIKEL: „TWEE ZANGERS - TWEE RASSEN”

Ook vroegere kermissen waren tijden van uitgelaten pret.

De Westermarkt staat vol met koek-, galanterie- en speelgoedkramen. De Nieuwmarkt is 'n tweede Botermarkt, echter bevinden zich hier de poffertjes- en wafelkramen, eenige poppenkasten en kijkspelletjes. De geheele stad is vol drukte, leven en vertier. Bij het bierhuis van Roetemeier in de Amstelstraat is het dringen en vechten om er in te komen. De schouwburgen loopen dag en avond vol. Een ieder gaat uit, de gegoede burger en de handwerksman, Mevrouw en het dienstmeisje. Er wordt veel geld uitgegeven, waarvoor het geheele jaar door den kleinen man gespaard is. En dit opgespaarde geld met de kermisfooiën wordt in enkele dagen verteerd en uitgegeven. Voor deze kermisfooiën bestond een

vast tarief. De dienstboden ontvingen 2 à 5 gulden, de kantoorbedienden 10 à 15 gulden, de postbestellers 50 cts à f 1.—

Het opheffen der Amsterdamsche kermis in 1876 is de oorzaak geweest van relletjes, het z.g. kermisoproer. Op den 2den Maandag in September, den dag waarop de kermis begon, zijn de ongeregelde uitbraken, en er werden door de politie rake klappen uitgedeeld. Een persoon verloor bij deze relletjes het leven en er waren dertig gekwetsten.

Twee protesten tegen het optreden van politie en militairen werden aan den Koning gezonden, één door een werkliedenvereniging, en één door „145 gezeten burgers van de Kalverstraat, den Heiligenweg, Koningsplein en Leidschestrade”.

In dit laatste adres werd zelfs een zijdelingsche wenk aan den Koning gegeven, den Burgemeester maar te ontslaan.

In 't bijzonder was men verbitterd over het optreden der huzaren.

Eén gebruik bleef nog jaren nadien de herinnering aan de kermis levendig houden, n.l. het trommelen op de beurs, ter herinnering aan het buskruitverraad in 1622.

Ook onze voorouders wisten tijdens de kermis „de bloemetjes buiten te zetten.”

Maar ook deze laatste herinnering heeft opgehouden, toen de nieuwe beurs van Berlage geopend werd.

De kermis was vanouds de jaarlijksche gedachtenisviering der Kerkwijding, en wel der Oude of St. Nicolaaskerk, die vermoedelijk door Bisschop Gwy op den 15en September 1306 is ingewijd. In de 14e eeuw duurde de kermis acht dagen, van Zondag tot Zondag, waarvan de eerste dag was bepaald op den

SEPTEMBER

de oude Amsterdamsche Kermismaand

NIET veel Amsterdammers zullen zich nog de Amsterdamsche kermis herinneren. Immers in 1875 werd deze voor het laatst gehouden.

In September stond Amsterdam in het teeken der feestviering. De Botermarkt (thans Rembrandtplein) bood een vroolijken aanblik, vol als ze was met tenten en kramen. De geheele markt is gevuld met inrichtingen van plezier en vermaak, schietsalons en tenten, oliekoeken- en zuurkramen, Turksche schommel en draaimolens. Daar staat de circus-tent van Blanus, en vlak daarnaast die van zijn doodelijk gehaten concurrent „De Jonge Hage-naar”. „De Vier Kronen” geeft in de tent zware romantische stukken als „De dood van Rolla”. Verderop een poppen-spel, een menagerie, een acrobaten- en koord-danserstent, een honden- en apenspel, kleinere tenten met extra dikke en schoone dames, wonderkinderen en waarzegsters, „Een uurtje in de hel.” Tenten met nooit geziene wonderen van wilden en dwergen, herculessen en atleten, jongleurs en balanceerders, springers en vliegers, kwakzalvers en horoscoop-trekkers, buiksprekers en meerminnen,

Een nachtwachts-kermis-wensch uit 1781, opgedragen aan alle burgers van het Rustenburger-, Verwers- en Kruijtmakerspad en Amsteldijk.

kortom alles lokt de gapende menigte aan.

Hoe men al die merkwaardige wezens bij elkaar kreeg? Door de kunst der metamorfose. En dat de spulbazen in die dagen de kunst van metamorfoseeren goed verstonden, blijkt uit een bericht in de Schager Courant van 26 November 1868.

„Op de laatst gehouden kermis te Purmerend zijn twee meisjes uit Zaandam, die zich als dienstmeisjes in een kermistent hadden verhuurd, tegen haren wil door den houder van die tent gemetamorfoseerd in getijgerde dames; daar een van haar de tijgervlekken verloren had, wilde de houder der tent haar in een negerin

herscheppen, waaraan zij zich evenwel nog tijdig door de vlucht wist te onttrekken. De Justitie bemoeit zich met de zaak.”

De Reguliersdwarsstraat was aan beide zijden bezet met een rij Groninger koekkasten en gerookte paling-, sinaasappelen-, suikergoed- en speelgoedkraampjes.

Het brandpunt der kermis was immer de Botermarkt, waar geregeld een ontzaglijke drukte heerschte.

„Komt binnen, boeren en burgers. Ge moet niet langer twijfelen. De grootste potentaten van Europa en Azië hebben dit circus met hun tegenwoordigheid vereerd.”

Zondag na St. Lambert. Dan werd er vrijgeleide afgekondigd; „vrydom, veylicheit, ende geleyde aan een yegelijk binnen deser stede, ende die vrydom van dien te mogen komen,” uitgezonderd ballingen en vijanden. In het midden der 16e eeuw was de Amsterdamsche kermis de voornaamste jaarmarkt van Holland, natuurlijk omdat Amsterdam de voornaamste stad was. Het was een tentoonstelling van veel, dat men slechts eens in 't jaar zag, — van veel ook, dat men voor 't eerst zag. — Het kostte moeite, in een zoo dicht betimmerde en van geen ruime pleinen voorziene stad, plaats voor de kermiskramen te vinden. De goud- en zilverkramen, oudtijds „juweelders” genoemd, stonden naar oud gebruik op een veilige plaats in het Oude Gasthuis, hetgeen zich ongeveer ter hoogte van den zuidervleugel van het tegenwoordige paleis op den Dam bevond, aan de huidige Paleisstraat.

't Geven van kermisgeschenken was een oud gebruik. Dan moest ieder vroolijk zijn, en elk „zijn kermis” hebben. De Burgemeesteren werden voor stadsrekening met kermiszwanen en vaatjes Bremerbier vereerd, bakkers, grutters en brouwersknechts kregen hun kermisbier van den molenaar, en iedere jongen van zijn Petemeui een kermisduit. De grootjes in het Besjeshuis, en de oude juffrouwen op het Hofje, de zieken in het Gasthuis, en de boeven in het Rasphuis ontvingen op kermis een extraatje. Ja, de Justitie zelf zag van ouds op kermis een weinig door de vingers, en was gewoon, van doodslagen „ghecomitteert in de kermissen” remissie te verlenen, wat Keizer Karel V echter niet goed vond, en in 1545 verbood. En in 1546 ging men nog iets

verder. Bij plakkaat van 30 Januari 1546 gebood de Keizer: „Alle taveernen waar op de kermissen doodslagen geschieden, zullen voor zekeren tijd gesloten worden, zonder nering te mogen doen.”

In 1484 was er ook voor het eerst een levende olifant te zien, toen een zeer vreemd schouwspel in onze stad, ja, in geheel ons land. De olifant zou van hier naar Utrecht vervoerd worden, en toen „sy hem voor Muyden opscheppen souden” ging men daarmee zoo onvoorzichtig te werk, dat hij in het water viel en verdrink. Slechts eens is de kermis verlegd en wel in 1655, naar den eersten Zondag in Augustus. Doch in 't jaar 1660 werd deze weer op verzoek der vleeschhousers, klagen- de dat zij 't vleesch, dat zij op kermis moesten slachten, voor bederf niet konden bewaren, gelijk vanouds in September gebracht. Eenige malen is er geen kermis geweest. In 1849 en 1853. Toen heerschte hier ter stede en in het land de cholera, waarom de kermis voor die jaren afgelast

werd. Meermalen is er sprake van geweest, de kermis geheel af te schaffen, zoo b.v. in 1795, wat toen echter niet is doorgegaan, tot eindelijk in 1875 de laatste Amsterdamsche kermis gehouden werd.

Het circus Blanus op de Nieuwmarkt te Amsterdam. „Komt binnen, dames, heeren, boeren, burgers en buitenlui!” Het presenteren der artisten voor de tent.

De kermis bij avond op de Botermarkt te Amsterdam. Friezinnetjes met gouden kappen en „kraakzindelijke” juffrouwen noodigen vriendelijk uit tot 't eten van lekkere wafelen en poffertjes.

HET UUR DER

Georges Surdez:

Het leven op de duikboot was vol avontuurlijke afwisseling en hij wenschte niets liever dan er toe terug te keeren.

VERSCHRIKKING

OP een middag wees een jonge chirurg van het Militaire Hospitaal in Sidi-bel-Abbès hem aan: „Daar gaat een prachtig studie-object voor je. Hij verzet zich uit alle macht tegen zijn ontslag uit het Vreemdelingen-Legioen, waardoor de geruchten, dat het hier een hel op aarde is, wel eenigszins in een ander daglicht komen te staan, vind je niet? Maar afgezien daarvan is zijn persoonlijkheid een eigenaardig en ingewikkeld geval.”

Walter Meinrich stak het plein over. Hij was groot, knap van uiterlijk en nog vrij jong. De breede schouders van zijn krachtig gebouwd lichaam kwamen scherp uit in een nieuw khaki-uniform. Zijn tenue droeg de veelkleurige versierselen van het Derde Regiment, waaruit kon worden afgeleid, dat hij eerst kortelings uit Marokko was teruggekeerd. Hij wekte den indruk, 'n lichamenlijk gezonde kerel te zijn, die over groote lenigheid en kracht beschikte. Toch moest er met hem iets niet in orde zijn, want het Legioen gaat er niet spoedig toe over, soldaten uit den dienst te ontslaan.

„Zenuwen geschokt?” vroeg ik.

„Ik weet het eigenlijk niet.” De chirurg glimlachte. „Misschien simuleert hij wel. Volkomen normaal is hij in ieder geval niet. Als ik jou was, dan —”

Hij scheen te vergeten, dat het moeilijk viel, iemand voor het eerst aan te spreken en dan onmiddellijk naar allerlei persoonlijke bijzonderheden te vragen. Om te beginnen zou dit verre van tactisch zijn en bovendien bestond de mogelijkheid, dat de man opvliegend van karakter was. Toch had ik al spoedig eenige redenen om aan te nemen, dat er iets bij hem haperde. Zoo ontdekte ik, dat Meinrich reeds enkele dagen in de stad was, maar nog met niemand had kennis gemaakt. Dit vond ik vreemd. Overigens kwam ik voorloopig niets te weten. Toevallig zag ik hem, twee dagen later, 's avonds in „De Zon van Afrika”. Hij zat aan een tafel, in een hoek van het rumoerige café en stond van tijd tot tijd op om een geldstuk in de gleuf van de elektrische piano te werpen. Behalve door het nummer op zijn kraag onderscheide hij zich in niets van de overige soldaten. Het viel me alleen op, dat hij zonder gezelschap was.

Voor de piano wisselden we eenige woorden over de keuze van een muzieknummer. Het gesprek werd voortgezet en binnen enkele minuten vernam ik een schetsmatige levensbeschrijving. Hij was in Bremen geboren en maakte nu zijn derde jaar mee bij het Legioen. Voor dien tijd oefende hij het beroep van electricien uit en nóg eerder diende hij bij de Duitsche marine.

„Ik trouwde eenige maanden na het sluiten van den Wapenstilstand,” vertelde hij. Hij sprak vrij goed Fransch, hoewel met een sterk accent. „Gelukkig ben ik niet geweest. Het eigenaardige is, dat zich niet direct wat je noemt moeilijkheden tusschen mijn vrouw en mij voordeden. Maar ze bleek bang voor me te zijn. Het gebeurde dikwijls, dat ik 's nachts wakker werd en haar bevend van schrik rechtop in bed zag zitten. U begrijpt wel, dat ik zooiets op den duur niet kon uithouden. En aangezien het met mijn werk ook niet wilde vlotten, besloot ik, me te laten aanwerven bij 't Vreemdelingen-Legioen. Daar had ik bovendien nog een andere bedoeling mee.”

Hij zweeg een oogenblik en dacht na. „Ik durf het u bijna niet te vertellen, omdat anderen het erg vreemd blijken te vinden. Waarom? Dat is mij een raadsel. Ik had nog nergens over gesproken, maar ongeveer een maand geleden — ja, het was in Marokko, toen ik op een kleinen post lag ten Zuiden van Azerdoun — kwam de kapitein op inspectie. Hij riep me bij zich. Ik had namelijk al lang te voren aangevraagd, Fransch onderdaan te mogen worden en daarvoor moest ik papieren toonen om mijn identiteit te bewijzen.

De kapitein vroeg me, of ik na afloop van mijn diensttijd in het Legioen bleef, ofwel van plan was,

weer in de burgermaatschappij terug te keeren. Dit vragen ze altijd, want een man, die denkt te blijven, komt voor bevordering in aanmerking. Hij was zóó vriendelijk, dat ik openhartig met hem sprak.

Ik vertelde u, dat ik tijdens den oorlog bij de marine was, ik zat toen in den onderzeedienst. Sinds het verdrag van Versailles mocht Duitschland geen onderzeeboten meer hebben en al is dat op het oogenblik veranderd — veel te beleven valt er nog niet. Ik zei den kapitein, dat ik me bij de Fransche marine wilde laten inlijven — en dan natuurlijk bij de onderzeeboten, omdat ik daarop thuis ben. Eerst dacht hij even na, waarop hij me allerlei vragen stelde. Natuurlijk antwoordde ik zoo goed mogelijk en hij beloofde mij, zijn best te zullen doen. Kort daarop werd ik in het hospitaal Louis te Meknès ter observatie opgenomen. En dat was nog maar het begin, want vandaar stuurden ze me naar het hospitaal in Fes en toen hierheen. Ze willen me ontslaan en naar huis sturen. De volgende week moet ik in Oran voor de Medische Commissie verschijnen! En dat alles — voorzover ik 't tenminste kan bekijken — alléén, omdat ik in mijn oude vak wil terugkeeren.

Ik ben mecanicien en electricien en zat een jaar voor den oorlog al in de onderzeeboten. Ik heb lange tochten gemaakt door de Oostzee, Noordzee, Atlantische Oceaan en zelfs door de Middellandsche zee en beschik over ervaringen, waar ik nu niets aan heb. Is het dus zoo gek, dat ik daar wel eens gebruik van wil maken?”

Met zijn diep-blauwe oogen keek hij me aan. Ze stonden rustig en helder. Indien één man lichamenlijk en geestelijk volkomen gezond scheen te zijn, dan was het Meinrich wel. Je kon zien, dat hij een uitstekend zeeman was en hart voor dit beroep bezat.

„Toch kan ik me voorstellen, dat je de menschen voor een raadsel stelt,” verklaarde ik. „Iedereen weet, dat het leven aan boord van een onderzeeër zeer zwaar is. De bemanning verkeert practisch iedere minuut in gevaar en loopt de kans, als een rat, die in de val zit, den dood te vinden. Het heeft er dus veel van weg, dat iemand, die beweert terug te willen keeren...”

Meinrich lachte en viel me in de rede.

„Ja, zoo staat de wereld er tegenover. Maar laat ik u dan zeggen, dat ik nooit een beteren tijd meemaakte dan aan boord van de onderzeeërs. Ik heb op alle typen gediend, van de eerste, kleine booten met de olie-motoren, tot de groote Diesel-schepen. Ik zat ook een tijdlang op een kleinen onderzeeër, die mijnen legde langs de kusten. Eerlijk gezegd, dat viel niet mee — korte reizen en hard werken. Maar de langere tochten waren veel prettiger.

De menschen denken, dat de onderzeeërs altijd onder water zaten om aan de torpedojagers te ontsnappen. Dat is onzin! Meestal voeren we aan de oppervlakte. Natuurlijk wordt de lucht, wanneer je lang onder blijft, onzuiver en begin je je niet erg lekker te voelen. Je wordt bijvoorbeeld wakker met een keel, die bijna lijkt dichtgesnoerd. Maar zodra je de kans kreeg aan dek te kruipen, haalde je een paar keer diep adem en je was weer zoo lekker als kip.

In 1915 zwalkten we een week lang zonder te

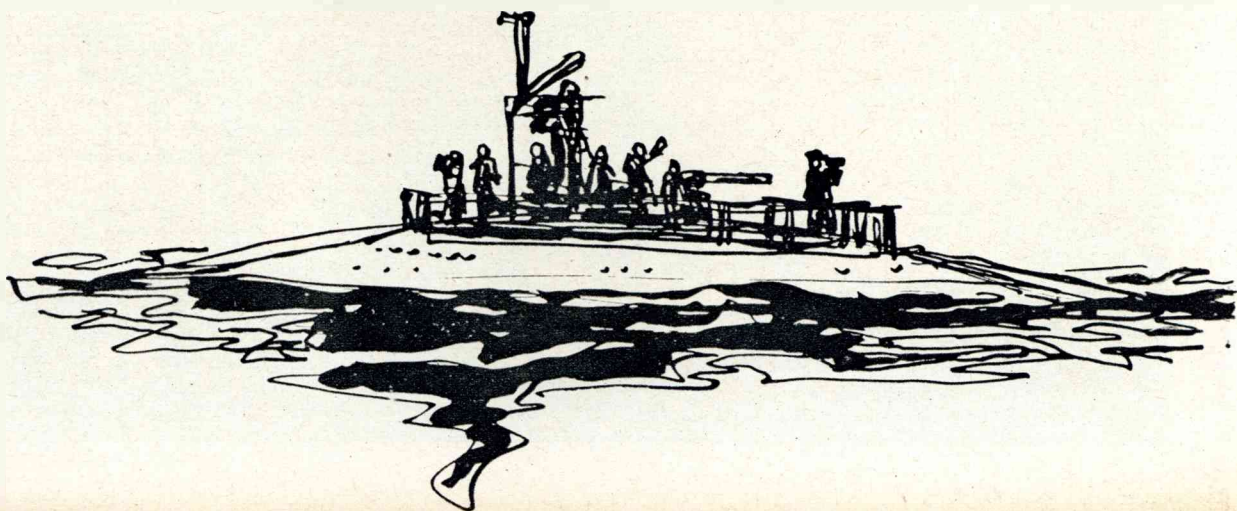
duiken op de Noordzee. In de buurt van Engeland moesten we oppassen voor de snelle jagers, die de Engelschen, speciaal om ons te bestrijden, in de vaart hadden gebracht. Maar meestal kregen wij hen eerder in de gaten, dan zij ons. Daar natuurlijk ook andere schepen voortdurend op den loer lagen, gebeurde het wel eens, dat we onder vuur werden genomen en dan wist je niet, hoe dat zou aflopen. Maar hier hebt u nou het groote verschil. De arme kerels in de loopgraven zaten eigenlijk iederen dag in zoo'n hel — en beleefden ook nog wel ergere dingen. Dat we de kans liepen te verdrinken? U zult toch toegeven, dat dit in een onderzeeboot niet slimmer kan zijn dan in open zee. Ik voor mij geef de voorkeur aan verdrinken boven levend te worden begraven, zooals dit met heel wat mannen aan het front is gebeurd. Behalve in de paar eerste seconden, moet de dood door verdrinking pijnloos zijn. Vraag het maar eens aan iemand, die er bijna was geweest, maar op het nippertje weer kon worden bijgebracht. Je hoort muziek, je wordt slaperig.

Stel je aan den eenen kant soldaten voor, die in prikkeldraad-versperringen blijven hangen, doorboord met kogels of uiteengerukt door een granaat en aan den anderen kant mannen, die in een onderzeeboot naar den bodem van de zee zinken — ik geloof, dat we er niet over behoeven te twisten, wat het beste is.

Bovendien hadden wij een bevoorrecht dienste. We kregen een vrij lang verlof om weer uit te rusten. Ik scharrelde dan hier en daar rond en keek naar de arme kerels, die voor een paar dagen uit de loopgraven waren gekomen. Wanneer ik hoorde, dat ze de trilling in hun ooren maar niet kwijt konden raken, dat ze soms in een modderpoel lagen te slapen, heele dagen zonder eten bleven, koude nachten meemaakten, waarin hun voeten, ondanks drie paar sokken en zware schoenen, bevroren — wanneer ze me dát allemaal vertelden, dan was ik blij met mijn lot.

Neem bijvoorbeeld de luchtvaart, waarvan iedereen dacht, dat ze tot den meest bevoorrecht dienste behoorde. Een neef van mij was sergeant-vlieger. Hij had stalen zenuwen, maar toen hij na den wapen-stilstand terugkeerde, was hij een wrak. En als ik u dan vertel, dat mij niets mankeerde. Ik maakte geen sprong, wanneer een auto of vrachtwagen voorbij reed. Ik liet me niet voorover vallen, wanneer ik een motorfiets hoorde — ik deed niet, alsof ik naar een gasmasker grabbelde, wanneer ik een bepaald fluitend geluid hoorde. En dat zag u wél van hen, die bij andere wapens hadden gediend.

Een zwaar leven? Accoord, maar dan ongeveer net zoo als dat van visscherslui in vredestdid. En wat stond er niet allemaal tegenover? In Duitschland was gedurende de laatste twee jaar niet veel meer te krijgen. Nou — en ik heb in die jaren het lekkerste eten gehad van heel mijn leven. Wanneer we aan de Engelsche kust visschersschepen tot zinken brachten, dan verspilden wij daarvoor geen torpedo. Een deel van de bemanning bracht wat springstof in zoo'n schuit, maar zorgde er eerst voor, de voedingsmiddelen van boord te halen. Op die manier gebeurde het meermalen, dat we zware

hammen, stukken spek, potten jam en ingemaakt fruit in handen kregen.

Verder trok je als lid der bemanning van een onderzeeboot altijd bijzonder de aandacht, wanneer je met verlof thuis kwam. Had de onderzeeër, waarop je zat, een knap stukje werk volbracht, dan gebeurde het dikwijls, dat alle opvarenden een onderscheiding kregen. Ik heb er tenminste verschillende in de wacht gesleept. Aan den wal waren we populair. De reden hiervan was, dat de tegenstanders, die de zeeën afsloten, verantwoordelijk werden gesteld voor de noodzaak, eikelkoffie te drinken en zwart brood te eten. In die dagen beschouwde het volk ons min of meer als de wrekende gerechtigheid.

Opwindig? Niets valt te vergelijken met hetgeen wij meemaakten. Wanneer de kapitein bevel gaf, de lanceer-inrichting in gereedheid te brengen, dan verkeerden wij allen in de grootste spanning. Je hoorde de torpedo wegvliegen, de kapitein rukte den periscop op en neer, je voelde den schok van de explosie.

In het begin van 1917 lagen we op ongeveer 100 mijl afstand van de haven van Oran. Er was een transport-schip op komst met tweeduizend man aan boord — en we kregen de schuit zonder moeite naar beneden. Twee torpedo's — een tijdsbestek van tien seconden — en we hadden meer uitgericht, dan een artillerie-regiment in een heele week zou hebben bereikt!

Dat was trouwens een van de meest interessante tochten, die ik me kan herinneren. We bereikten zelfs de Adriatische zee en liepen daar een Oostenrijksche haven binnen. De ontvangst, die we daar hebben gehad, zal ik mijn leven lang niet vergeten.

„Dat klinkt allemaal wel heel mooi,” merkte ik eindelijk op, „maar er zullen zich toch ook wel moeilijke oogenblikken hebben voorgedaan. Het moet voor velen onder jullie toch vreeselijk zijn geweest, al de bevelen, die slechts vernieling ten doel hadden, uit te voeren.”

Meinrich keek mij aan en glimlachte weer.

„Sentimenteels gevoelens moesten we in dien tijd opzij zetten — het was oorlog! Dit gold niet alleen voor ons, maar voor alle anderen. Natuurlijk lag het nooit in onze bedoeling, weerloze vrouwen en kinderen het slachtoffer te laten worden, maar er deden zich omstandigheden voor, dat we het niet konden verhinderen. In ieder geval behoeft niemand, die den oorlog persoonlijk heeft meegemaakt, zichzelf verwijten te doen. Dit standpunt heb ik altijd ingenomen en vandaar, dat ik het leven aan boord van een onderzeeër ook van een anderen kant bezie; ik vind het interessant — het trekt mij aan. Ik zou weer graag op een onderzeeboot zitten, omdat ik weet, dat ik het nergens zoo naar mijn zin kan hebben.

Jarenlang heb ik er al naar verlangd en op het oogenblik is het zoo, dat ik desnoods van nationaliteit wil veranderen en zelfs bereid zou zijn voor vijf jaar te teekenen. En wat gebeurt er nou? — Ze sturen me voor de Medische Commissie!”

„Het lijkt mij het beste, Meinrich, dat je ze daar al je ervaringen vertelt,” merkte ik na eenige oogenblikken op.

De legionnaire knikte.

„Ja — en dan kan ik er nog heel wat aan toevoegen. Soms weet je niet, hoe je die heeren moet aanpakken.” Voor het eerst vertoonde zich op zijn gezicht een uitdrukking van onrust. „Ik heb vroeger ook al eens last gehad. Met mijn laatsten kapitein bij den onderzeedienst bijvoorbeeld.

En als ik u nou vertel, dat ik tot op den dag van heden nog niet weet, waarmede ik hem heb gehinderd. Ik deed mijn werk goed, daar behoef ik niet

aan te twijfelen. Misschien vonden ze me te rad van tong. Officiëren houden niet van ondergeschikten, die welbespraakt zijn — en misschien hebben ze gelijk. In ieder geval, ik moest van den onderzeeër af en kreeg bovendien nog een minder gunstig rapport mee, zoodat ik niet meer op een andere boot werd geplaatst.

Het gebeurde in de eerste helft van 1918. Ik werd zoo'n beetje bezig gehouden in het arsenaal te Kiel en moest van tijd tot tijd voor de dokters verschijnen.” Meinrich lachte weemoedig en haalde zijn schouders op. „De kapitein gaf natuurlijk het eenige motief op, dat buitenstaanders konden gelooven en waardoor hij stevig in zijn schoenen stond. Hij beweerde, dat mijn hersenen onder de groote spanning te lijden hadden gehad!

En het zou me allemaal nog niets kunnen schelen, wanneer ik er verder geen last mee had. Maar ik zou er bijna alles onder durven verdedden, dat een aantekening van dat zaakje op mijn marine-papieren voor die Franschen aanleiding is geweest om me te vragen, waarom ik zoo graag hun nationaliteit wil aannemen. En wat nog erger is — ze probeeren me uit den dienst te werken.”

Meinrich sprak nu kennelijk met meer inspanning. Zijn groote handen bewogen onrustig en verrieden opwindig. Ik knikte hem sympathiek toe, daar ik er van overtuigd raakte, dat deze man een onverdiende behandeling ondervond. Hij was weliswaar praatziek, overmatig trotsch op zijn staat van dienst en bovendien nog een opsnijder, maar dat kon toch niet als een overwegend bezwaar gelden.

„Ik zat als onder-officier op een van de onderzeebooten, die kruisten in de buurt van Brest en in de Iersche Zee. We hadden op de gebruikelijke manier heel wat werk verzet en ons daarbij zelfs zóo lang opgehouden, dat we niet rond Schotland konden terugkeeren, maar het Kanaal moesten nemen. Ten Oosten van Duinkerken kwamen de jagers ons op het spoor.

De knaap aan de microfoon zei, dat er een heele vloot boven ons hoofd lag. Ze wisten, dat we in de buurt waren, maar niet precies op welke plek. De eerste diepzee-bommen ontploften op veiligen afstand. Je voelde alleen den vloer onder je voeten trillen en een lichten druk op je oorvliezen. We zochten den bodem op, ongeveer twaalf à veertien vadem diep en scharrelden net zoo lang met roeren en tanks, totdat we eindelijk zonder kleerscheuren bleven liggen.

Er ging een uur, twee uur voorbij. Toen stegen we voorzichtig. Binnen drie minuten begon het spelletje met de diepzeebommen opnieuw, maar nu veel dichterbij. Opnieuw was het zakken en de motoren werden afgezet. We hadden er een langen tocht opzitten en onze romp had daarbij veel te lijden gehad. Het water sijpelde naar binnen en de vloeren stonden blank. De pompen konden niet in werking worden gesteld, omdat het geluid en de olie ons zouden verraden.

Ik moet toegeven, dat zulke oogenblikken lang niet aangenaam zijn. Maar steeds wachten, zonder iets te kunnen doen, behalve dan jezelf afvragen, of je ooit weer boven water zal komen. Maar zoo is het nu eenmaal, een mensch moet van alles de goede en de kwade zijde meemaken.

Uren later waagden we het er weer eens op naár boven te schieten. Ditmaal barstten de bommen vlak bij ons. De elektrische lichten ploften uit en je kreeg het gevoel, alsof je hart van binnen uit elkaar was gesprongen en door je neus en ooren naar buiten kwam.

De noodlichten kon ik evenmin aankrijgen en zoo zaten we in de duisternis met de gevaarlijke diepzeebommen aan alle kanten om ons heen. De atmosfeer werd zeer slecht. We hadden lang onder de oppervlakte gezeten, het water was tot de batterijen doorgedrongen en de dampen begonnen zich op te hoopen. We moesten ons in het donker tastend een weg zoeken om de batterijen in veiligheid te brengen. Je hoorde mannen gebieden mompelen. Toen was er een kerel —

Meinrich opende wijd den mond en sloot de oogen.

Een vreeselijke kreet weerklonk, een langdurig gehuil doorsneed het lawaai in de zaal en overstemde de scherpe tonen van de elektrische piano. Een bulldog, die in een hoek achter de toonbank aan een ketting lag, begon uit louter sympathie mee te janken.

Het was de vreemdste kreet, dien ik ooit had gehoord. Aanvankelijk vernam ik een afschuwelijk geluid van waanzinnigen angst, dat de haren te berge deed rijzen; een kreet van mateloze vrees, als de jammerklacht van een dier, dat zich bewust is van den naderenden dood. Het hield ondraaglijk lang aan, om eindelijk over te gaan in een zacht gebrul, dat vreemd genoeg de herinnering opriep aan maanverlichte stranden en de schaduwen van hooge boomen op vochtig zand. Dit was een uitroep van vreugde, een kreet van uitgelatenheid, een welkom aan de redding.

De piano had haar nummer beëindigd. Alleen de rol liep gonzend terug. De gesprekken hielden op, niemand raakte een glas aan. In de plotselinge stilte klonk de schreeuw door het heele huis. Deuren werden opengegooid en over de leuning van een trap verschenen verschrikte gezichten. En het geluid hield maar aan — het was adembeklemmend. Ik voelde de verzoeking om eveneens de oogen te sluiten en ook te schreeuwen om de spanning te breken. Een minuutlang heerschte er een bijna duivelsche verwarring en opgewonden werd er geroepen:

„Gooi hem er uit! Sluit hem op!”

Een flesch sloeg tegen den grond, wijn spatte overal heen.

Eensklaps eindigde de kreet. Meinrich sloot zijn mond en opende de oogen. Hij keek verbaasd om zich heen. De hond hield zich ook stil, als schaamde hij zich.

„Toen was er een kerel, die begon te gillen,” hervatte hij zijn verhaal. „De kapitein zei, dat ik het deed, maar dat was niet waar.” Meinrich keek naar de starende gezichten en de stilte viel hem op. „Wat is het hier ineens rustig, hè?”

Op dat oogenblik kreeg ik plotseling kippenvel en rezen mijn haren werkelijk te berge. Die man voor mij wist niet, dat hij had geschreeuwd! De gekwetste plek in zijn hersenen reageerde op het moment, dat de herinnering het hoogtepunt der verschrikking had bereikt en dan klonk automatisch de kreet. Zonder dat Meinrich het wist!

Hij had zijn vrouw's nachts door zijn afschuwelijk gegil wakker gemaakt — en hij wist het niet. Hij had evenzoo geschreeuwd, toen zijn kapitein hem allerlei vragen stelde. Hij had geschreeuwd in het hospitaal te Meknès en te Fez en ook voor de Medische Commissie zou hij weer schreeuwen, zoodra hij 't bewuste punt van zijn verhaal was genaderd.

Want Meinrich, de gelukkige zeeman, had de verschrikking zóo volledig doorleefd, dat zijn geest weigerde haar langer te verwerken.

Voor enkele seconden zat hij dan weer in den onderzeeër, wachtte hij in de duisternis op den strijd met den dood, in een stinkende atmosfeer, die zijn longen verstikte, met het water, dat door den romp sijpelde en met daarboven de waakzaam rondkruisende torpedo-jagers. En opnieuw schreeuwde hij dan als een dier zijn vrees uit, waarop in felle reactie volgde de schokkende vreugde over een onverwachte redding.

„Wat vertelde ik u ook weer?” vroeg hij.

„Niets. Je was klaar.”

Hij grinnikte.

„U ziet dus, dat niet alles wat u hoort, valt te gelooven. Eigenlijk is zélf ervaring opdoen het eenige. Ik voor mij zou het liefste nog eens een aantal jaren meemaken, zooals ik ze bij den onderzeedienst heb gekend. Ik weet nog, dat we op een keer in de buurt van Glasgow...”

Zesduizend jonge postduiven worden te Ouderkerk a. d. Amstel losgelaten.

HET GROOTE GEHEIM DER POSTDUIVEN

Worden ze door radiogolven van de wijs gebracht?

Het oriënteringsvermogen bij levende wezens.

HOE dikwijls verbazen we ons niet over het oriënteringsvermogen van de postduiven. Ze worden op honderden kilometers afstand van hun hokken gebracht, opgelaten en onmiddellijk ondernemen ze den tocht naar huis, waar ze over 't algemeen zonder man-

keeren aan komen. De postduif is toevallig een van onze huisdieren, bij wie deze eigenschap heel scherp naar voren treedt, maar we moeten hierbij wel bedenken, dat we het oriënteringsvermogen in min of meerdere mate bij ieder levend wezen op aarde aantreffen. De trek der vogels naar warme streken en hun terugkomst in het voorjaar vormen sterke staaltjes van oriënteringsvermogen.

De ooievaar strijkt weer neer op zijn oude nest, de zelfde lijster beluisteren we in den boom van onzen tuin. Hoe dikwijls hooren we niet vertellen van een hond, die werd verkocht, door zijn nieuwen eigenaar naar een andere plaats werd meegenomen, om na enkele dagen weer vrolijk en wel bij zijn ouden baas te verschijnen. En deze eigenschap constateeren we niet alleen bij de dieren, maar ook bij de menschen. Hiermede willen we niet beweren, dat de beschaafde Europeaan, de groot-stedeling, treffende voorbeelden zal kunnen leveren. Hij bedient zich van trein, tram of auto, en, zoo hij wandelt, van een landkaart, m.a.w. bij hem is het oriënteringsvermogen niet ontwikkeld. Wel treffen we 't aan bij de bewoners der oerwouden en het opvallende is, dat de tocht naar huis zonder omweg plaats vindt.

Een sierlijke postduif.

Door welke omstandigheden kan een postduif verdwalen?

Hiernuit volgt, dat we weliswaar bewondering kunnen hebben voor de prestaties der postduiven,

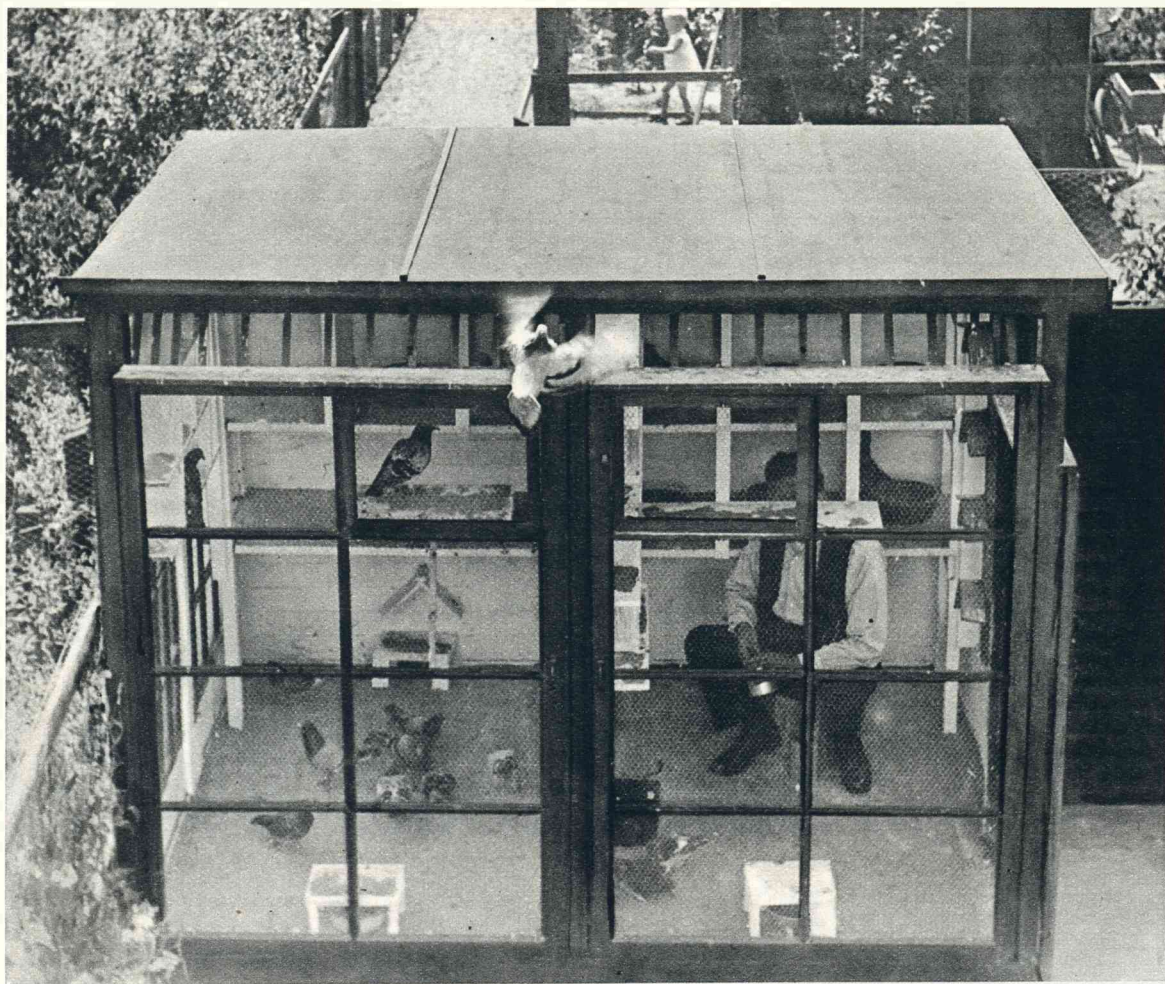
maar toch niet moeten denken, dat de eigenschap van het oriënteren een voorrecht is van de duif alleen. Deze vogelsoort stelt ons in zijn hoedanigheid van huisdier echter wel in staat van deze oer-eigenschap een studie te maken. Men heeft het op het oogenblik daarin nog niet verder kunnen brengen dan tot veronderstellingen. Als het meest waarschijnlijk wordt aangenomen, dat de duif, die op verren afstand vliegt, trillingen opvangt van een voor ons nog onbekende hoedanigheid. Die trillingen moeten een eigen karakter bezitten en uitgaan van de landstreek waar de duif thuis hoort, de landstreek, die in een grooten cirkel om het hok is gelegen. Onderzoekers hebben vastgesteld, dat, wanneer het hok als middelpunt wordt genomen, de straal van dezen cirkel ongeveer 20 K.M. bedraagt. Deze oppervlakte beteekent voor de duif haar woonstreek, die zij door regelmatig over-vliegen kent en waarvan zij de geaardheid en de bijzonderheden in zich heeft opgenomen. Deze streek oefent een aantrekkingskracht op de duif uit door het uitzenden van een bepaald soort golven of trillingen, die door den vogel op grooten afstand kunnen worden herkend en waargenomen. Daarop richt ze zich en vliegt regel-

recht op huis aan. De door sommige onderzoekers verkondigde opvatting, dat de duif het land herkent, waarover ze vliegt, geldt zeer zeker niet voor den afstand van honderden kilometers, die valt buiten den cirkel van ongeveer twintig K.M., rond haar „residentie”. Eerst binnen dezen cirkel gaan gezicht en geheugen een woordje meespreken en kan het gebeuren, dat ze zoekt. Daardoor kan men verklaren, dat duiven, die in het Zuiden zijn losgelaten, vanuit het Noorden arriveeren.

Het ontvang-apparaat, waarmede de duif de van huis uitgezonden golven opvangt, zetelt in de hersenen. Van welken aard zijn deze golven? Het is niet onwaarschijnlijk, dat we hier te doen hebben met hetzelfde principe als van de elektrische ofwel radiogolven. Deze opvatting kreeg men bij de studie van de oorzaken, die het oriënteren bemoeilijken of wel onmogelijk maken. Er werd vastgesteld, dat de duiven bij regen, nevel of onweer „de kluts kwijt raken”. Hieruit zou dus kunnen worden afgeleid, dat deze natuurverschijnselen de voortplanting van die, tot dusverre nog onbekende golven belemmeren of verhinderen.

Brengen radio-uitzendingen de duiven van de wijs?

Een zeer opmerkelijke ervaring heeft men in den laatsten tijd opgedaan. Duiven-bezitters behaalden jaren achtereen met hun duiven de beste resultaten. Nadat echter in hun nabijheid een radio-zendstation was gebouwd, bleken de vogels na het opstijgen totaal van de wijs gebracht. Om zich een definitief oordeel te kunnen vormen, moesten vanzelfsprekend eerst grondige proeven worden genomen. Vooral in Amerika heeft men getracht de beschikking te krijgen over praktische gegevens. Vroeg in den morgen liet men op het dak van een zendstation zestien duiven op. Het uur, waarop de uitzendingen begonnen, was nog niet aangebroken. De vogels cirkelden slechts enkele minuten in de buurt en verdwenen toen snel in oostelijke richting. Ze bereikten hun hokken in den tijd, die redelijkerwijs kon worden verwacht. Zoodra het station begon uit te zenden, werden er weer zestien duiven opgelaten, op ongeveer 100 voet afstand van de antenne. En — nu waren de vogels niet binnen enkele minuten verdwenen, maar ze bleven bijna een half uur rondvliegen. Blijkbaar viel het hun moeilijk te bepalen welke richting ze moesten kiezen. Het slot was,

Een postduif, die van een wedvlucht terugkomt, strijkt op het hok neer.

dat ze naar verschillende windstreken vlogen.

Hieruit meenden de onderzoekers een conclusie te kunnen trekken. De golven, die de vogels anders zouden hebben opgevangen vanuit de streek, waar hun hok lag, werden nu gestoord door de uitzendingen van het radiostation. Men had zich een meer zuiver oordeel kunnen vormen, indien men had geweten, op hoeveel kilometer afstand van het zendstation het „ontvang-apparaat” van de duif weer ongehinderd de „eigen” golven had kunnen opvangen.

De meeningen over het oriënteringsvermogen der postduiven lopen nog steeds uiteen en ook de wetenschap staat nog voor een mysterie. Vroeger werd bijvoorbeeld van de veronderstelling uitgegaan, dat de postduif slechts dan haar hok kon terugvinden, wanneer dit zich op een vast punt bevond. Tijdens den Russisch-Japanschen oorlog kwam men echter op deze meening terug.

Wanneer de Japansche visschers in hun jonken uitvaren ter vangst, gebruiken ze de postduif als communicatie-middel met de verwanten aan wal. Wanneer ze in zee zijn, laten ze een duif op, die rechtstreeks naar huis terugvliegt. Uit de kleur van den vogel kan de vrouw van den visscher af-

Een bekroonde lange-afstandvlieger.

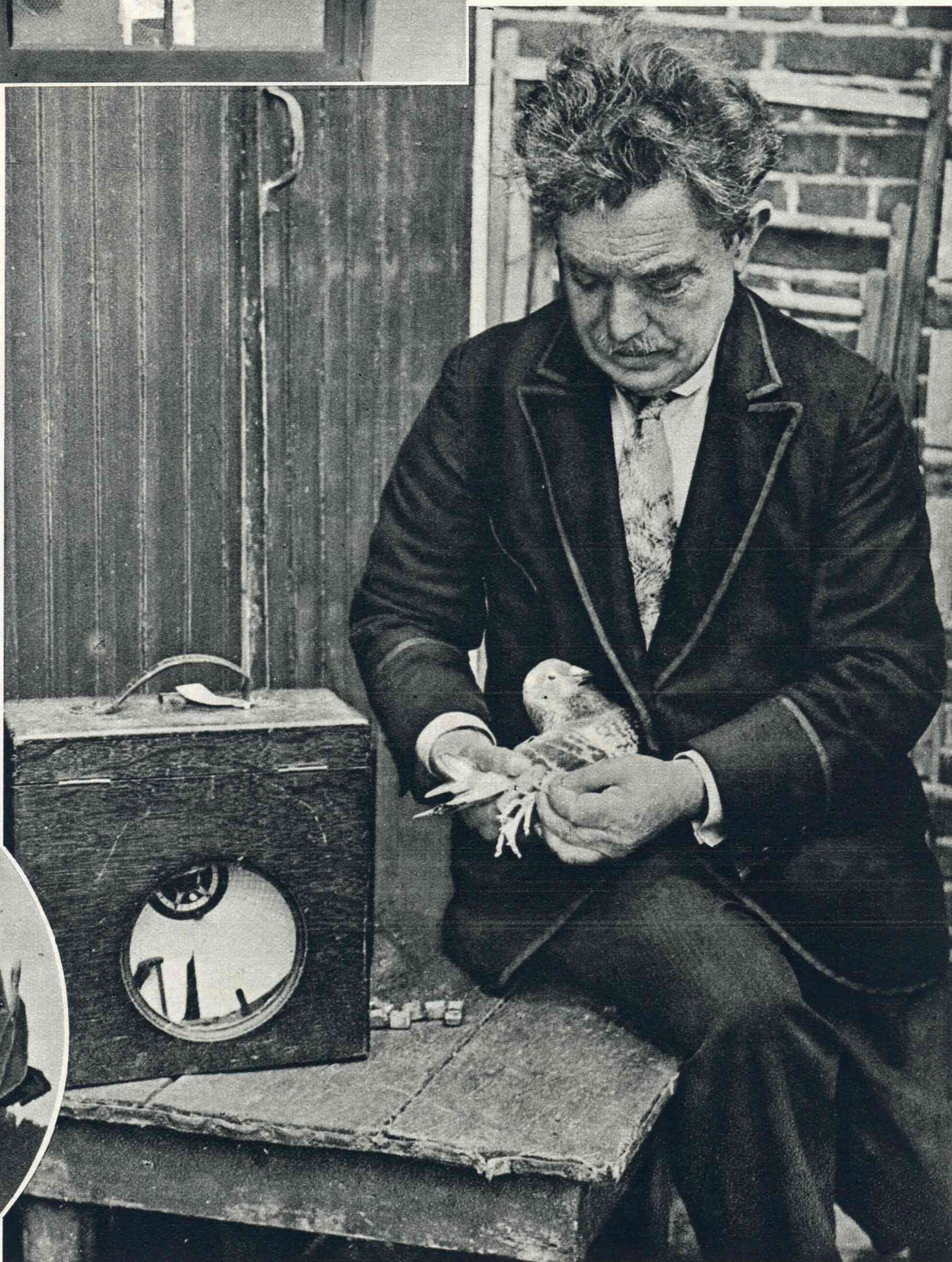

leiden of „alles wel aan boord” is. Zij stuurt dan op haar beurt een duif naar het schip, waardoor de opvarenden weer kunnen weten, dat thuis in het gezin alles in orde is. Dit feit viel een officier op. Want de visschersschepen toch bleven niet op een vaste plek, maar verplaatsten zich en dikwijls niet over geringen afstand. Hieruit bleek dus, dat de duiven, ook wanneer hun hok „verplaatsbaar” is, den weg naar hun „tehuis” weten terug te vinden. Daardoor kwam men op het idee de postduif voor militaire doeleinden te gebruiken, o.a. voor het overbrengen van berichten. In den Grooten Wereldoorlog heeft de duif dan ook een belangrijke rol gespeeld en ook het Nederlandsche leger heeft langen tijd zijn rijkspostduiven-dienst gekend. Eerst verleden jaar is deze opgeheven — in de eerste plaats omdat de radio een sneller en zekerder middel is, in de tweede plaats om bezuinigingsredenen.

De eerste postduif.

De vraag : „Wanneer gebeurde dit of dat voor het eerst ?” kan wat betreft de postduif aan de hand van het Oude Testament worden beantwoord. Toen de Ark van Noach na den schier eindeloozen, zwaren regenval, waardoor de Zondvloed zich kenmerkte, op de wateren dreef, liet Noach een duif op met de bedoeling den omtrek te laten verkennen. De vogel keerde na verloop van tijd prompt op de ark terug.

Zoodra de postduif binnen het hok is, wordt de ring van haar pootje gehaald.

Wanneer postduiven nabij een zendstation worden opgelaten, verliezen ze hun oriënteringsvermogen.

Het dier was neergestreken op het uiterste topje van den berg Ararat en had roode pooten. De klei op den berg was namelijk rood gekleurd. Volgens de, vooral onder de Mohammedanen verbreide overlevering, bezitten de duiven sindsdien roode pooten.

Duivenhouders vindt men overal ter wereld, niet alleen met het doel om een studie van de dieren te maken, maar ook zuiver uit liefhebberij. Regelmatig houden vereenigingen wedstrijden, waarbij de postduiven op honderden kilometers afstand van hun hokken worden opgelaten en op de seconde af wordt opgenomen hoeveel tijd de vogels er over doen. Nog kort geleden vond er een vlucht plaats van Hoek van Holland naar Berlijn. Een vogel kwam als eerste binnen met een recordtijd van $7\frac{1}{2}$ uur. Een dergelijke prestatie is wel in staat om de bewondering op te wekken. Het beteekent namelijk, dat deze postduif heeft gevlogen met een gemiddelde snelheid van $86\frac{1}{2}$ K.M. per uur. Bij vergelijking blijkt hieruit, dat dit sneller is dan de express-treinen tusssen Hoek van Holland en Berlijn.

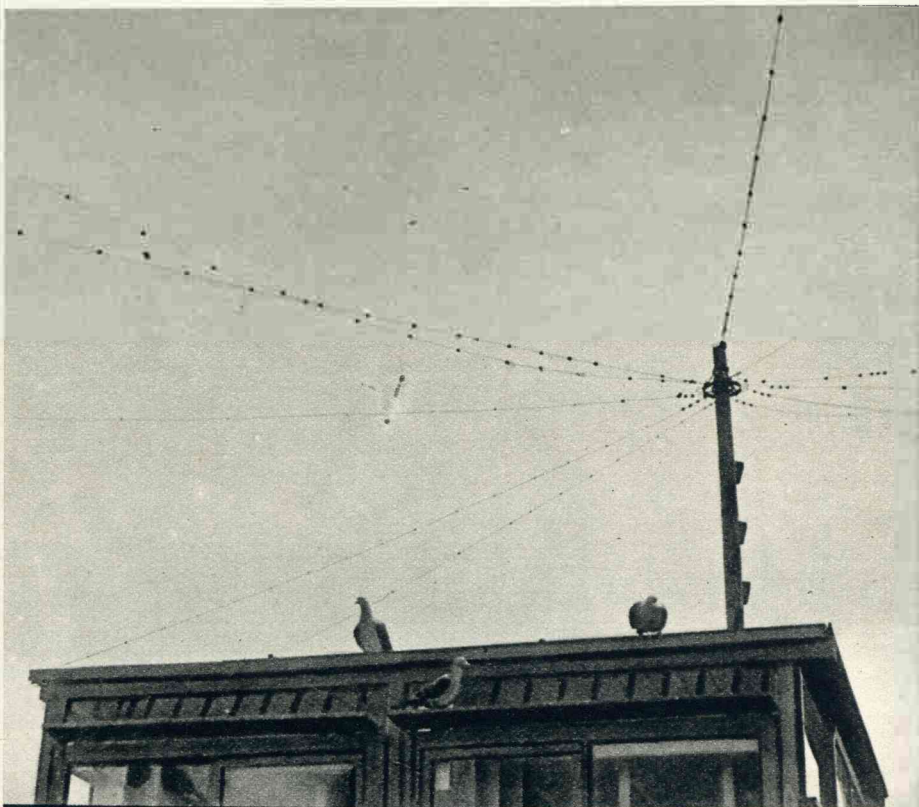
Een gevaar voor de vogels, die „thuis” zijn en van tijd tot tijd in de buurt van hun hokken vliegen, dus niet op groote hoogte, vormen de antennedraden, die in de laatste jaren de daken van onze huizen „sieren”. De duiven zien de draden niet, vooral wanneer deze op gelijke hoogte zitten met een dakgoot. Ze vliegen er tegen aan, halen zich de borst open, hetgeen meestal ten gevolge heeft, dat ze doodgaan.

Het is algemeen bekend, dat de duif, zooals trouwens het grootste deel der vogels, 's nachts niet

de eerste plaats het uiterlijk van den vogel, maar — hoe staat het met 't oriënteringsvermogen? De duiven vertoonen namelijk een opvallende overeenkomst met de menschen. Er bestaan exemplaren, die lui en traag zijn en daarnaast vinden we vogels, die uitermate snel hun richting bepalen. Dit is zeer moeilijk vast te stellen, omdat de luien parasiteeren op hem of hen, die vlug zijn. Indien een aantal duiven op flinken afstand van hun vaste verblijfplaats wordt opgelaten, ziet men, nadat ze eerst eenige oogenblikken hebben rondgecirkeld, een ervan pijlsnel wegschieten in een bepaalde richting, die meestal de richting naar huis is.

En geen oogenblik later volgen haar alle andere. Voor den eigenaar is dit het bewijs, dat de eerste vogel, die wegschoot, over het beste oriënteringsvermogen beschikt. Meestal lukt het niet om dezen bijzonderen vogel te identificeren door de groote hoogte, maar slaagt de eigenaar hierin wel, dan zal hij trachten met dezen vogel een ras te teleen, dat een scherp oriënteringsvermogen bezit. Meestal kan men aannemen, dat op de honderd vogels bij een kleine helft dit vermogen niet sterk ontwikkeld is en zij dus als het ware blindelings met de andere mee-vliegen.

Liefhebbers van „duivensport” treft men over het algemeen uitsluitend onder de gewone burgers aan, hoewel ook in de tuinen van de hogere standen dikwijls prachtige duivensoorten zijn te vinden. Het zal wel weinig bekend zijn, dat Koning George V van Engeland 'n groot bewonderaar van duiven is en er zelf een schitterende collectie op nahoudt. Hij bezoekt regelmatig de talrijke tentoonstellingen, die worden georganiseerd en volgt met de grootste

De antenne-draden in de omgeving van het hok van een postduivenliefhebber zijn voorzien van kurken, zoodat de dieren ze van verre kunnen bemerken en er niet tegen aan zullen vliegen.

vliegt. De meesten onder ons hebben het al eens meegemaakt, dat een duif bij het vallen van de duisternis op onze veranda neerstrijkt, daar blijft zitten en 's morgens weer opvliegt om naar haar hok terug te keeren. Vandaar dat het volgende een zeer opmerkelijk staaltje is van duivenfokkerij. In Amerika heeft iemand, in dienst bij de leger-postduiven-afdeeling, het klaar weten te spelen een soort te fokken, dat ook 's nachts vliegt.

Overigens is vooral bij de postduiven het fokken van een bepaalde soort van groote beteekenis. Bij hen, die aan wedvluchten meedoen, geldt eigenlijk in

belangstelling de wedstrijden. En het behoort lang niet tot de zeldzaamheden, dat de gelukkige winnaar van een bekende wedvlucht bovendien nog wordt verrast met een persoonlijken, schriftelijken gelukwensch van den Engelschen koning.

Zij, voor wie de postduif in de eerste plaats uit wetenschappelijk oogpunt waarde heeft, houden zich echter vooral bezig met de geheimzinnige eigenschap — het oriënteringsvermogen. Bezitten de vogels een soort kompas, waarop ze vliegen, een kompas, dat zich automatisch richt naar het punt, waar ze thuis hooren? Beschikken de dieren over een ontvanger, waarmee ze de van huis uitgezonden elektrische golven opvangen, zoodat ze zich kunnen oriënteren? Storen de uitzendingen van de talrijke radio-stations over heel de wereld? Dit blijven vragen, waarop momenteel het antwoord nog niet te geven valt. Men neemt proeven, men concludeert, men veronderstelt — maar zekerheid bestaat er niet.

Voorloopig houdt de natuur dit geheim nog verborgen en moeten we ons beperken tot bewondering voor en verbazing over de buitengewone prestaties, die de postduiven ons door hun „oriënteringsvermogen” toonen.

V.

Direct nadat de duiven thuisgekomen zijn worden ze gevoederd.

GROOT ROTTERDAM

KANTOOR: STATIONSWEG 24 - ROTTERDAM
TELEFOON INTERCOMMUNAAL 50540 - GIRONUMMER 101981

Alle begin is moeilijk.

Etalage-problemen.

DE KUNST VAN ETALEEREN

Een bezoek aan de Rotterdamsche etalageschool

*In de teekenzaal:
Lettertekenen en
ontwerpen maken.*

*Links: De leerling:
„Het valt nog niet
mee!”*

*Rechts: Een oogen-
blik pauze.*

ETALEEREN is een moeilijk en kunstzinnig vak. Het is bepaald een kunst om de waren en goederen op smaakvolle, overzichtelijke en aantrekkelijke wijze uit te stallen. Het is een vak, waarin men bekwaamd moet worden.

Vandaar, dat een school, waar men als etaleur wordt gevormd, zeer nuttig en gemotiveerd genoemd kan worden.

Vroeger moest men te dikwijls van vreemde krachten gebruik maken, om een sierlijke en goede etalage te verkrijgen.

Thans echter bestaat goed de gelegenheid om tot vakkundige op etalage- en reclamegebied te worden opgeleid. De Rotterdamsche etalageschool, b.v. aan de Voorschoterlaan, die wij bezochten voor onze lezers, is een uitstekend geoutilleerde inrichting.

Zij bezit ruime en lichte leslokalen, waar de leerlingen geheel volgens de praktijk werkzaam kunnen zijn.

Er is bovendien een groote collectie goederen en merkartikelen aanwezig, waaruit men een uitgebreide warenkennis kan putten.

Op teekengebied staan de modernste installaties voor spuiten en schabloneeren ten dienste.

Als de leerlingen voldoende technische kennis verkregen hebben, wordt hun smaakgevoel en talent zoo veel mogelijk ontwikkeld.

Zoo worden knappe etaleurs en reclamemensen gekweekt, die, in dezen tijd van concurrentie, hun mannetje staan en die hun gaven kunnen aanwenden om het summum te brengen aan goeden smaak en overzichtelijkheid, om den kooplust op te wekken.

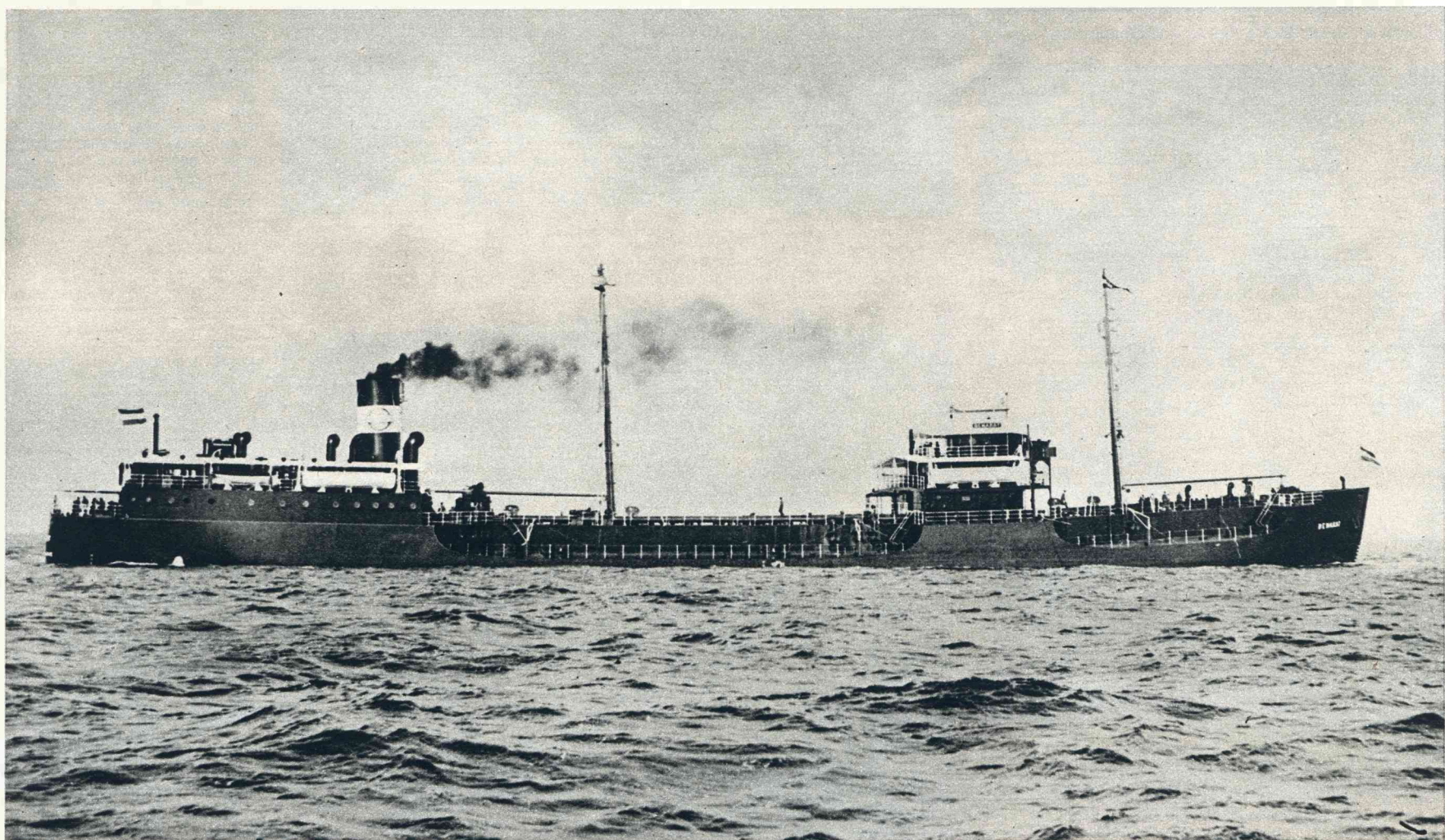
Zaterdagmiddag heeft de sluiting van de Staten Generaal plaats gehad. Zijne Excellentie Mr. J. A. de Wilde, Minister van Binnenlandsche Zaken verlaat de vergadering, na de zitting in naam van H.M. de Koningin te hebben gesloten.

Te 's-Gravenhage brak een zware brand uit in een opslagplaats van rubberbanden aan de Oranienstraat. Een foto van de blusschingswerkzaamheden.

BINNEN DE GRENZEN

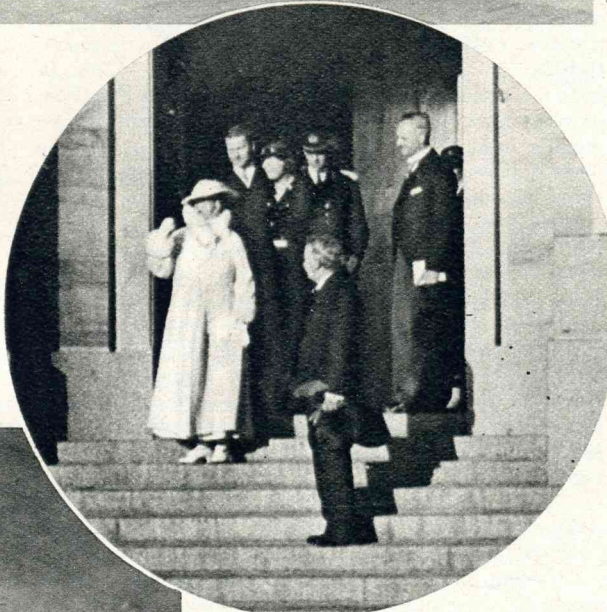
Het olietankschip „Benakat” van de Nederlandsche Koloniale Petroleum Mij. maakte een proeftocht op de Noordzee.

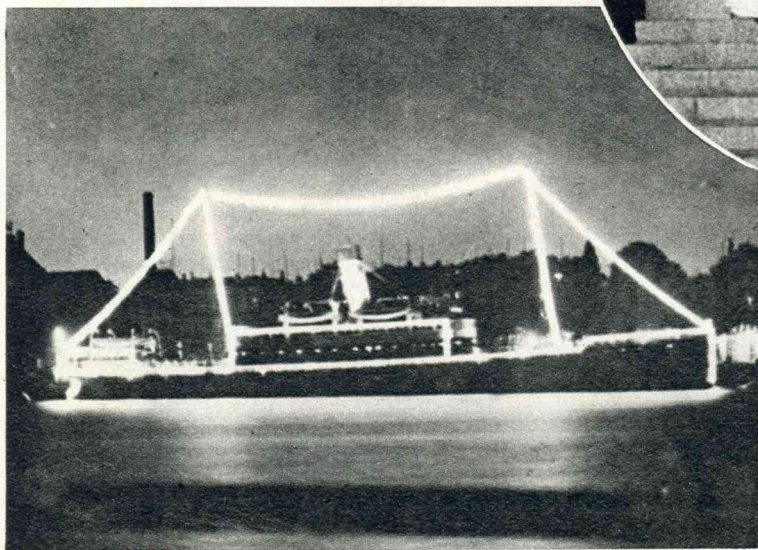

Bezoek van Koningin en Prinses aan 't Boymans-museum

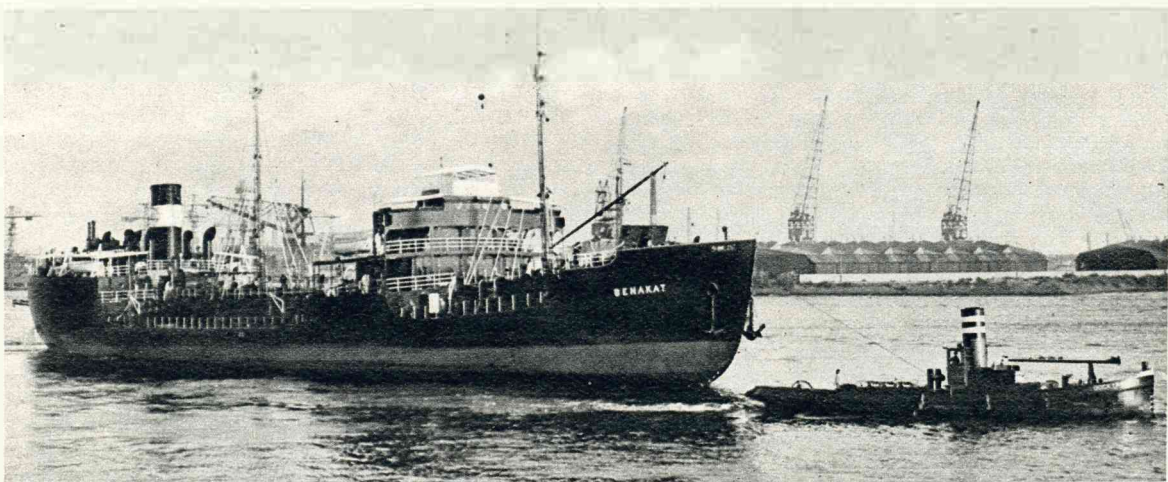
H.M. de Koningin, die zooals we weten zelf een goed schilderes is, en Prinses Juliana brachten een bezoek aan ons mooie Boymans-museum, dat geheel bezichtigd werd, alsmede de Vermeertentoonstelling. — De aankomst der vorstelijke personen. Naast H. M. onze Burgemeester.

Het Koninklijk bezoek aan ons schilderijmuseum. — H. M. de Koningin groet de vele belangstellenden rondom het museum.

En dit is de Batavierboot, een der uitstekende schepen van de Batavier-Lijn, welke een regelmatig dienst voor personen en goederen tusschen Rotterdam en Londen onderhoudt, die fraai verlicht in de Maas lag, tijdens de V.V.V.-week, ter hoogte van de Boompjes.

Zaterdag, 14 September, heeft met goed gevolg de proeftocht plaats gehad van het dubbelschroef-stoomschip „Benakat”, gebouwd door de Rotterdamse Droogdok My., voor rekening van de N.V. Nederlandsche Koloniale Tankvaart Maatschappij te 's-Gravenhage. De voortstuwing van het schip geschiedt door middel van 2 triple expansie stoommachines, met een vermogen van 2300 I.P.K., waarvoor stoom van 225 lbs. per vierkanten duim geleverd wordt door 2 enkele Schotsche ketels met een V.O. van 570 M².

DE GEHEIME ZENDER VAN GROOT-ROTTERDAM

Hallo-hallo, dames en heeren!... Ja, nu gaat het. Vorige week is onze uitzending hopeloos gestoord geworden. Laat ik het u verklaren. Uw radio-reporter was met zijn microfoontje naar Katendrecht getogen voor een originele uitzending uit het Chineesche circus. De draak, dien een bok voorstelt, danste op het podium; de „keelin” noemen de Chineezzen dit wonderlijke dier. Dames en heeren, dezen draak wilde ik voor u interviewen en om dat Chineesche interview zoo origineel mogelijk te maken, begon uw radio-reporter met de geluiden bij den drakendans op te vangen. En toen liep het mis. Want het microfoontje hing te dicht bij een enorme ijzeren gong, waarop een gele broeder alsmaar hevig sloeg en dat kabaal zóó dicht bij... het Groot-Rotterdamsche geheime microfoontje kon zooveel geluid niet verwerken, het gaf het toen op. Onze uitzending was gestoord.

Maar, beste luisteraars, het microfoontje is gerepareerd en zoo kunnen we dus thans weer tot u praten. Dat interview met den Chineeschen draak... nu ja, het is niet zoo heel erg, dat u het nu een poosje later te hooren krijgt. Het bleek ten slotte toch maar een kort onderhoud te worden, want de draak was danig moe en het voordeel is nog, dat ik u al die denderende geluiden van het Chineesche circus nu besparen kan, want als u mij eerlijk vraagt... enfin, u zult zelf ook wel een kijkje zijn gaan nemen in Katendrecht en dus iets gehoord hebben. Had u ooit kunnen bevroeden, dat die kleine, stille, altijd even rustige Chineesjes, die anders bijna niet opvallen, zóó fluisteren ze altijd en zóó kalmpjes zijn ze steeds, dat diezelfde bedeesde knapen in staat zijn tot zoo'n enorm lawaai?

Nou, dames en heeren, dat zei ik dan ook maar tot den „keelin”, den bok, die als een draak voor de zooveelste maal zijn fantastischen dans had uitgevoerd voor de verbouwereerde oogen van een groote groep Europeanen. Toen, dames en heeren, toen heeft me die draak gewoonweg uitgelachen en gezegd: „Waarom zouden wij nu ook niet eens een hoop lawaai maken, je wilt toch niet beweren, dat jullie Rotterdammers en verdere blanken in deze V.V.V.-dagen ook niet veel meer lawaai maken dan anders?...”

Intusschen, dames en heeren, verklaarde hij zich danig tevreden over den gang van zaken op Katendrecht. Boven verwachting was het. En men kon het gebruiken. „We leven altijd zoo afgezonderd,” zei 't lieve dier verder, „we komen alleen maar naar jullie als we pinda-pinda-lekka-lekka rondventen en verder houden we ons altijd kalmpjes onder ons en nu ineens hadden jullie belangstelling voor ons, kwamen jullie met drommen naar ons toe, om onze dansen te zien, onze zwaardgevechten en nog meer.” En daarna fluisterde hij: „Volgend jaar, dan zul je er eens wat zien, dan gaan wij een Chineeschen muur bouwen en nog veel meer moois en dan zullen jullie met nog meer duizenden naar ons toe komen.”

Beste luisteraars, er kwam vanmorgen een meneer bij me en die zei — een beetje zuur zei hij het —: „die Katendrechtaren zijn ons allemaal te link af geweest, die hebben het leeuwenandeel van de V.V.V.-verdiensten weten op te slokken.” Daar zit iets waars in, vindt uw radio-reporter.

Natuurlijk laat men het er in de binnenstad en andere wijken niet zoo bij zitten. Daar gaat men volgend jaar vast iets verzinnen, dat tegen Katendrecht kan concurreren. Dames en heeren, het 2de Rotterdamsche V.V.V.-feest is beter geslaagd dan het eerste, het derde zal nog fraaier worden, dat voorspelt u uw radio-reporter; de Chineesche draak heeft daar nu al voor gezorgd! En daarmee, tot volgende week, op golfengte: Groot-Rotterdam.

Rudolf van Weert:

CHANG EN ENG

de Siameesche Tweelingen

DERDE VERVOLG

IN onuitsprekelijke verbazing hoog de kapitein zijn zware lichaam naar voren, toen ging hij achterover zitten en staarde het tweetal aan. De dokter schrok, want hij zag, dat het gezicht van den kapitein al rooder en rooder werd. Ook de hals van den zeeman nam een donkerroode kleur aan — de dokter werd bang voor een beroerte. Kalmeerend legde hij zijn kleine, witte hand op de kolossale linkerhand van den kapitein, de teekening van de havenstad Bangkok gedeeltelijk bedekkend, en zei:

„Maar, meneer Coffin! Wind u toch niet op! Wat is er gebeurd?”

Eng sprak:

„Meneer Coffin windt zich volstrekt niet op, dokter. Hij heeft toch zeker die zelfde bedoeling gehad, toen hij ons het Amerikaansche staatsburgerschap verschafte, nietwaar meneer Coffin?”

De kapitein was weer tot spreken in staat.

„Nee, knapen!” riep hij, zoo luid, dat de kellner zijn hoofd om de deur stak. „Nee, jongelui, zoo kunnen jullie met mij niet omspringen! Ik heb jullie uit Siam vrijgekocht, ik heb jullie Engelsch geleerd, ik heb jullie van apen tot menschen gemaakt! Alles, wat jullie aan je lijf hebben, hoort van mij! Zonder mij zijn jullie niemendal! Wat willen jullie dan eigenlijk?”

Vriendelijk zei Eng tegen Chang:

„Laat maar aan mij over — ik zal wel met hem praten. Wij willen,” ging hij voort, „een huis hebben, zooals we er in Washington en ook in Boston gezien hebben. Het huis moet in een grooten tuin liggen en van ons alleen zijn. Vervolgens willen we een rijtuig met twee paarden hebben en zelf mennen; en jachtgeweren, om vogels en andere dieren te schieten. Dat hebben we onderweg van Boston naar New York gezien. En we willen altijd 't eten hebben, dat we graag blijven. We willen niet meer rondreizen en niet meer vertoond worden.”

„Zoo,” zei Coffin, „willen jullie dat?”

Chang antwoordde spottend:

„Ja, dat willen we! Er kwam in New York altijd een Chinees in de garderobe, die ook ons vaderland kende. Die Chinees heeft ons over alles ingelicht. Er is veel geld nodig, om zoo'n huis te kunnen koopen, zooals wij hebben willen. En dan is er ieder jaar een heele hand geld nodig, om de menschen te betalen, die 't eten voor ons klaarmaken en 't huis schoonhouden en telkens weer opknappen. We moeten ook den tuin koopen en de paarden en het rijtuig. We moeten eerst een heele massa geld verdienen; dan geeft een bank — de Chinees heeft ons een bank gewezen — ons ieder jaar een kleine hoeveelheid geld, omdat wij de bank een groote hoeveelheid geld gegeven hebben. Dat noemen ze rente. En we hebben van onzen vriend gehoord, dat u ons bedriegt, meneer Coffin! U geeft ons niets. Dat kan zoo niet blijven. We hebben voor de naaste toekomst als volgt besloten: vanavond vertrekken we naar Engeland. De Chinees leent ons het geld voor de reis en voor ons eerste optreden. Hij heeft al aan een vriend in Londen geschreven. Als we aankomen, is alles al voorbereid. Wij geven den Chinees het tiende deel van alle inkomsten, de rest krijgen wij.”

Kapitein Coffin zat met groote oogen te kijken. Toen kreeg hij weer een aanval van woede. Hij sloeg met zijn vuisten op tafel. Hij raasde en tierde, hij vervloekte het oogenblik, waarop hij die twee ondankebare wezens, zooals hij ze noemde, op zijn schip had gehaald. Hij was buiten zichzelf van toorn. Een oogenblik leek het, alsof hij met zijn ontzaglijke lichaamskracht op de tweelingen wou aanvallen. Op 't laatste moment echter zag hij in, hoe nutteloos zulk een optreden zou zijn — hij sprong op, deed een raam open, spuwde verachtelijk op de binnenplaats der herberg en schreeuwde:

„Dat zal jullie niet glad zitten, bandieten! Wacht maar, ik laat jullie zóó maar niet los!”

De dokter zat er roerloos bij. Hij vond het een zeer interessant geval, maar zei geen woord.

Toen ging opeens de deur open.

Coffin keek verwonderd op. Kolonel Murphy trad het vertrek binnen, achter hem kwam een Chinees en daar achter een man in Engelsche kapiteinskleeding; bij de deur verdrongen eenige politieagenten elkaar.

„Hallo!” riep kolonel Murphy opgewonden. „Hallo, zijn jullie daar allemaal? Voornit dan maar, jongens!” Hij sloeg den ontstelden kapitein Coffin op den schouder en zei:

„Ik heb ten afscheid de muziek meegebracht. Ik hoorde, dat je van de tweelingen ging scheiden, Coffin. Ja ja, zoo gaat 't in 't leven. Kennismaken en dan scheiden. Wil je niet nog eens een keertje met me wedden, Coffin? Later misschien, hè? Nu de plechtigheid van het oogenblik niet verstoren! Mag ik even voorstellen: die Chinees is meneer Li Fei Woe, of misschien Fei Li Woe. Weet ik niet meer. Die meneer is kapitein Sherburne, commandant van de Robert Edward. De tweelingen zijn zijn passagiers. Over een half uur vertrekt het schip!”

Chang en Eng stonden op. Kapitein Coffin snakte naar adem. Even nam hij de houding aan van iemand, die zich tot het uiterste verzetten wil tegen een dreigend onrecht. Maar toen gaf hij het op en ging woedend tegen een muur staan. Zonder hem aan te zien liepen Chang en Eng hem voorbij. De Chinees volgde hen, kapitein Sherburne eveneens. Toen de tweelingen zich buiten vertoonden, hoorde men de muziek een marsch spelen. Vervolgens verwijderden zich die klanken langzaam naar den kant, waar de schepen lagen.

Als een geslagen man nam Coffin zijn hoed. De dokter, die nog op zijn stoel zat, keek hem aan.

Plotseling sprak Coffin woedend den dokter aan: „U wou u immers een denkbeeld vormen van de geestelijke gesteltenis van de tweelingen, dokter? Bent u daarin geslaagd?”

„Zeker,” zei de dokter. „'t Is precies, zooals u gezegd hebt: ze zijn zoo onnoozel mogelijk. Ze hebben geen flauw benul van geld en ze weten niet eens goed, wat er met hen gebeurt. Kortom, 't zijn goedhartige, maar zeer onontwikkelde schepsels.”

III. Europeesche tournee

Het schijnt een levenslot, om diep medelijden mee te hebben — twee menschen, ieder voor zich volmaakt gevormd en van den ander onderscheiden,

KORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE:

Chang en Eng, de origineele Siameesche tweelingen, zijn door den Engelschen zeekapitein Coffin in 1829 naar Boston (Ver. Staten) gevoerd en treden er voor 't eerst in een circus op. De toeloop is overweldigend en de politie heeft de grootste moeite om het publiek in bedwang te houden. Niemand wil gelooven, dat twee levende menschen aan elkaar gegroeid zijn, maar toch zijn allen gekomen om dit wereldwonder te zien. De politie-commissaris, kolonel Murphy, is er zóó van overtuigd, met een boerenbedrog te doen te hebben, dat hij met kapitein Coffin een weddenschap van 1000 dollars aangaat, dat Chang en Eng, wier namen in het Siameesch links en rechts beteekenen, een paar oplichters zijn. Een dokter uit Boston onderzoekt het wonderlijke tweetal en stelt tot z'n groote verbazing vast, dat ze werkelijk aan elkaar gegroeid zijn. Liever dan 1000 dollar neemt Coffin echter een officieele verklaring van Murphy in ontvangst, dat alle bedrog hier uitgesloten was. Coffin discht den heeren verder het verhaal op, hoe hij de tweelingen in Siam ontdekt heeft, en op welke wijze hij van den koning toestemming kreeg, ze mee te voeren naar den vreemde. Om ze echter aan de rechtsmacht van den Siameeschen Koning te onttrekken, laat hij hen de noodige stappen doen om Amerikaansch burgerrecht te erlangen. Maar als Amerikaansche burgers zijn zij vrije mannen en eischen zij thans van Coffin hun persoonlijke vrijheid. — Nu kunt u verder lezen.

en toch onverbrekkelijk aan dien ander verbonden, zoozeer, dat geen voetstap gezet kan worden zonder eensgezinde samenwerking. In hun jonge jaren echter hadden Chang en Eng onder dit lot volstrekt niet te lijden; zij waren aan die eensgezinde samenwerking natuurlijk van de prilste jeugd af aan gewend; door harmonie van gevoelens en gewaarwordingen waren zij het zóó met elkaar eens, dat zij zich bijna als één mensch konden gedragen. Zoo maakten zij eens een wandeling aan het dek van 't schip, dat hen naar Europa bracht, en terwijl zij zoo voortliepen, kwamen zij onverwachts voor een open luik. Zonder nadenken of overleg namen zij een sprong, één sprong te zamen, die hen over de dreigende gaping heenbracht, zoo vlot als het den besten gymnast had kunnen gelukken.

In later jaren eerst vertoonden zich dieper verschillen van neiging en levensgewoonten; en al wisten zij zich, door ervaring en noodzakelijkheid, gewoonlijk zeer goed bij elkaar aan te passen en dus te leven zonder leed, soms toch werd het gedwongen samenzijn, het onderscheiden willen hun een pijniging, ten slotte zelfs een droef drama. Grond tot medelijden was er dus ruimschoots, al hadden zij zelf aan medelijden geen behoefte en al kwam het maar zelden voor, dat zij hun levenslot beklagden.

Integendeel — voorshands verheugden zij zich daarover, wijl het hun onafhankelijkheid en rijkdom gaf. Na hun vertrek uit Amerika lieten zij zich aan de Engelschen en de Franschen zien, en in 1836 bezochten zij Brussel, Antwerpen en Amsterdam, om ook het Nederlandsch sprekend publiek tegen betaling in de gelegenheid te stellen, het wereldwonder te aanschouwen.

Natuurlijk werden zij in ieder land, waar zij kwamen, door vertegenwoordigers der geneeskunde onderzocht. Zij gaven daartoe gaarne gelegenheid — het vergrootte hun bekendheid en bewees de echtheid van het zonderling verschijnsel, dat nog steeds door velen betwijfeld werd. Zoo adverteerden zij in het Algemeen Handelsblad (31 Mei 1836):

„De Tweelingbroeders van Siam, Chang en Eng (wier lichamen vereenigd zijn) berigten zonder nadere aankondiging, dat indien Geneeskundigen mogten verlangen hen te komen zien, zij daartoe de gelegenheid zullen geven aanstaanden Vrijdag 3 Junij, van 6 tot 7 ure, waartoe men zich vooraf van Toegang-Biljetten zal moeten voorzien, die dagelijks van 12 tot 3 ure in het Lokaal *Tecum Habita* te bekomen zijn.”

Ook in Nederland was de belangstelling groot, al werd „het Lokaal *Tecum Habita*” niet bestormd en half afgebroken, gelijk te Boston met de tent geschiedde, waarin Chang en Eng zich voor 't eerst aan den myriadenblik van 't publiek waagden. Wel werd er natuurlijk over de aaneengegroeide menschen geschreven — verslagen van de vertooningen in de couranten, en zelfs een brochure:

WETENSWAARDIGE BIJZONDERHEDEN OMTRENT DE SIAMEESCHE TWEELING- BROEDERS CHANG EN ENG.

Aan dit vlugschrift ontleenen wij het volgende — mede een aardig staaltje van den Nederlandschen stijl in die dagen:

„De tweelingen zijn onlangs (11 Mei 1836) 25 jaar oud geworden, een ouderdom, dien nog nimmer eenige op die wijze vereenigde menschen hebben bereikt, en zij genieten op den duur, hoewel zij niet zeer sterk zijn, een zeer goede gezondheid, zijn hoogst zeldzaam ongesteld en kunnen zonder hinder ruim 1½ uur wandelen. Wanneer zij intusschen ziek of ongesteld zijn, worden zij het tegelijkertijd, en zelfs de minste bijzonderheden en verschijnselen der ziekte vertoonen zich bij hen op hetzelfde oogenblik. Nog in hun land zijnde, hebben zij ter zelfder tijd de kinderziekte, waarvan zij nog eenige sporen in het gezigt hebben, naderhand ook de mazelen gehad, en hebben beiden dezelfde geneesmiddelen gebruikt met hetzelfde effect. In Amerika zijnde hebben zij de koorts gehad, en zoo groot was de gelijkheid, dat wanneer de eene koud werd, op hetzelfde oogenblik ook de andere, wanneer den eenen eene rilling overviel, ter zelfder tijd ook den anderen; kortom, zij liepen de verschillende *epoques* der ziekte niet alleen, maar ook van de koorts zelve, op hetzelfde oogenblik door. CHANG (de linksche) heeft ook eens eenige pijn in de zijde gevoeld, terwijl zijn broeder zich ongesteld gevoelde, en de lating die men op CHANG toepaste veroorzaakte, zoo lang het bloed liep, eene zekere ontsteltenis des lichaams bij ENG. Intusschen hebben zij beiden tegelijk niet het minste gevoel van plaatselijke kwalen, bijv. kiespijn, oorspijn, enz., hiernede wordt maar een van beiden aan-

getast, zonder dat de andere iets het minste gevoelt. Alleen die kwalen die het geheele ligchaam aandoen, of bijzonder op het bloed- en zenuwgestel werken, bijv. hoofdpijn, hebben zij beiden tegelijk. Door Geneeskundigen wordt eenstemmig ENG voor iets sterker gehouden dan zijn broeder, op het gevoel van de pols, die echter ook bij beiden niet altijd op hetzelfde oogenblik klopt. ENG is ook één duim grooter dan zijn broeder, waardoor de houding van CHANG ook eenigszins scheef is geworden. Zij zijn echter beiden niet zeer groot voor hunne jaren, en men zou hen aanzien voor jonge lieden van omtrent 17 of 18 jaar. . . .

Voor het overige leven zij thans zeer opgeruimd en vrolijk, en misschien zijn zij daaraan ook het genot eener zoo goede gezondheid grootelijks verschuldigd, die door de verandering van de verschillende luchts- of grondgesteldheid niets schijnt te lijden, ten minste hebben zij op hun achttiende jaar, in gezelschap van den Amerikaanschen Kapitein Coffin hun vaderland verlaten, en sedert dien tijd met het grootste gemak alle weers- en luchtverandering ondergaan. In alle landen waar zij gereisd hebben waren zij het voorwerp der grootste nieuwsgierigheid, en zijn door talloze personen bezocht geworden, waarvan zij des te meer partij hebben weten te trekken, dewijl zij sedert ruim drie jaar geheel hunne eigene zaken doen, hunne eigene meesters zijn, en in het geheel van niemand ter wereld afhangen. Zij zijn ook zeer beschaafd en wellevend, lezen en schrijven Engelsch, hetgeen des te fraaijer in hen is, omdat zij zonder de minste beschaving genoten te hebben, op hun 18e jaar hun vaderland hebben vaarwel gezegd, en nu alles wat zij weten en kennen geheel aan zich zelven hebben te danken. Gaarne onderhouden zij zich ook met de personen die hen komen bezoeken, en weten zeer wellevend met de dames om te gaan, die hen overal ook menigvuldige visiten hebben gebracht, en voor welke hun gezicht niets onaangenaams in zich heeft. — Het zoude echter moeilijk zijn met beiden afzonderlijk een gesprek over verschillende zaken, door twee personen, te doen aanknoopen, omdat van jongs af de rede tot beiden als tot één persoon altijd is gerigt geworden. De loop hunner gedachten is zeer verschillend, beiden denken op hetzelfde oogenblik op zeer verschillende zaken, maar het oordeel over de zaken is doorgaans zeer gelijk. Wanneer de een eene zaak beoordeelt, behoeft hij zijn oordeel aan zijn broeder naauwelijks mede te deelen, ook deze heeft, door langen duur van tijd daaraan gewoon, de zaak reeds uit hetzelfde oogpunt bijna beschouwd, en het is ten gevolge hiervan ook niet te verwonderen, dat

zij zeldzaam een woord met elkander wisselen, en nooit eenig geregeld discours met elkander voeren, vooral ook omdat zij elkander niets nieuws weten te vertellen, en zij in het minst geene geheimen voor elkander hebben — Men heeft meermalen gevraagd, of de een eenige magt over den anderen bezat, maar zij stellen zich zelven zoo gelijk, dat zij beurtelings elkanders begeerten volbrengen, zonder ooit daartegen het minste woord in te brengen, of er zelfs over te denken, en hoewel het voornemen om het een of ander te doen niet bij beiden tegelijk opkomt, zoo schijnt toch voor ons oog de uitvoering ééne te zijn. Er doet zich echter gewoonlijk meer overeenkomst opmerken in de handelingen des lichaams dan in die der ziel. De natuur namelijk doet hun hare behoeften meestal ter zelfder tijd gevoelen, zoodat honger en dorst veelal door beiden tegelijk worden ontwaard, hoewel de een echter iets meer gebruikt dan de ander, en een van beiden niets geen voedsel heeft van de spijsen door zijnen broeder genuttigd. Zij hebben elkander ook nog nooit ééne minuut lang zien slapen, want wanneer de eene inslaapt is dit ook het geval met den anderen, en te gelijker tijd zijn zij ook altijd gewoon wakker te worden, terwijl het genoegzaam is den eenen aan te raken, om beiden te gelijk te doen ontwaken. Zij droomen echter niet altijd tegelijk en beiden over zeer verschillende onderwerpen. — In het algemeen leven zij zeer matig, houden er van om beiden dezelfde spijsen te gebruiken, hoewel dit niet noodzakelijk is, en slapen des nachts meestal zeer gerust. Bij het eten, hetwelk zij op de Engelsche wijze doen, met vork en mes, gebruiken zij elk hunne twee handen, even zoo schrijven zij beiden tegelijk met de rechterhand, en wanneer zij beiden schreven, zonder vooraf met elkander afgesproken te hebben wat zij schrijven zouden, dan zou zeer zeker het eene geschrift geheel iets anders bevatten dan het andere. Zij houden gaarne van zich eenige uitspanning te bezorgen, waarom zij veel, vooral Engelsche Dichters lezen; zij zijn groote liefhebbers van het schaakspel, waarin zij het op eene aanmerkelijke hoogte hebben gebragt; nimmer spelen zij tegen elkander, hierin zouden zij geen genoegen vinden; ook beminnen zij het rijden, zwemen en jagen, wanneer zij beiden tegelijk een geweer kunnen afschieten. Nimmer hebben zij nog een enkel woord met elkander gekibbeld, en men weet niet wat meer in hen te bewonderen, of hunne inschikkelijkheid en toegevendheid, of hunne overeenstemming en van zelve bewerkt wordende overeenkomst van wil in doen en laten; en wat men ook heeft verteld van tweedragt, die tusschen hen zou geheerscht hebben, hiervan betuigen zij zelven niets te weten. Zij hebben

ruim 18 maanden door *Engeland*, en 5 jaar lang door geheel *Noord-Amerika* gereisd, en zijn van daar in October 1835 te *Doures* geland, van waar zij de reis over *Parijs*, *Brussel*, *Antwerpen*, *Rotterdam* en 's *Hage* naar hier hebben voortgezet, terwijl zij plan hebben om, na noch 2 of 3 jaar te hebben gereisd, naar hun vaderland terug te keeren. — Verschillende Geneesheeren hebben geredeneerd over de mogelijkheid of onmogelijkheid eener scheiding tusschen hen, maar zij zelven vinden daartoe, buiten volstreckte noodzakelijkheid, geene roeping, en het geneeskundig resultaat heeft overal bijna eenstemmig de scheiding onmogelijk verklaard, en doodelijk voor beiden; terwijl zij, die dezelve voor mogelijk hielden, nimmer de verantwoordelijkheid van den uitslag op zich hebben willen nemen, of de operatie beproeven, en zeer waarschijnlijk is die scheiding vroeger ook nimmer mogelijk geweest. — Zij echter zijn te vreden in hunnen toestand en kunnen niet overgaan tot eene operatie, die waarschijnlijk beider dood ten gevolge zoude hebben.

IV. Het huwelijk der tweelingen

In een zonnige vlakte van den bondsstaat Noord-Carolina, die deel uitmaakt van de Vereenigde Staten van Amerika, ligt breed uitgestrekt een groot wit huis, een ranch. Rechts en links van het witte gebouw staan stallen en schuren. Op het groene grasveld voor het huis dartelen honden. Een butler geeft een standje aan een neger, die daarna met verdubbelden ijver het toebehooren van een rijtuig bij den put aspoelt.

In dit huis wonen sedert het jaar 1843 twee vrijgezellen, de heeren Chang en Eng. Sedert wij hen leerden kennen zijn ze geheel veramerikaansch. Hun eenlettergrepige buitenlandsche namen hebben zij afgelegd, en op eigen gezag hebben zij er een Amerikaanschen achternaam voor in de plaats genomen, namelijk den naam Bunkers. Op een hunner reizen, waarbij zij zich als curiositeit lieten bekijken en het geld voor 't opscheppen hadden, hebben zij in New York kennis gemaakt met een zekeren heer Bunkers, die hun buitengewoon beviel en met wien zij zeer vriendschappelijk hebben omgegaan. Ter herinnering aan dezen man, en wijl de naam Bunkers hun zoo fraai in de ooren klonk, hebben zij dienzelfden naam voor eigen gebruik gekozen.

Nu de tweelingen zich als landeigenaars gevestigd hebben, leiden zij een leventje, dat hun zeer goed bevalt. Zij hebben veel personeel, zij bezitten paarden en een rijtuig, waarmee zij de streek plegen rond te rijden, zij gaan op jacht en schieten de dieren des velds en des wouds neer. Zij zwemmen in een vijver nabij hun huis, zij visschen in een riviertje, dat de streek Wilkes, waarin zij wonen, doorstroomt.

De avonden echter zijn moeilijk. Dan zitten zij op een breede, makkelijke sofa, die de butler voor hen heeft laten vervaardigen. De stille, kalme Eng leest graag: hij heeft zeer veel boeken laten komen en daar zelfs een aparte kamer voor ingericht; hij is trotsch op zijn bibliotheek — dat bezit rangschikt hem onder de voornamen en ontwikkelde Amerikanen. Eng is weetgierig, en hij heeft een mooi stuk van de wereld gezien — Engeland, Frankrijk, België, Holland, Canada en de Vereenigde Staten, en zijn vaderland niet te vergeten — en hij heeft met ontelbare menschen kennis gemaakt; hij heeft dus een goeden grondslag bij zijn streven, zich een beeld te vormen van de wereld en van de wereldgebeurtenissen.

Zijn broer Chang deelt deze belangstelling niet. Chang is, in tegenstelling met Eng, een onrustig, ietwat opvliegend man; hij heeft zich geen bibliotheek aangeschaft — integendeel; hij heeft in dit eigenaardige witte huis een café voor zichzelf laten inrichten.

De gebroeders hebben de beschikbare vertrekken al naar hun neigingen samen gedeeld. Gelijkvloers, bij de veranda aansluitend, vindt men de gemeenschappelijke groote huiskamer, met sofa's in alle hoeken. Rechts van dit vertrek is Eng's bibliotheek, zijn liefste verblijf; links van de huiskamer ligt Chang's liefste plekje, de gelagkamer. Daar staan buffetten vol flesschen en glazen; daar hangen vreemde opgezette dieren van de zoldering neer, vogels, krokodillen en apen; daar glimmen langs de muren schermdegenen en krissen.

Wordt vervolgd.

De kapitein sprong op en sloeg met zijn vuisten op tafel.

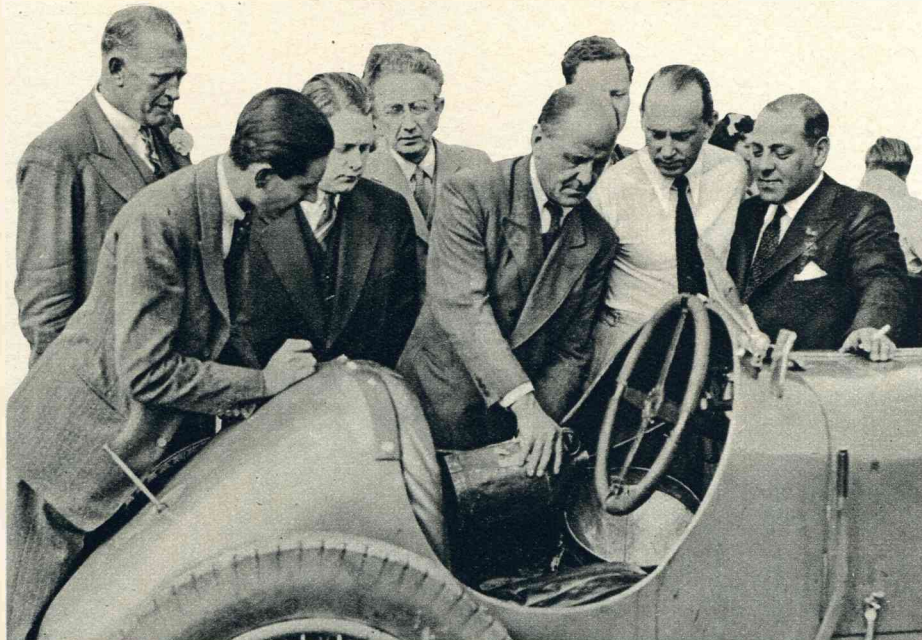

Een vliegtuigskader van de Amerikaansche Marine vliegt bij de lucht oefeningen te Quantico (staat Virginia) tusschen twee rookschermen.

VAN ALLES EN OVERAL

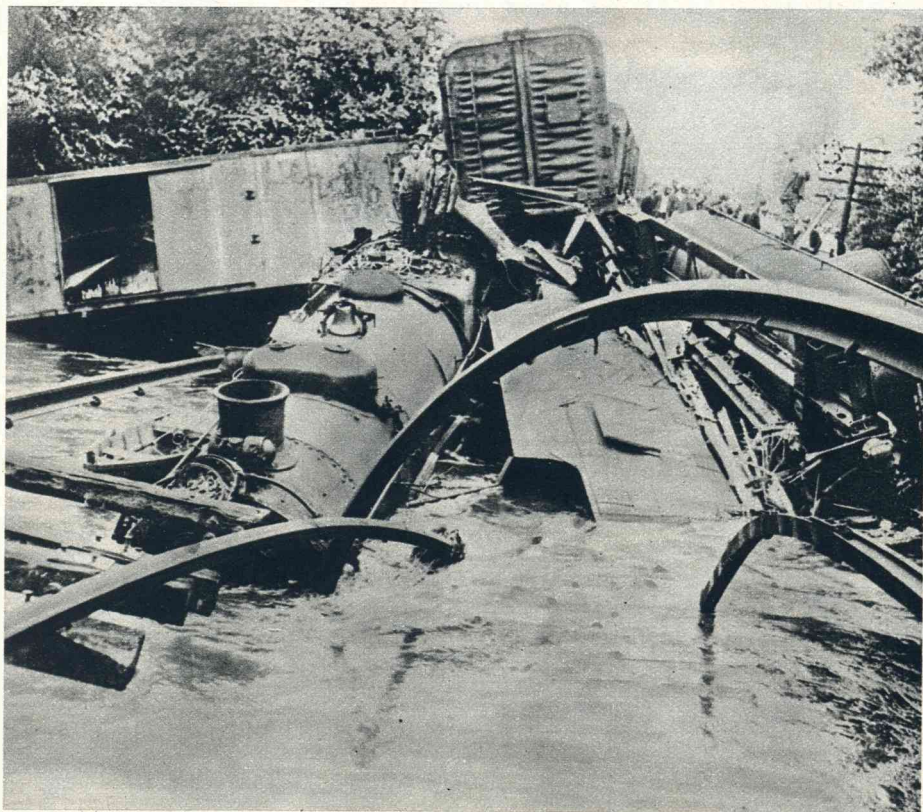

Baron Alfred Coreth heeft een nieuwe brandstof uitgevonden voor motorvoertuigen. Ze heet „Corethstoff” en bestaat gedeeltelijk uit water en ongezuiverden alcohol. Hij demonstreert hierboven z'n vinding te Brooklands (Engeland).

Het groote jachtseizoen in Engeland is thans weer aangevangen. De honden wachten ongeduldig op het moment dat ze worden losgelaten.

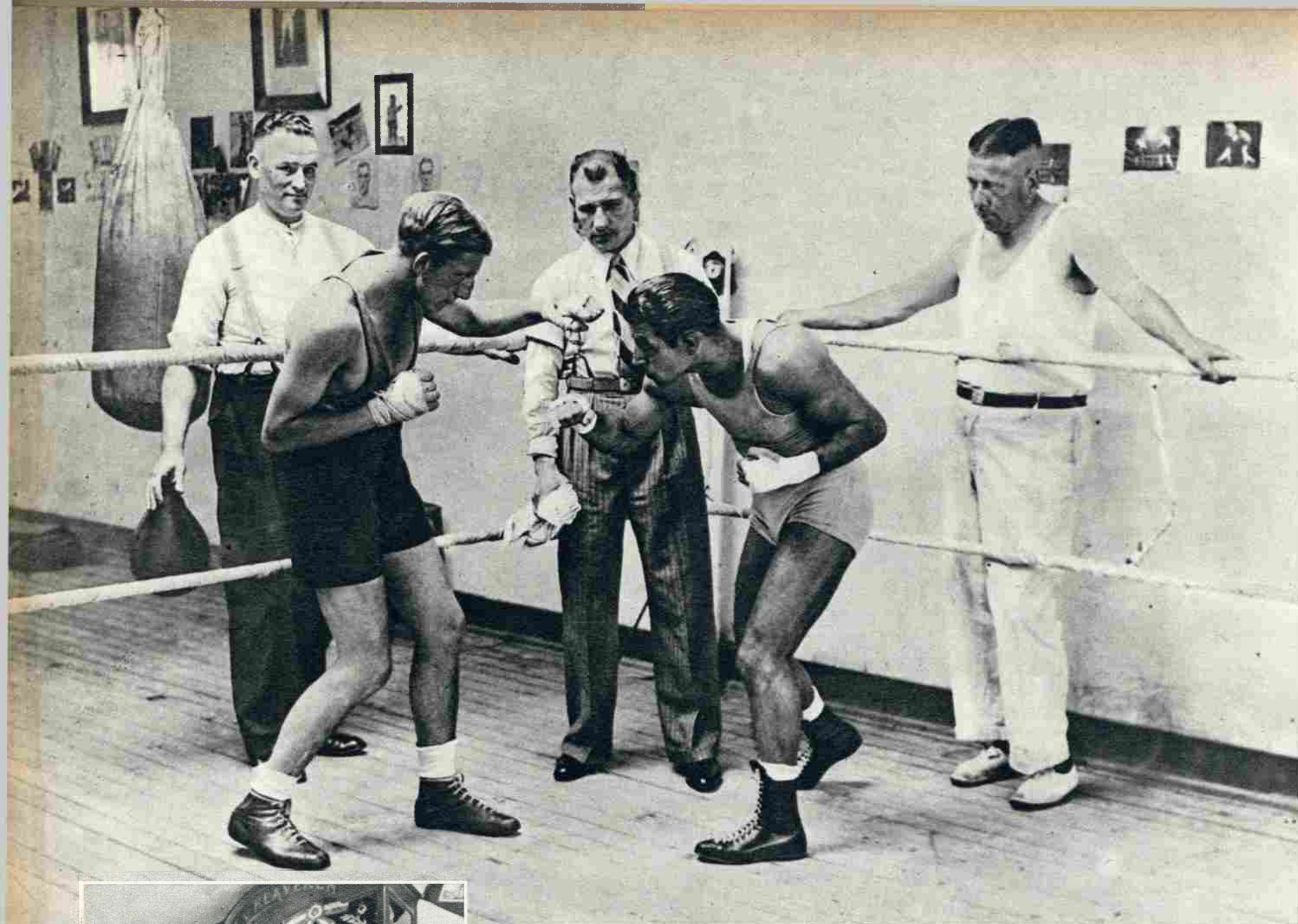
Op den rijkspartijdag te Neurenberg inspecteerde der Führer de Hitlerjeugd.

Hevige slagregens veroorzaakten een overstrooming in den Amerikaanschen staat Delaware. Een spoorbrug werd door den geweldigen stroom ondermijnd en bezweek toen er een trein over passeerde. Drie personen kwamen bij dit ongeluk om het leven.

Door een explosie van de benzine-tank werd het luxe motorjacht „Kelpie”, dat in de haven van Tarbort (Schotland) gemeerd was, geheel door brand verwoest.

In den ring. — Aan 't oefenen met Hannes Hutteman.

WIE KAN ER BOKSEN ZOOALS BEP?

Een bezoek aan den Rotterdamschen bokser Bep van Klaveren

WIE kan er boksen zooals Bep?
Dit zijn er in de wereld maar zeer weinigen.

Bep van Klaveren, onze Rotterdamsche bokser van internationale vermaardheid, heeft een hoogte in dien tak van sport bereikt, zooals het aan niet velen gegeven is.

Hij is het bokswonder, zooals onze Willy het zwemwonder is.

Hij is een uitbinker, die door een groot ideaal hezield en met taaië volharding het ver heeft weten te brengen.

Bep is bovendien 'n aardige, eenvoudige jongen.

Vandaar, dat wij gaarne eens voor hem aandacht vragen.

Wie is Bep van Klaveren?

Hij is in Maastricht geboren. Na den schooltijd

was hij aanvankelijk werkzaam in het slagersvak.

Maar hij had een groot verlangen in zijn hart, dat uitging naar de bokssport en „Oom Nol” kon hem helpen dat verlangen om te zetten in werkelijkheid.

En zoo geschiedde het.

Zijn eerste lessen kreeg Bep, op 15-jarigen leeftijd, van zijn oom, den bekenden bokser Nol Steenhorst, in de oude school van den heer Grijseels aan den Coolsingel. Na een jaar getraind te hebben, volgden de successen. Hij verwierf tweemaal het

Links: In oom Nol's café aan den Goudschen Rijnweg. — De gelukshandschoenen werden aangetrokken.

In training, langs den Kralingschen Plas. Van l. n. r.: Frits Blom, Bep, Nol Steenhorst en Hannes Hutteman.

Bep van Klaveren in den huiselijken kring. V. l. n. r.: Een broer, vader van Klaveren, mevr. v. Klaveren, Bep, zijn moeder, een broer en een zusje.

De bokser in zijn element, in de school van „Oom Nol”.

amateur-kampioenschap van Nederland vlieg-gewicht en veder-gewicht. Dan volgde in 1928 het kampioenschap licht-gewicht en in het zelfde jaar, op de Olympiade te Amsterdam, het amateur wereldkampioenschap vedergewicht. Bep was toen 19 jaar en hij kon op dien leeftijd dus zeer tevreden zijn over de behaalde successen.

Hij rustte nu even op zijn lauweren.

Dat duurde echter niet lang.

In 1929 ging hij over tot het beroepsboksen. Hij bokste met succes tegen Sybille om 't kampioenschap van Europa en voorts tegen den Italiaan Locatelli, waarvan hij verloor.

Maar Bep verloor den moed geenszins.

Hij oefende ijverig en volhardend, thans onder den bekenden bokser Theo Huizenaar.

In 1932 vertrok hij voor den eersten keer naar Amerika, vooral om er te trainen en zich de daar

geldende speciale boksmethodes eigen te maken.

Weer kwam hij naar Nederland, weer vertrok hij naar het nieuwe werelddeel, waarvan hij onlangs te Rotterdam terugkeerde, na vele oefeningen en succesvolle wedstrijden.

Men herinnert zich nog wel de hartelijke ontvangst, die Bep . . . en zijn jonge vrouwtje te Rotterdam ten deel vielen van de vele sportvrienden.

Want Bep keerde niet alleen terug, dien tweeden keer. Aan zijn zijde ging een charmante, vriendelijke Californische.

In de stad Alhambra had hij haar lee-

ren kennen en zij is zijn vrouw geworden.

We hebben Bep, voordat hij ons weer verlaat om naar Australië te gaan, opgezocht in de zonnige woning zijner ouders aan de Van Reinstraat, waar hij met zijn vrouwtje zijn intrek heeft genomen.

Onze kieken vertellen verder van dit bezoek aan Bep van Klaveren, wiens vriendelijkheid van zijn altijd stralend gezicht te lezen valt en voor wiens capaciteiten iedere sportliefhebber respect kan hebben.

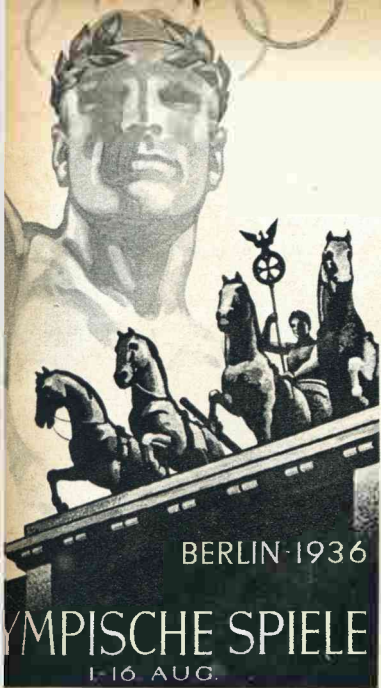
d. H.

Bep en zijn vrouw aan den Kralingschen Plas, genietend van het schoone uitzicht.

Een vriendenclubje. — Van l. n. r.: Oom Nol, Bep en zijn vrouw, Hannes Hutteman, zijn sparring-partner en Frits Blom, masseur en helper.

De Olympische Spelen in 1936

Grootsche plannen van „Panorama”

AN al de voor-
deelen, welke het
abonnement op
„Panorama” reeds
biedt, kan er weder-
om een worden toe-
gevoegd.

Hij of zij, die er
van profiteeren wil,
leze het onderstaande
s.v.p. met de noodige
aandacht.

Thans reeds zijn de oogen van heel de
sportminnende wereld op Berlijn gericht,
de prachtige Deutsche hoofdstad, waar
in den zomer van het volgende jaar de
Olympische spelen zullen worden gehouden.

Berichten in de dagbladen hebben ons
reeds verteld, hoe de Duitschers de zaken
aanpakken. Er komt een Olympisch Stadion
voor 100.000 bezoekers; een prachtig zwem-
stadion, dat ook al op een massaal bezoek
berekend is; kortom heel de groote Deutsche
hoofdstad zal van 1—16 Augustus van het
volgende jaar in het teken der Olympische
Spelen staan.

Dat deze spelen zelf, wij bedoelen wat de
prestaties betreft, alle vorige zullen over-
treffen, kan een ieder nagaan, die in de
bladen de uitslagen van atletiekkampen,
zwemwedstrijden enz. bijhoudt.

Dan is er tenslotte nog het groote Olym-
pische voetbaltournooi, waaromtrent wij, wat
de belangstelling betreft, wel niets behoeven
te zeggen.

Wat nu wel onze plannen zijn? Wel,
wij hebben het voornemen, om de abonné's
van „Panorama” in grooten getale de Spelen
te doen bezoeken.

Het staat wel vast, dat de belangstelling
van de zijde van het publiek zóó groot zal
worden, dat voor particulieren moeilijk of
in het geheel niet aan kaarten te komen is.
Wij hebben ons thans reeds met de officials
te Berlijn in verbinding gesteld om gedaan
te krijgen, dat voor de „Panorama”-lezers
plaatsen zullen worden gereserveerd. Boven-
dien zullen wij in staat zijn om onze lezers
te doen profiteeren van kortingen op de
treinreis, het maken van uitstapjes in
Berlijn, enz. enz. Zoo is er b.v. in onze
reizen ook plaats voor niet-sportliefhebbers,
daar alles, wat van belang is gezien te
worden, met een bezoek zal worden vereerd.

Voor ons is momenteel de hoofdzaak:
„Hoe staan de lezers van Panorama tegen-
over onze plannen?” Worden deze in
breeden kring toegejuicht, dan zullen wij

„Ich rufe die Jugend der Welt”. Model van de geweldige
Olympia-klok, speciaal gegoten voor de Spelen in 1936.

Een bezoek aan Berlijn in Augustus 1936. De
Berlijnsche Dom bij avondlicht.

ze zeer binnenkort volledig ontvouwen.

Thans reeds kan worden medegedeeld dat:
*1e reizen van 4 dagen, een week of langer
kunnen worden geprojecteerd.*

*2e de prijs zoo laag mogelijk zal worden
gesteld en dat onze abonné's de reissom
in b.v. maandelijksche termijnen kunnen
betalen.*

*3e onze deelnemers (sters) naar verkiezing
een doorlopende kaart ontvangen voor
den tak van sport, welke hen het meest
interesseert.*

*4e de reizen zullen worden ondernomen
tusschen 1—16 Augustus 1936.*

Voor wij onze plannen volledig publi-
ceeren, willen wij echter weten in welke
mate er interesse voor een „Olympische
Reis” onder onze abonné's bestaat. Het is

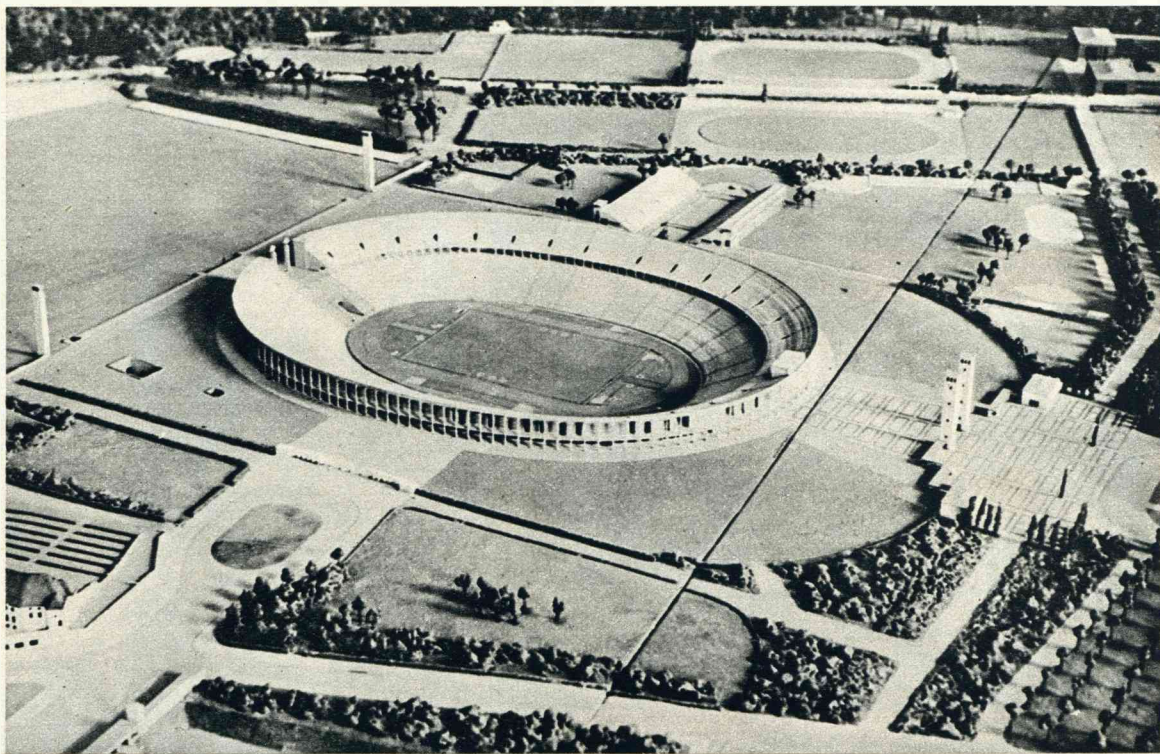
de bedoeling dat wij een soort adhesie-
betuiging ontvangen van hen, die principi-
eel iets voor deze plannen voelen. Of zij
tot onze deelnemers zullen behooren, kan
natuurlijk eerst blijken als een volledige
publicatie gevolgd is.

Hun, die in principe onze plannen toe-
juichen, verzoeken wij vriendelijk bijgaand
formulier in te zenden aan het adres:
„Panorama”, Nassaulaan 51, Haarlem, afd.
Reizen.

Het inzenden van dit formulier verplicht
natuurlijk tot niets. Correspondentie over
een en ander behoeft en kan eerst worden
gevoerd, als wij onze reisplannen nader
hebben bekend gemaakt.

Onderstaand formulier kan met 1½ cent
gefrankeerd worden verzonden.

Afbeelding van het Olympische Stadion te Berlijn, dat zijn voltooiing nadert. Er is plaats voor ongeveer
honderd duizend toeschouwers.

Ik heb kennisgenomen van uw voorloopige
plannen inzake „Olympische Reizen” en heb
in principe belangstelling voor

1. Een vierdaagsche reis. *
2. Een weekreis. *
3. Een reis 1—16 Augustus. *

Naam:

Adres:

Woonplaats:

* DOORHALEN WAT NIET VERLANGD WORDT

Als bijzondere attractie reed Piet Moeskops Zondag op Woudenstein tegen „The Cleaner”, het Nederlandsche kampioenspaard. Piet en The Cleaner in de eindspurt der eerste manche, gewonnen door The Cleaner.

Op het terrein aan het Toepad ontmoette Excelsior Zondag V.U.C. De roodbroeken wonnen met 2-1. Moment uit den strijd. Een onderbroken aanval der gastheeren.

Een 4-3-overwinning van The Rising Hope op Unitas. Een goed begin van de nieuwe 2e-klassemers. De Rotterdamsche verdediging in actie.

SPORT VAN DE WEEK

DE voetbalcompetitie is weer aangevangen. Ineens zijn belangstelling voor cricket, wielrennen en alle andere sporten, welke ons tijdens den afgelopen zomer hebben beziggehouden, verdwenen. Koning voetbal heeft de menigte weer in zijn ban gevangen en zal haar niet loslaten, voor het straks weer goed en wel midzomer is geworden.

Wij hebben hier de uitslagen van den eersten dag voor ons en beschouwen deze met gemengde gevoelens. Reden om hosanna te roepen is er zeker niet. In elk geval zijn onze eerste-klassemers er niet in geslaagd de balans in evenwicht te houden, want tegenover de overwinning van Excelsior en het gelijke spel van H.D.S.V., staan nederlagen van Xerxes en Feijenoord.

De gestrepten hebben het thuis tegen A.D.O. niet kunnen bolwerken. Met een duidelijke 3-0-overwinning kon de club der Taps naar het Haagje terugkeeren. Nu hebben wij over A.D.O. heel goede berichten binnengekregen. De Haagsche roodgroenen schijnen niet voor de poes te zijn, zoodat Xerxes niet al te zwaar aan het eerste verlies zal moeten tillen.

Beter zijn wij echter tevreden over H.D.V.S. Het is in de Schiedamsche gelederen momenteel niet wat men noemt „boter tot den boom”. Integendeel, er hapert nogal een en ander aan het verenigingsleven der Schiedammers. Het gevolg hiervan was, dat een zeer sterk gewijzigd team den eersten competitiewedstrijd moest spelen. Nu is V.S.V. op eigen terrein toch al niet makkelijk. Wij moeten dan ook zeggen, dat de jeugdige Schiedamsche ploeg het er met een gelijk spel uitstekend afgebracht heeft.

In de andere afdeling heeft Excelsior van V.U.C. gewonnen, hetgeen in elk geval een nuttige zege betekent. Feijenoord stelde daar tegenover echter de verwachtingen weer danig teleur, door in de hoofdstad van het pas gepromoveerde Blauw Wit te verliezen. Wij zijn van de Feijenoorders een beter begin gewoon.

Ook bij de tweede-klassemers was het wapenschouw. De uitslagen in 2 A waren vrij normaal. S.V.V. klopte Quick met 5-2 en daar de Hagenaars in de wedstrijden om den Zilveren Bal aardig werk hadden geleverd, zegt deze S.V.V.-zege misschien iets voor de Schiedammers.

In 2B. deed Neptunus het bestaan om O.D.S. op eigen terrein een 1-7-nederlaag toe te brengen. Eerlijk gezegd snappen wij daar niet al te veel van. Moet deze uitslag als één der gebruikelijke verrassingen in den aanvang van het seizoen worden beschouwd? Zoo niet, dan moet Neptunus wel geweldig zijn. Voor wij tot deze conclusie komen, wachten wij toch liever nog een paar volgende wedstrijden af.

Nationale Jubileumwedstrijden van de Handboogschietvereniging Frederik Hendrik ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan. De jubileerende bestuursleden met koning en keizer vereenigd.

D.F.C. slaagde er Zondag te Dordrecht in D.H.L. een 2-0-nederlaag toe te brengen. De Dordtsche verdediging, welke niet te passeeren bleek, met keeper Jas aan het hoofd in actie.

Links: De Rotterdamsche Wandelvereniging organiseerde Zondag ter gelegenheid van de V.V.V.-week een wandeltocht van 30 K.M. Kiekje na den start.

Zaterdag 14 September is de jaarlijksche Singelloop te Gouda gehouden. Kiekje van den start. Burgemeester Gaarlandt (geheel links) lost het schot.

Benjamino Gigli (Canio-Paljas): „Ridi, Paggiaccio! Sul tuo amore infranto.” (Lach dan, Paljasso, als je hart is gebroken).

Benjamino Gigli zingt het smartlied uit „Paljas”. „Recitar! Mentre preso dal delirio....!” (Thans spelen, nu de waanzin mij verplettert!...)

Benjamino Gigli (Canio-Paljas): „Ese Arlechin....” (Je bent slechts Paljas!)

Heinrich Schlusnus zingt het smartlied uit „Paljas”. „Recitar! Mentre preso dal delirio....!” (Thans spelen, nu de waanzin mij verplettert!...)

Benjamino Gigli

TWEE ZANGERS

TWEE RASSEN

door Jos. de

Wij stellen twee zangers tegenover elkaar, twee artiesten, die momenteel de hoge gunst van het groote publiek genieten: den Duitschen bariton Heinrich Schlusnus en den Italiaanschen tenor Benjamino Gigli.

NIET waar, lezer! U ziet ze zingen! U hoort als 't ware hun geluid en leest van hun gelaat de zielsbeweging, die hun zang kleur en leven bijzet. Maar, al zou u nooit van Schlusnus of evenmin van Gigli gehoord hebben, u herkent op het eerste oog in hen twee onderscheidene rassen, twee typen van verschillende volksaard; uit hun physionomie spreekt bij den een de Germaansche lyriek, de innerlijke gemoedswarmte en de hang naar melancholie en sentiment, bij den ander dramatische kracht en vurig temperament, uitlaaiende hartstocht, glans en bravuur.

Het is haast mogelijk, zonder de onderschriften, die den tekst van het gezongene aanduiden, uit te maken, wat hier het onderwerp van Gigli's voordracht is. De vier posen van zijn Paljas-rol zijn zoo ondubbelzinnig getypeerd, zoo raak van mimiek, dat zij dienaangaande geen twijfel overlaten. Men leest van het gelaat van den zanger het schrijnende verdriet van den door zijn vrouw bedrogen Canio, die weet, dat hij zijn rechtmatige razernij zal moeten bedwingen, wanneer hij straks naast haar — hij als Paljas, zij als Colombine — op het kermistooneel het gefantaseerde minnespel zal hebben uit te beelden, dat inderdaad werkelijkheid is.

Het „lach dan, Paljasso... men heeft er voor betaald” van de hoofdfiguur uit Leoncavallo's opera is niet ten onrechte een succesnummer van de Italiaansche opera-tenoren; een dergelijk schrijnend, levensecht moment zou zelfs een zwak werk hebben kunnen

redden. De indruk, dien deze solo-scène nalaat, is onvergetelijk en bijna eenig in de operaliteratuur. Ik geloof, dat hij slechts overtroffen wordt door dien van het tooneeltje uit „Louise” van Charpentier, waar de „verloren dochter”, in het ouderhuis terugkerende, na een lang stilzwijgen haar ontroerend „bonsoir, père” prevelt. Dat zijn momenten, die men nooit vergeet. En wie kent haar niet, de smartelijke uitbarsting van den armen Paljas, wie heeft niet eens een diep gevoel van medeleed ondervonden bij de uiting van zooveel echt menschelijk verdriet, bij den lach, die in huilen vergaat, bij het „verberg in grappen je smart en je tranen!”?

Heel dit tragisch, hoogst dramatisch moment ligt in de mimiek van den fameuzen Italiaanschen zanger. Ik zeg nogmaals, iedereen kan zonder meer van deze sprekende artiestenphysionomie aflezen wat hier gezegd, wat hier bedoeld wordt.

Benjamino Gigli zingt uit *Rigoletto* (4e bedr.) de Canzone: „Sempre un amabile Leggandro viso. In piante e in riso, é menzogne....” („Als zij in gloed ontsteekt wordt gij bedrogen; alles is logen wat uit haar oogen spreekt.”)

Benjamino Gigli (Canio Paljas): „Ridi del duol che 'i avvelena il cor!” Lach om de smart, die je vergiftigt het hart.)

); „Ese Arlechin....“
Palja!)

Heinrich Schlusnus zingt uit Rossini's „Figaro“ de
brillante cavatina. De pétillante aanhef: „Ha!
bravo, Figaro, bravo, bravissimo, bravo!”

Schlusnus — Figaro — somt de voordeelen van zijn
vak op: „Viè la ricorsa poi del mestiere colla donetta,
col cavaliere.” (Klinkende fooien, niet te onthouden,
gunnen de dames mij, maar ook de heeren.)

Schlusnus — Figaro — steeds als
factotum: „tutti mi chiedono, tutti
mi vogliono.” (Men roept, men
smacht naar mij, 'k maak nu eens
deze, dan d'andre blij.)

ANGERS

TWEE RASSEN

door Jos. de Klerk

solo-scène nalaat, is onver-
operaaliteratuur. Ik geloof,
wordt door dien van het
an Charpentier, waar de
ouderhuis terugkerende,
ontroerend „bonsoir, père”
en, die men nooit vergeet.
smartelijke uitbarsting van
niet eens een diep gevoel
bij de uiting van zooveel
bij den lach, die in huilen

Hetzelfde zou ik niet durven beweren van de vier
opnamen van Schlusnus, de cavatine uit „Il Barbiere
di Seviglia” voordragende. Al even bekend als het
Smartlied van Paljas is voorzeker de aria, waarmee
Figaro in Rossini's onvergankelijke opera voor 't eerst
ten tooneele verschijnt en zichzelf aan het publiek voor-
stelt. Maar of men het pétillante en brillante dezer
succesaria van de Italiaansche baritons direct zal her-
kennen in de ietwat gemoedelijke en aan 't slot geëxal-
teerde mimiek van Schlusnus, meen ik te mogen betwij-
felen. Eer zou men bij de eerste drie plaatjes vermoeden,

dat hij een eenigszins
vriendelijk, guitig liedje,
mogelijk ook een geestige
operetteschlager staat te
debiteeren en aan 't slot
Tulramund's aanklacht
tegen Elsa van Brabant
uit Lohengrin ten beste
geeft. Aan de moussee-
rende champagne van
Rossini's Figaro-aria zou
men vast niet denken.

En toch is Schlusnus
niet de eerste de beste....
op zijn terrein. Wie

Schlusnus — Figaro — in
de volle bewogenheid der
finale van zijn brillante
aria: „Ma alla volta, per
carita.” ('t Komt al in eens
nu; ik kan niet meer.)

hem als liederzanger in zijn Schubert-Wolff-repertoire
hoorde (ik bedoel niet op de gramfoon-plaat, maar
van aanschijn tot aanschijn, want het spel der mimiek
is een te groote factor om ontbeerd te kunnen
worden), zal daarvan de mooie herinnering van een
fluweelige stem, van 'n diep gevoel, van een groote
intelligentie, van een echt muzikaal talent hebben mee-
gedragen. Maar dan treffen wij hem ook op een terrein,
waar geen Italiaansche zanger hem te na zal komen;
dan vertolkt zijn kunst de taal van zijn eigen innerlijke
wezen, dan zingt hij de ziel van zijn ras uit! En dan kan
hij groot zijn, omdat hij echt zichzelf is en blijft. De
zin van het aphorisme van wijlen Jos. Orelia „zingen
is vooral de taal van het gemoedsleven”, wordt dan door
Schlusnus tot klinkende werkelijkheid gemaakt. Dat
echte, waarin het bloed spreekt, is zijn kracht en zijn
grootheid.

Zoo ook kent Gigli zijn triomfen in het kunstgenre
van zijn ras, daar waar het theatrale gebaar het ken-
merk „echt en onvervalscht” draagt, waar de innerlijke
bewogenheid zich niet enkel uit in klank, maar tevens
in sprekende mimiek en nauw te onderdrukken drama-
tisch gebaar. „Natuurlijkheid is de grootste vriend van
den herscheppenden kunstenaar” heeft ook Orelia
gezegd, en terecht. Die natuurlijkheid, waar het de
kunst van zijn eigen stam betreft, is Gigli's kracht; in
het genre, waarin Schlusnus groot is, zou hij meer dan
waarschijnlijk beneden de middelmaat blijven.

Het mooiste contrast tusschen deze twee befaamde
vocalisten is dan ook, waar ieder op zijn eigen terrein
groot is: Schlusnus als vertolker van het innige Eichen-
dorff-lied „Heimweh”, van Hugo Wolf, en Gigli als
de Hertog van Mantua in de Canzone van het 4e bedrijf
uit Verdi's Rigoletto.

De raseigenschappen spreken daar het hoogste woord
en de groote tegenstelling markeert de beteekenis
zoowel van den Germaan als van den Latijn.

Het geval kan ons leeren de waarde van kunst te
meten naar den grond, waarin zij wortelt, naar den
hemel, waaronder zij groeide, naar de natuurlijke
impulsen, die haar leven doen.

Heinrich Schlusnus zingt „Heimweh” (Joseph
von Eichendorff, muziek van Hugo Wolf).
„Am liebsten betracht ich die Sterne,
Die schienen wie ich ging zu ihr,
Die Nachtigall hör'ich so gerne,
Sie sang vor der Liebsten Tür.”

Heinrich Schlusnus

DE DAME UIT DEN „BLAUWEN EXPRESS”

NEGENDE
VERVOLG

EVEN aarzelde Oeyo-Go. Zou hij een openlijk verzet wagen? Hij wist het, de ergernis des volks was groot. De dorpelingen van Rongbuk zouden aan

zijn zijde staan, en een groot deel der monniken ook. Maar wie kon weten, wat de oude man in 't schild voerde? Ondoorgrondelijk waren zijn trekken, groot was nog steeds zijn invloed op de menschen. Een enkel geslepen woord van hem, één kleine verrassing kon de stemming doen omslaan en den oproerling, Oeyo-Go, vernietigen. Aan den anderen kant was het lokaas. Het was duidelijk, dat de kangpo hem weg wou hebben. Misschien wou hij de misdadigers in zijn afwezigheid laten vluchten. Oeyo-Go balde de vuisten bij die gedachte. Maar groter dan de wraakzucht was zijn eergierigheid. In Lhasa wachtte de kans, zich in te dringen bij den Groote, den kangpo van Rongbuk neer te halen, zijn fouten bloot te leggen. In den geest zag Oeyo-Go zichzelf al met een karavaan terugkeeren van Lhasa, als pasbenoemde kangpo van Rongbuk, met den brief van den Dalai Lama bij zich, waardoor de oude man naar een eenzame bergkluis gebannen werd. Hij maakte een gewillige buiging voor den abt.

„Gij hebt in uw wijsheid te bevelen, eerwaardige, Oeyo-Go gehoorzaamt.”

Heel Rongbuk was in beweging. De mannen stonden bijeen gegroept en bepraatten uren lang de groote gebeurtenis. De kinderen riepen elkaar toe, dat de tovenaars, die de rust der goden geschonden had, in het klooster gevangen zat en door den Kangmi zou worden opgevreten. Iedereen was op de hoogte, ook Krinner's Bhoetia, die nog steeds ongehinderd rondzwierf om het dorp, neerslachtig en eenzaam, want hij kende geen mensch in Rongbuk en wist niet, waar hij zijn voedsel moest halen, laat staan, hoe hij in zijn vaderland terug moest komen. Hij mocht al blij zijn, dat men hem met rust liet. Door den honger gedreven zwierf hij de bergpaden langs, om bessen te zoeken. Hij was tamelijk ver van het dorp geraakt, in een woestijn van rotsblokken, toen hij hevig schrok van een zacht gefluit. Uit een hol, door een groot blok afgedekt, kwam een mannenhoofd te voorschijn, door een borsteligen baard omlijst. Een paar slimme oogen schitterden hem vertrouwelijk toe.

De Bhoetia bleef wantrouwig staan. Peter Suhr moest geheel te voorschijn komen uit zijn schuilhoek, eer de inlander hem herkende.

„Eindelijk een krant,” zei Peter Suhr schertsend, en hij klopte den Bhoetia, die hem met open mond aanstaarde, op den rug. Toen begon hij, in langzaam Engelsch, den man uit te vragen. Lin-Pei kwam helpen.

Het duurde een heele poos, eer zij elkaar verstonden. Eindelijk wist Peter, hoe de zaken stonden. Hij liet den Bhoetia wachten en zich verkwikken aan den mondvoorraad, dien Peter Suhr had kunnen redden in zijn vrijwillige verbanning. Toen ging hij de grot binnen, naar zijn vrouw, die door ingespannen luisteren al het een en ander had verstaan.

„Dus je vriend is terug?” zei ze.

„Jawel,” antwoordde Peter. „Maar ze hebben hem gevangen genomen en ze willen hem doden. En het Deutsche meisje ook.”

„Kunnen we niets voor hen doen?” vroeg Ethel.

„Dat zal niet makkelijk gaan,” Peter Suhr ging liggen, want zitplaatsen waren er niet. „Ik heb een nog tamelijk goede revolver en munitie voor twintig schoten,” overlegde hij. „Daar kan ik geen klooster mee bestormen en slag leveren met honderd monniken. Jammer dat we geen machinegeweer en handgranaten hebben. Ik hou anders niet van die dingen, maar in een fatsoenlijk blank huishouden hier in de buurt mogen die gemakken eigenlijk niet ontbreken.”

Snel bespraken zij alle kansen en mogelijkheden. „De kloosterbroeders omkoopen gaat niet met dat beetje geld, dat ik nog over heb,” zei Peter. „En de kangpo komt hier niet in de buurt. Anders konden we

door Axel Rudolph

hem te grazen nemen en als gijelaar gebruiken. Hé,” riep hij opeens, en snel stak hij het hoofd door den ingang, „weet je ook, of die schurken den bara sahib gauw willen vermoorden?”

Ongaarne slechts onderbrak de Bhoetia zijn ijverigen maaltijd. „Niet gauw, sahib. Ze hebben priesters naar Lhasa gestuurd, naar den Dalai Lama. Die moeten eerst terug zijn.”

„Dat duurt nog wel een tijdje,” Peter Suhr klaarde op, kroop uit het hol en haalde bankpapier uit zijn zak. „Ga maar terug, vriend,” zei hij tot den inlander. „Probeert maar eens, of je ons een paar lastdieren en wat proviand kunt bezorgen.”

„Neemt u me mee, sahib?” De Bhoetia keek hoopvol smeekend naar den holbewoner.

„Natuurlijk neem ik je mee. Zorg maar, dat je tegen donker ongemerkt hier komt met de beestjes.”

Toen de man zich verwijderd had, riep Peter Suhr zijn vrouw. „Wil je onze meubelen buiten brengen, Ethel? Dan ga ik met Lin-Pei aan 't pakken.”

„Gaan we weg?” vroeg zijn vrouw.

„Dat lijkt me het eenige,” antwoordde Peter Suhr. „Wij kunnen met z'n drieën of vieren toch niets beginnen.”

„Je wilt je vriend en mijn vriendin toch niet aan hun lot overlaten?”

„Natuurlijk niet!” antwoordde Peter, zijn arm om haar heen leggend. „We kunnen hen alleen helpen door zoo gauw mogelijk op te trekken. De Bhoetia kan ons den weg wijzen over de bergen. We gaan naar Darjeeling, en we gaan terug met soldaten. Dat is de eenige mogelijkheid. Laten we maar gauw aan 't werk gaan. Hoe eer we de bergen over zijn, hoe meer kans.”

VIJFTIENDE HOOFDSTUK

HET klooster van Rongbuk was geen gevangenis en het bezat geen eigenlijke kerkers. Het duffe torenvertreke zonder raam, waarin men Krinner opgesloten had, was donker, maar door rondom tasten wist hij nog dienzelfden dag te ontdekken, dat de wanden slechts uit dun hout bestonden. Alleen de achterwand, de vloer en de deur waren met dikke balken versterkt, en de voorwand was massieve steen. De twee zijwanden echter bestonden slechts uit dunne planken. Het was een kleinigheid, daar doorheen te breken, dacht Krinner. Een paar flinke trappen waren genoeg. Als hij daar verder mee kwam. Waarschijnlijk kon hij uit de aangrenzende ruimten óók niet weggkomen.

Enkele uren later echter begon Krinner te vermoeden, dat die trappen toch wel iets konden baten, en hij begon zich nader te vergewissen door stelselmatig tegen den eenen zijwand te kloppen. Daarachter had hij namelijk iemand heen en weer hooren loopen, en toen hij na zijn geklop luisterde, werd er zacht teruggeklopt, en klonk er een gedempte vrouwenstem:

„Bent u daar, meneer Krinner?”

„Ja! Hier Adrian Krinner!” Hij riep het luid in zijn blijde opwinding, maar liet toen snel zijn stem dalen. „Een oogenblikje, juffrouw Lethus. Ik zal even aan de deur luisteren, of 't pluis is.”

„Er is niemand in de buurt. 't Wordt donker, en na donker mogen de monniken hun cellen niet uit.”

„Prachtig! Dan...” Met vuisten en schoenen begon Krinner den dunnen wand te bewerken. Het hout splinterde en er ontstond een flink gat.

„Zoo! Nu kunnen we elkaar tenminste zien!” Hij stak het hoofd door de opening en keek speurend de ruimte rond. Die was even muf en donker als zijn eigen gevangenis. Onduidelijk slechts kon hij de omtrekken onderscheiden van het meisje, dat dichterbij kwam en tastend de hand naar hem uitstak.

„Laten we maar eens praten,” zei Helga. „Misschien zetten ze ons morgenochtend ergens anders gevangen, ver van elkaar.”

„Of ze halen ons voor goed weg,” zei Krinner bitter. „Gaat u zitten. Dan kunnen we rustiger spreken.”

Een seconde later zaten zij op de matten aan weerszijden van het schot, en door de opening heen klonken hun bijna fluisterende stemmen.

„Zegt u me eens, meneer Krinner: bent u mij achterna gekomen door China?”

„Ja.”

„Waarom?”

„Omdat...” Krinner slikte moeilijk. „Dat weet u toch!” riep hij uit.

„Ja, ik weet het.”

Een korte poos bleef het stil. Toen zei Krinner: „Ik begrijp alleen niet, waarom u hier bent. Waar is uw vriendin?”

„Gevlucht,” zei Helga. „We hebben een weg gevonden, door een gangetje en een leeg huis.”

„Had u dan óók niet kunnen vluchten?”

„Misschien wel,” zei het meisje. „Maar ik vond het beter, dat er iemand hier bleef, tot u terug was, om te zien, wat er gebeurde. U had anders nooit geweten, waar uw vriend gebleven was, en wij. Ethel moest naar haar man, maar ik had niets, dat me trok.”

„Niet?” waagde Krinner te zeggen.

Zij gaf er geen antwoord op.

„Waarom bent u dan niet vroeger gevlucht? Waarom hebt u zich eigenlijk in zoo'n gevaarlijken toestand gewaagd? U had toch niet met die Chineesche bandieten mee hoeven te gaan?”

Even dacht Helga Lethus na; toen begon zij zacht te vertellen.

„Ik zal u niet alleen zeggen, wat mijn werk is, maar ook, hoe ik tot dat werk gekomen ben. Ik ben als héél jong meisje met mijn ouders naar Amerika gegaan, en tamelijk kort daarna ben ik bij de film gekomen. Ik had echt meisjesachtig over dat leven gedroomd, maar 't viel natuurlijk bitter tegen. Ze hadden voor een paar films mijn type nodig, en ik heb een poosje goed geld verdiend, maar tegelijk met het geld kwam de misère. Er werden mannen verliefd op me, en ik... werd óók verliefd. Op een kunstenaar. Ik ben met hem verloofd geweest. Maar toen kwam ik tot de ontdekking, dat hij niet deugde, en op een avond ben ik gevlucht. Ik voelde, dat ik het niet uit zou houden in die wereld vol intrigues, waar hij óók in leefde. Nu weet ik, dat ik hem niet liefhad — 't was een bevlieging, oppervlakkig maar hevig, en... enfin...”

„Ik begrijp 't,” zei Krinner.

„Ik ben naar New York gegaan, en ik wou werken. Ik was nogal reislustig — dat had ik aan de film gekregen, — ik wou graag eens in werkelijkheid zien, wat ik in ateliers en op terreinen in Californië had zien nabouwen. Ik kwam aan een krant, en ik moest eens een artikel vertalen over een expeditie in Tibet. Het was een film uit Engelsch-Indië geweest, waar ik dien reislust door gekregen had, en dat artikel gaf me nog een stootje: ik wou naar Azië, naar Tibet. Ik was benieuwd naar de zeden en de godsdienstige gebruiken hier, en ik dacht, dat daar heel wat over te schrijven zou zijn.”

„Dat is er natuurlijk ook,” zei Krinner.

„En of! Als ik weer in de beschaaft wereld ben, kan ik wel een jaar aan 't schrijven blijven. Dus ik begon Tibetaansch te leeren, en ik studeerde aardrijkskunde en geschiedenis van Tibet. Ik begon er aardig in thuis te raken, maar ik dacht niet, dat ik er ooit heen zou komen. Betalen kón ik de reis misschien wel, maar ik kon als meisje alleen...”

„Natuurlijk niet,” zei Krinner. „Daarom heb ik juist...”

„Ja precies. Maar toen kregen we een dag op de krant te hooren, dat er een paar Amerikaansche geleerden in China zaten, en dat die zich bij een

Chineesch leger hadden aangesloten, om veiliger rond te kunnen trekken.

Het waren geologen — professor Marshall met zijn dochter en schoonzoon. Toen dacht ik: als ik me bij die drie kon voegen, was ik een heel eind verder. Ik kon in China óók al veel hooren en zien, en wie weet vond ik dan ooit een weg, om ook in Tibet te komen.

„Ik heb tweemaal geluk gehad. Ik heb generaal Lin-Kwong, die me tusschen twee haakjes als een echt gentleman behandeld heeft, niet eens hoeven zoeken, en zonder de minste moeite, tegen mijn eigen zin bijna, ben ik in Tibet terecht gekomen. Ik heb een dik pak aantekeningen gemaakt, maar voor mijn krant heb ik niet veel kunnen doen. Alleen een paar brieven uit Soei-foe, en die moest ik nog smokkelen, om geen argwaan bij Lin-Kwong te wekken. Enfin, ze zullen me geen traagheid verwijten. Ik zal hier wel niet meer vandaan komen.”

Even zweeg het meisje. Toen ging zij met zachte stem voort:

„En toch heb ik niet eerder kunnen vluchten — ik heb het niet gewild; ook al had ik geweten, dat we veilig weg konden komen. Om u de waarheid te zeggen bleef ik niet alleen om mijn werk. Ik wou weten, aan wie ik me toevertrouwde. Toen ik u op die Russen afstuurde, om ze te waarschuwen, deed ik 't niet alleen, om menschen te redden... ik wou u meteen op de proef stellen. Ik wist niets van u!”

„Ik wist van u óók niets,” zei Krinner rustig. „Ik heb alleen uw naam uit kunnen visschen.”

„En toch bent u me door heel China en Tibet nagereisd?”

Krinner lachte halfslud. Het klonk vreemd en droog in de bedompte ruimte. „Ik had u gezien,” zei hij. „Wat ik weten moest, dat wist ik.”

Helga Lethus zweeg. Zij hoorde die teedere, eerlijke verklaring heel ver naklinken; en die klank werd een lied, een zacht lied, dat als een moeder met stille schreden door het donkere vertrek ging.

Zwaar en kostbaar druppelden de minuten, en zij sponnen geheimzinnige gouden draden om twee menschen in twee donkere hokken. Was het nog wel donker? Helga Lethus had een vage gewaarwording, dat er ergens licht brandde. Haar lippen bewogen zich langzaam.

„Als we door den anderen wand van mijn kamer heenbreken,” zei ze droomerig, bijna zichzelf niet bewust van haar woorden, „komen we in een kamer, die een raam heeft. Deze twee kamers en nog een halve... dat moet het midden van den toren zijn...”

„Allemachtig! En dat zegt u nu eerst?” Krinner sprong op en wrong met zijn handen planken los, tot hij haar zag, die nu ook stond, tot hij haar oogappels zag schemeren. „Is dat waar?”

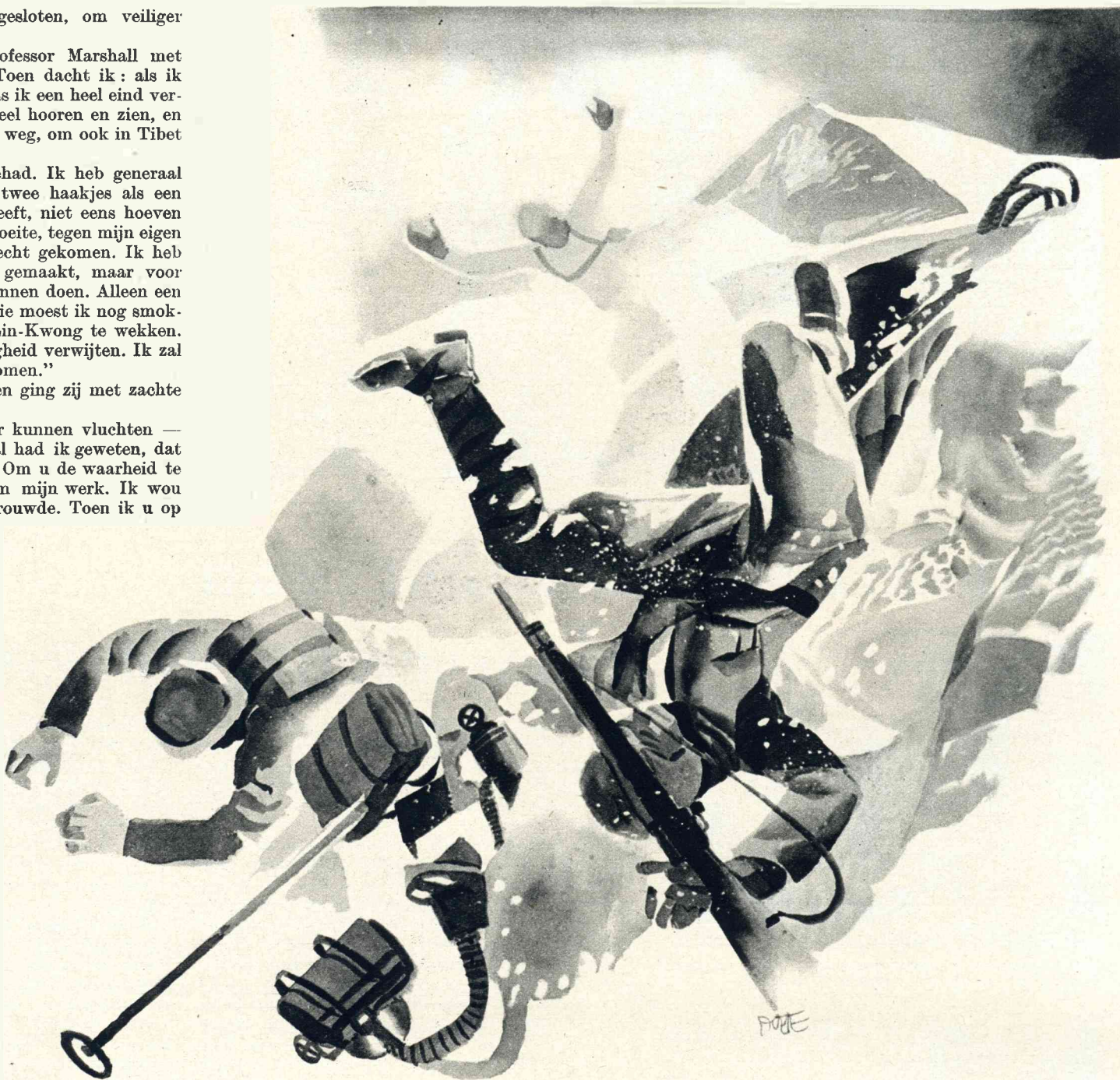
„Wat?”

„Wat u daareven zei! Dat er hiernaast een raam is!”

„Ik weet 't eigenlijk niet,” zei Helga. „Ik zat na te denken... als ik 't goed uitgerekend heb, moet er hier links naast me een cel met een smal raam zijn. Maar ik heb den toren natuurlijk alleen van buiten af gezien. 't Is maar een schatting...”

Krinner luisterde al niet meer. Hij was haar voorbij gestormd, en wierp zich met zijn volle gewicht tegen den wand aan den overkant van het vertrek. Hij had zooveel kracht niet eens hoeven gebruiken. De planken versplinterden zoo vlot, dat hij haast mee was getuimeld de aangrenzende ruimte in. Ook daar was het donker, maar in den voorwand, den muur, schemerde een rechthoek, die kieren om een luik. Zonder aarzelen sprong Krinner daar op toe en stiet het luik met zijn forschen elleboog open. Koude avondlucht stroomde naar binnen. Hoog boven de bergwereld stond vol en groot als een kogel de maan.

„We moeten een touw hebben!” Krinner keerde zich snel om. Helga stond met slap neerhangende

armen midden in de blauwe strook, dien het maanlicht in de torenkamer goot. Haar oogen staarden verschrikt.

„Wat wilt u doen?”

„Maken dat we weggomen natuurlijk! Ja zoo... de deken! En mijn oude stofjas. Dat zal wel genoeg zijn.” Krinner begon met stevige handen de lappen tot lange reepen te scheuren, en met zorg knoopte hij ze aan elkaar. De hand van Helga Lethus kwam op zijn schouder neer. Er stond een treurig lachje op haar gezicht.

„Ik zal u geweldig tot last zijn. U kunt u niet roeren met een vrouw. Laat mij maar hier.”

„Hier?” Krinner staakte zijn arbeid niet. „Bij die schoften? Zoo zal 't gaan!” Hij beproefde het koord nog eens met de handen en met de tanden.

„Laten we hopen, dat 't houdt.” Snel knoopte hij 't touw aan een groote kram en hij wierp 'n blik naar beneden. „'t Is een meter of vijf, zes tot aan den muur. Dat zullen we met dit toestelletje wel zoo ongeveer halen. De muur is drie meter hoog. Daar kan ik u aan mijn handen laten zakken.”

„U kunt alleen veel beter weggomen!” riep Helga. Zij sloot de oogen en wankelde.

„Helga!” riep Krinner, terwijl hij haar in zijn armen opving. „Nu niet meer praten,” ging hij, zich beheerschend, voort. „Wees nu flink! Net als vanmiddag op 't plein, toen je Duitsch sprak tegen dien kerel! Dacht je nu heusch, dat ik alleen weg kon gaan?” Krinner zag het meisje, dat langzaam de oogen naar hem opsloeg, in 't gezicht. „We gaan samen, Helga, óf we blijven samen. Maar in ieder geval samen!”

ZESTIENDE HOOFDSTUK

HET kanonschot van Lebong gaf het middaguur aan. Over het witte gouvernements-paleis op den berkenheuvel wapperde trots de blauwgekruste vlag van het Vereenigde Koninkrijk.

Helga Lethus en Adrian Krinner stonden op het terras aan den rand van een heuveltop en keken zwijgend naar de breede ruggen van den Himatsjal, die hoog opstegen uit het dichtbegroeide moeras van de Tarai.

Een heer in smetteloos wit costuum sprong snel uit een riksja, toen hij de twee zag staan.

„Hallo, Krinner! Goeden middag, juffrouw Lethus! De gouverneur heeft het visum op uw passen gegeven. Dus alles is in orde. Maar ik hoop, dat u nog een paar weken hier in Darjeeling blijft. U ziet er nog steeds een beetje vermoeid uit. 't Is ook allesbehalve een plezierreisje geweest, die vlucht uit Rongbuk. Zonder lastdieren, zonder bagage, zonder proviand de bergen over! 't Is haast niet te gelooven!”

Het magere gezicht van Krinner glimlachte stil. „Kom, kom, kapitein, zóó erg was 't nu ook weer niet. Ik heb u toch verteld, dat we den tweeden dag van onze vlucht al een paar goede dieren van 'n inboorling hebben kunnen koopen, en dat we nog een uitstekenden gids hebben gevonden ook!”

„Nou ja, goed! 't Was toch een knap stukje werk. Ik ken die bergjes. Maar tegen dien Tsjomoelonga heb ik toch nooit opgedurfd. U hebt best een paar kalme weekjes verdiend, vind ik.”

Vervolg op pagina 34.

Het concert van Gerard van Houthorst.

REUZEN DER SCHILDERKUNST

DE VERMEER-TENTOONSTELLING TE ROTTERDAM

I.

DICHTERS, schilders, beeldhouwers en componisten van het formaat van een Vondel, Rembrandt, Michel Angelo, J. S. Bach en anderen, treffen we in dezen tijd niet meer aan.

Van al deze grooten getuigde een bekend Nederlandsch criticus, dat zij wilden en ook konden, dat wij, hunne nakomelingen, nog beven op onze stoelen van hun geweldigen harteslag.

Zij mogen met recht *reuzen* genoemd worden, reuzen der kunst, toppunten der menschheid, zonnen van geest en van gemoed, in wier gouden stralen wij ons, na zooveel jaren, nog behaaglijk koesteren kunnen.

Voor al in de schilderkunst heeft Nederland vele reuzen mogen bezitten, waarvan de grootste en de diepste ongetwijfeld Rembrandt was.

Als men een oogenblik verthoert in de licht-gehemperde zaal, waar een zijner meesterwerken werd opgesteld, dat in den volksmond „de Nachtwacht” is genoemd, en men ziet daar dien voortdurenden stroom van bezoekers en „pelgrims” uit de geheele wereld, vol eerbied en bewondering, dit licht en kleur en geheimzinnig leven uitstralende doek gadeslaan, dan moet zulks ons Nederlanders wel blij en dankbaar stemmen.

Er zijn meerdere grooten, die deze gevoelens bij ons

Het ingeslapen dienstmeisje van Esaias Boursse.

op kunnen wekken, die onze waardeering en bewondering hoogelijk verdienen.

Een der grootste Nederlandsche schilders aller eeuwen was die eenvoudige, doch sublieme, van wiens leven zoo bitter weinig bekend is: Johan Vermeer van Delft.

De directeur van het Boymans-museum, waar, vooral ter eere van Vermeer, een grootsche tentoonstelling werd ingericht, de heer D. Hannema, schrijft over hem, vergelijkender wijs, o.m. het volgende:

„Naast Rembrandt verheft zich de figuur van Vermeer boven alle andere kunstenaars van het groote tijdperk der zeventiende eeuw. Ontroert de eerste ons door het diep-menschelijke zijner schepingen, de Delftsche meester toont in zijn nobele kunst een evenwicht en een rust, die de klassieke (d.w.z. door alle tijden erkende, Red.) hoogte bereiken.”

Ja, zoo is het zeker, maar wij zouden hieraan willen toevoegen, dat Vermeer vooral ook een schilder is van de ziel, als we 't zoo maar eens zeggen mogen. We bedoelen — eenvoudig uitgelegd — daarmee het volgende:

Het leven der menschen is dikwijls woelig en oppervlakkig. Hoe luider echter de menschen doen, hoe leeger zij veelal van binnen zijn.

De kaartspelers van Pieter de Hoogh.

Dame bij het venster van Johan Vermeer.

Tusschen die velen en drukken gaat daar de goede kunstenaar, stil en bescheiden, zijn weg.

De woelige wereld raast en relt over hem heen, maar beroert hem niet. Hij heeft echter vanuit zijn stilheid opgemerkt hoe schoon het eigenlijke leven is, hoe heerlijk die stille dingen zijn, welke achteloos worden voorbijgegaan door de jachtende menschen.

Een bloem, een boom, een landschap, een blozende vrucht, een fraai gevormd voorwerp, een zonnestraal, ze zijn hem teekenen van het wonderbaarlijke leven, ze zijn hem wonderen zelf, die hij met eerbied ziet, met liefde, zorg en volharding uitbeeldt, die hij herschept, vol gevoel en kunstzin.

Zooals men weet heeft het Boymans-museum thans een tentoonstelling ingericht van werken van Johan Vermeer van Delft en andere meesters der Delftsche school, als daar zijn :

Fabritius (die op ruim dertigjarigen leeftijd helaas het leven verloor, bij een explosie van het kruithuis te Delft), Pieter de Hoogh (zeldzaam schilder en Rotterdammer van geboorte), en Emanuel de Witte (uitbeelden van kerkinterieurs, vischmarkten etc.).

Michiel Nouts: Portret eener jonge vrouw.

Pieter de Hoogh: De slaapkamer.

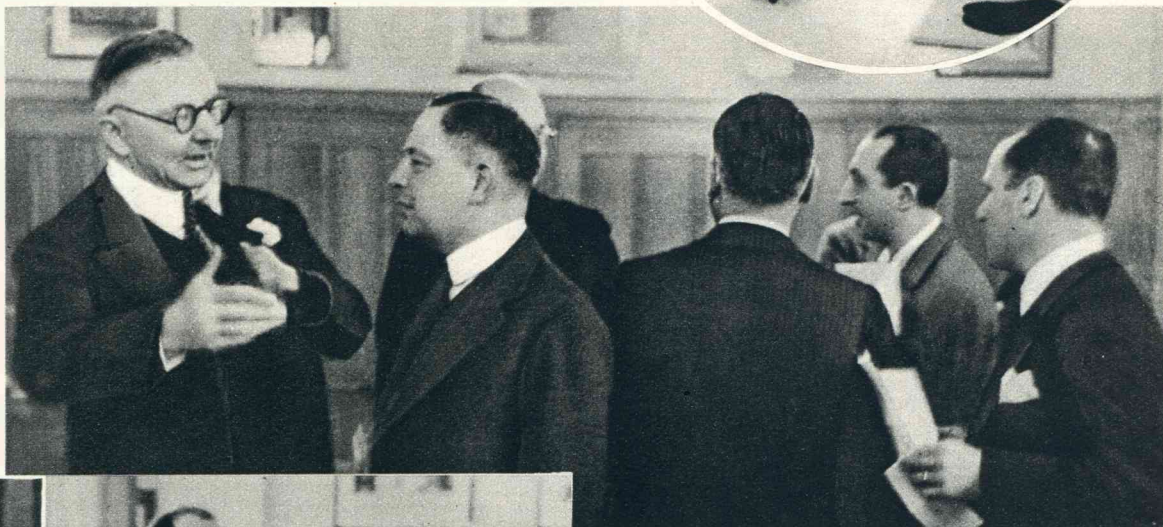
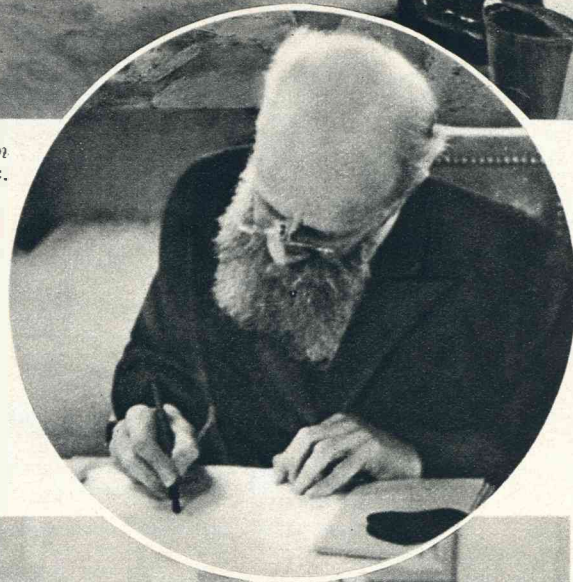
Een zitting van het bestuur der B.I.B.

Hiernaast: Louis Frank, de gouverneur van de Belgische Bank, ijverig aan het werk.

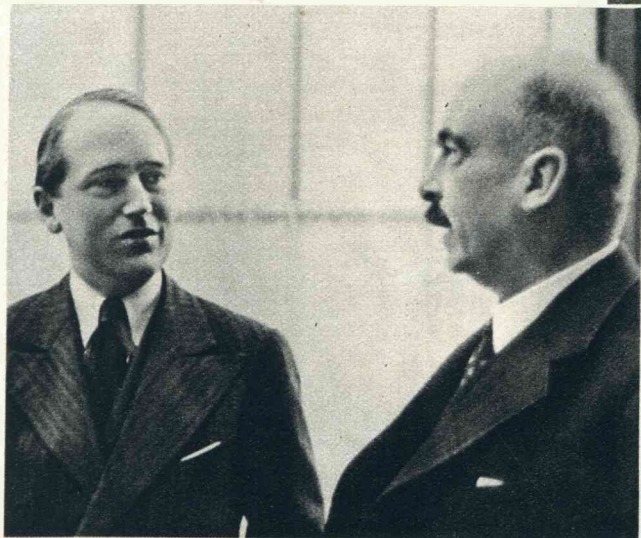
WAT BETEENKENT

B.I.B.?

EEN ieder van ons zal wel eens de drie letters B.I.B. ergens gelezen hebben; ze zijn niet de kenteekenen van een geheimzinnige vereeniging of van een nieuwe secte, doch de officiële afkorting van de Bank voor Internationale Betalingen, welke haar zetel te Bazel gevestigd heeft. Dit instituut — als instrument van het Young-plan in 1930 opgericht — heeft een zeer groote en belangrijke taak, namelijk de bevordering van de onderlinge samenwerking der centrale banken en het scheppen van nieuwe mogelijkheden voor internationale, financieele transacties. Hoe veelomvattend en gewichtig de werkzaamheid van dit instituut is, kan men eerst beseffen, als men weet, met welke moeilijkheden de voor de valuta van hun land verantwoordelijke circulatiebanken te kampen hebben. Wij hebben allemaal iets vernomen van de aanvallen, welke in den laatsten tijd gedaan zijn op de Fransche, Zwitsersche en Hollandsche valuta; het is een der verdiensten van de B.I.B. geweest, dat zij de afzonderlijke circulatiebanken in hun strijd tegen de speculatie ondersteund heeft. Het betreft hier een zaak, waarin internationale samenwerking gewenscht en nuttig

De Duitsche rijksminister van Landbouw en president der Rijksbank Dr. Hjalmar Schacht (links) in levendige conversatie met Sir Otto Niemeyer, directeur van de bank van Engeland.

Dr J. W. Beyen, een bekend Hollandsch financier, de nieuwe vice-president der B.I.B., in gesprek met president Dr. L. J. A. Trip.

Pierre Quesnay, de algemeene directeur van de B.I.B. (links) en Jean Tannery, de gouverneur van de Fransche Bank.

is, in het bijzonder nuttig, wijl de medewerkers aan de bank onder de bekwaamste en bekendste leiders der internationale financieele politiek gerekend worden. De statuten der bank bepalen, dat haar leider — hij voert den titel van president — voor den duur van een jaar gekozen wordt. De Amerikaansche financier Leon Fraser was in 1934 president van de B.I.B. en werd den 1sten April van dit jaar opgevolgd door Dr. L. J. A. Trip, president-directeur van de Nederlandsche Bank. De loopende zaken worden afgewikkeld door een algemeen directeur, wiens ambtsduur onbeperkt is; sinds jaren wordt deze functie bekleed door Pierre Quesnay, een Franschman, die zich in financieele kringen grooten naam verworven heeft. Het gebouw, waarin de B.I.B. haar arbeid verricht, werd haar door de stad Bazel ter beschikking gesteld.

Bep's afscheid. — Van Klaveren, onze beroemde bokser, is reeds spoediger naar Australië vertrokken dan we dachten. — Bep neemt afscheid van zijn moeder. (Zie voorts ons artikel).

Herinneringen aan de V.V.V.-dagen. — De optocht der gilden trok veel belangstelling. Verschillende ambachten waren vertegenwoordigd in sierlijke groepeeringsen. — De belangstelling langs Rotterdams boulevard.

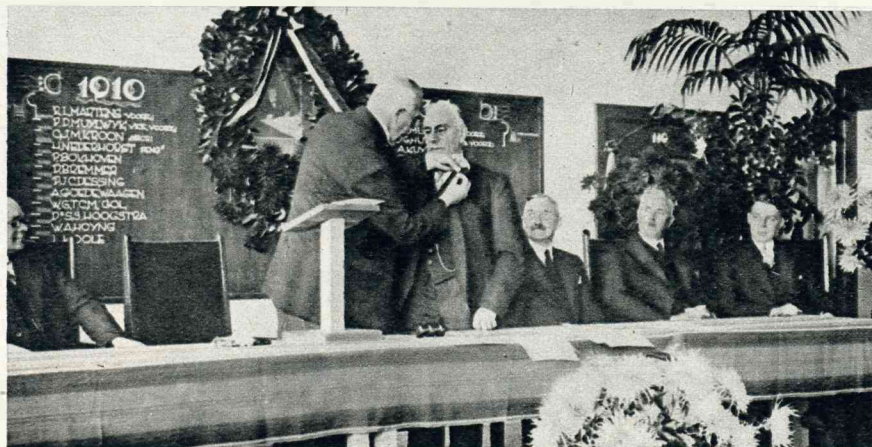

Herinneringen aan de V.V.V.-dagen. — Interessant was de kellner-wedstrijd op den Coolsingel. Hier zien we de kellners in hun vak-wedloop.

UIT STAD EN GEWEST

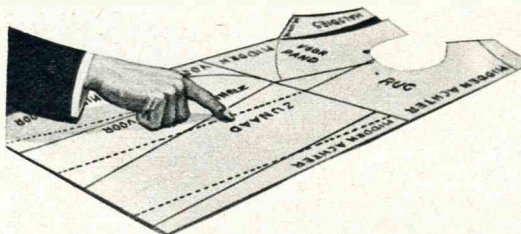

Hier de vier generaties der familie Seip, te Rotterdam. Het oudste lid is 80 jaar; het jongste 2 maanden.

De Ambachtschool te Gouda vierde het zilveren bestaan. — Op de herdenkingsbijeenkomst ontving de voorzitter van de Ver. „De Ambachtschool voor Gouda en Omstreken”, de heer Muijlwijk, een onderscheiding der Oranje-Nassau-orde.

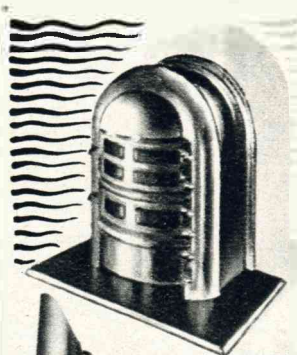
Durf!

Ik kan geen naadje recht stikken en toch wil ik een japon maken!

Dit hooren wij dikwijls beweren door haar, die zich laten beïnvloeden door een angstig gevoel, door die vrees van niet te zullen slagen en de stof te verknippen. Zet Uw vrees op zij en komt U eens op Donderdag of Vrijdag aan ons kantoor Stationsweg 24. Onze coupeuse zal U dan gratis en zonder eenige verplichting vertellen hoe U van onze bekende en gemakkelijke Kant-en-Klaarpatronen zelf Uw kledingstukken kunt vervaardigen.

Komt U?

**Half zoveel kolen
Dubbel zoveel
warmte!**

Haarden, die de kolenbaas niet graag ziet, maar U des te liever, dat zijn Van Zwol-haarden. Als het geld U op de rug groeit, koopt dan een haard waar U wilt, en anders... bij 'n door-kneet vakman, die U kan raden, keuze heeft en billijk is. Van Zwol is als zodanig bekend in stad en land. Kom voor 'n haard ook bij hem eens kijken, 't zal U niet spijten.

C. v. ZWOL

Haarden - Kachels - Fornoizen
Nieuwe Markt 19 - Rotterdam
Rotterdamsche Dijk 247 - Schiedam

De Service-Afdeeling van dit blad kan fabrikanten en hand-laren in contact brengen met ruim 400.000 gezinnen. Nadere inlichtingen zonder eenige kosten of verplichting: Nassau-plein 1, Haarlem, telef. 13866

Bezoekers van café Soek en café Vogel te Rotterdam hielden een veteranen-voetbalwedstrijd, in de V.V.V.-week, op 't land van Hoboken. De gecostumeerde sportvrienden gekiekt.

AMUSANTE WEDSTRIJDEN

't Was géén doodgewoon verschijnsel
In het nijver Rotterdam,
Toen een groep serveerjuffrouwen
Er een wedstrijd ondernam!
Piccolo's, chasseurs en kellners -
Waren eveneens in touw,
Het consigne streng voor oogen:
Onberispelijk.... en gauw;
Vlugger nog dan water bleken
Zoo chasseurs als piccolo's:
Zij voleindigden hun opdracht
Binnen een bescheiden poos;
't Twintigtal serveerjuffrouwen
Wist te woek'ren met haar tijd:
Hij, die straks aldus bediend wordt,
Heeft van zijn bezoek geen spijt.
En, ten slotte, ook de kellners,
— Zwartgerokt of witgejast —
Hebben door hun stevig tempo
Het publiek ten zéérst verrast;
't Wordt te Rotterdam gezellig
Als wij voortgaan op deez' wijs....
Even konden wij reeds denken
Aan de wereldstad Parijs.

HAN VAN ARKEL

ANNABELLA

Annabella toen zij haar eerste schreden op het filmpad had gezet.

ANNABELLA, of, om haar maar bij heur meisjesnaam te noemen: Suzanne Charpentier, is een der aardigste en charmantste filmactrices, waarover Frankrijk beschikt. Doch niet alleen op de film, ook in het gewone dagelijksche leven is zij een eenvoudig, prettig wezentje, en sinds haar huwelijk een uitstekende huisvrouw. In de weinige jaren, dat zij nu op den voorgrond treedt, heeft zij in wijden kring groote sympathie weten te verwerven, zoowel door haar spel, dat gevoelig en warm menscheijk is, als door haar persoonlijkheid, waarin geen grein van die hooghartige ongenaakbaarheid te bespeuren valt, welke sterren zoo onuitstaanbaar doet zijn. René Clair, die zeer kieskeurig is bij het kiezen van zijn artisten, heeft haar reeds enkele malen en wel aan de zijde van Albert Préjan de hoofdrol in zijn films

Het buitenleven had voor Annabella altijd een bijzondere aantrekkingskracht. Geen hooischelf was voor haar hoog genoeg.

Annabella in de film „Une histoire d'amour” (Een liefdesgeschiedenis), welke tot een harer eerste groote films behoorde.

Annabella in de pose van een ster.

Annabella maakte met haar broeder vaak groote tochten. Hier ziet men het tweetal tijdens een gedwongen oponthoud wegens bandenpech.

gegeven, en iederen keer met succes. En wie herinnert zich haar niet als de verpleegster Natascha in „Moskousche Nachten”, waarin zij aan de zijde van Harry Baur zoo'n prachtige creatie te zien gaf?

Overigens is er niet veel romantiek in Annabella's levensloop. Toen zij 16 jaar oud was, kreeg zij van

Abel Gance de gelegenheid, om aan haar hartsverlangen, bij de film te komen, te voldoen. Haar vader, 'n bekend Fransch journalist en uitgever van: „Journal des voyages”, vond haar begrijpelijkerwijze nog te jong en dus moesten door haar heel wat listen worden aangewend om regelmatig het studio te kunnen bezoeken. Langzaam maar zeker klom zij al hooger en hooger en nu kunnen we haar met recht tot een der beste filmsterren rekenen, die er op 't oogenblik zijn.

Heel toevallig kregen we nu een dezer dagen een zeldzaam documentatiemateriaal over Annabella in handen en hoewel we over het algemeen niet aan sterrenverheerlijking meedoen, gelooven we wel voor deze sympathieke Française een uitzondering te mogen maken, vooral ook wijl haar spel en haar persoon deze publicatie alleszins rechtvaardigen.

Rechts: Annabella als mevrouw Charpentier.

Links: De kleine Suzanne als padvindster.

VERLIEFDE MENSCHEN

WIE flink verliefd is, tracht zijn liefde te bewijzen, het zij door groote daden, 't zij ook door de dolste buitensporigheden.

Een voorbeeld van 't eerste vinden wij in Karel VII van Frankrijk, die verliefd was op de schoone Agnes Sorel. Hij leidde echter een lui en vroolijk leventje, en trok zich van zijn land niets aan. Agnes nu vertelde hem eens, dat een sterrenkijker haar in haar jeugd de toekomst had voorspeld. Zij zou bemind worden door den dappersten en kloeksten vorst der christenwereld, had hij gezegd; en toen de koning van haar ging houden, had zij gedacht, dat *hij* de bedoelde persoon was. Nu echter begreep zij, dat zij zich vergist had: Karel VII kon die dappere vorst niet zijn — waarschijnlijk was het de Engelsche koning, die hem zooveel steden afnam. Zij zou maar eens naar 't Engelsche hof trekken, dacht zij. Deze opmerking prikkelde Karel VII zoozeer, dat hij ophield met fuiven, en zich aan zijn taak wijdde, zoodat hij niet alleen Agnes Sorel, maar ook zijn rijk behield.

Een buitensporigheid mag men het noemen, dat iemand, op verzoek van zijn meisje, in twee jaar tijds geen mond opendoet. Dat moet zekere jonkman, ook in 't Frankrijk van vroeger, toch gepresterd hebben. We zullen maar aannemen, dat hij een kletsmeier was, en dat zijn meisje haar zonderlingen eisch stelde, om hem van zijn praatzucht te genezen. In ieder geval meende iedereen in zijn omgeving, dat hij door ziekte stom was geworden. Toen de knaap zich twee jaar aan zijn zwijgbelofte gehouden had, was hij eens met zijn liefste in gezelschap, en het meisje beweerde, dat zij den stomme met één woord genezen kon. Zij ging voor hem staan en zei: „Spreek!” en hij sprak.

Dat liefde blind is, bewees Meynouw, een Perzisch hoveling. Hij had zijn vrouw Leïla vurig lief, en de koning vroeg hem eens, of dit inderdaad zoo was. „U zou haar moeten zien, om te begrijpen, hoe lief ik haar heb,” zei Meynouw. De koning liet het vrouwtje komen, en zag, dat zij foeilelijk was. „Hè?” riep hij uit. „Is dat het voorwerp van je warme liefde? Mijn minste slavin is nog knapper!” — „Precies,” zei Meynouw. „Nu kunt u nagaan, hoe lief ik haar heb: in mijn oogen is zij even schoon, als zij in uw oogen leelijk is.”

Een jongeman had gezien, dat zijn meisje een ander kuste, en hij verweet het haar, maar zij ontkende het feit. „Wat!” riep de jongeling. „Durf je in mijn gezicht heeten liegen, wat ik zelf gezien heb?” Het meisje antwoordde: „Jij bent *mij* ontrouw! Als je mij werkelijk liefhad, zou je mij meer gelooven dan je oogen!”

Een ander meisje ontmoette haar minnaar na een scheiding van drie maanden. Teeder omhelsden zij elkaar, en toen begon het te regenen. „Zullen we schuilen?” vroeg de jonkman. „Foei!” antwoordde het meisje. „Je hebt me in drie maanden niet gezien, en nu zie je me, en je hebt me lief, en je merkt, dat het regent?”

Toen Rousseau in Venetië vertoefde, bracht hij een bezoek aan een vriend, die gouverneur was bij een jongen Engelschman. 't Was winter en zij zaten bij den haard te praten. Toen kwam de post — de gouverneur kreeg brieven uit het vaderland, en las er één hardop voor aan zijn beschermeling. Rousseau verstond niets van, want hij kende geen Engelsch; maar wel zag hij, met stille verbazing, dat de jongeling de fraaie kanten manchetten, die hij droeg, heimelijk stuk voor stuk verscheurde en in 't vuur gooide. Toen de voorlezing ten einde was, vroeg Rousseau aan den gouverneur, waarom de jonge

EEN VERSNAPERING VOOR DE GIRAFFE

man zijn kleding zoo gehavend had. De gouverneur keek naar de ontbloote polsen en lachte. Hij knikte zijn leerling goedkeurend toe, en met diens toestemming gaf hij Rousseau de verklaring van het raadselachtige voorval. „Die manchetten,” zei hij, „heeft lord John kort geleden van een dame hier in Venetië cadeau gekregen. Maar in Engeland is hij verloofd met een heel lief meisje. De brief, dien ik voorgelezen heb, was van de moeder van zijn verloofde, en de passage, die aanleiding heeft gegeven tot de manchetten-scheurderij, luidt vertaald aldus: Lucy is nog steeds hard aan 't werk aan de manchetten voor lord John. Gistermiddag had zij bezoek van Betsy Holsam, en die wou haar met alle geweld helpen. Maar vanmorgen merkte ik, dat Lucy buitengewoon vroeg op was gestaan, en toen ik uitvorschte, waarom, kwam ik te weten, dat zij alles weer los had getornd, wat Betsy geborduurd had. Zij wou niet, dat haar geschenk één steek zou bevatten, die van een andere hand was dan de hare.”

Dat verliefde menschen niet naar raad luisteren, bewees een boerin, die er aan dacht, met haar knecht te trouwen. Zij aarzelde echter, en ging op de pastorie

om raad vragen. „Ik ben nog jong genoeg om te trouwen,” zei ze. „Trouw dan,” gaf de geestelijke ten antwoord. „Maar ze zullen misschien zeggen, dat Jan veel te jong voor mij is.” — „Dan trouw je niet!” was het antwoord. „Ja, maar ik heb hulp noodig, en hij heeft veel verstand van 't werk.” — „Trouw dan!” — „Ja, maar ik weet niet, of hij geen verkeerd gebruik van mijn geld zal maken!” — „Trouw dan niet!” — „Van den anderen kant, een vrouw alleen heeft allerlei moeilijkheden; zij wordt door iedereen bedrogen en misleid.” — „Trouw dan!” — „Alleen ben ik bang, dat hij gekheid zal maken met de meiden.” — „Trouw dan niet!” — Zoo ging het gesprek voort, en de vrouw merkte op, dat zij er niet veel wijzer door werd. De geestelijke echter had geen zin, in zoo'n teere zaak een bepaalden raad te geven, die hem later misschien verweten werd, en zei: „Weet je wat? Straks beginnen de klokken te luiden; luister maar goed, wat die zeggen, en handel daarnaar.” De vrouw deed het, en meende uit het klokkengebrom duidelijk te verstaan: „Trouw met Jan, trouw met Jan!” Zij trouwde met Jan, maar had na korten tijd bitter berouw, en ging zich op de pastorie beklagen, dat de klokken haar bedrogen hadden. „Dan heb je ze verkeerd verstaan!” zei de geestelijke. „Ga nog eens goed luisteren!” De klokken beierden en de vrouw luisterde. „Ja,” riep ze uit, „nu hoor ik 't: ze zeggen: trouw niet met Jan, trouw niet met Jan! Had ik toentertijd maar beter geluisterd!”

Is dan liefde een dwaasheid? Zeno kreeg eens van een vriend te hooren, dat het een wijsgeer niet betaamde, verliefd te zijn. „Dat zou wel treurig zijn voor de vrouwen,” antwoordde Zeno. „Want dan zouden die zich met de liefde van donkopen tevreden moeten stellen!”

VIJFDUIZEND GULDEN

voor de abonne's van Panorama
op 5 December a. s.

Hebt U de aankondiging van onze St. Nicolaas-surprise in ons blad van 5 September j.l. met aandacht gelezen? U behoort natuurlijk ook tot de vaste kern onzer abonne's en komt derhalve voor de prijsverdeeling in aanmerking!

Kon nauwelijks lopen.

Na een half uur alle pijn verdwenen.

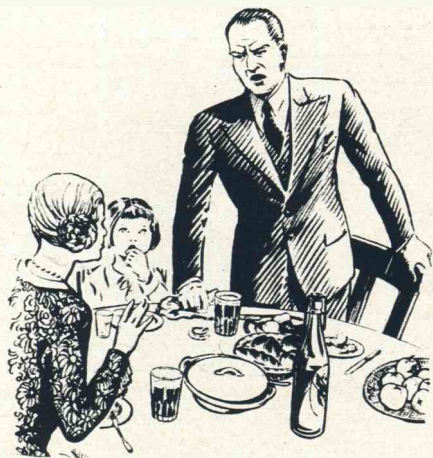

Op eenvoudige wijze kunt ook gij van Uw voetkwalen genezen.

Leest, wat de heer W. H. ons schrijft: „Mijn voeten waren zoo erg gezwollen en pijnlijk, dat ik nauwelijks kon lopen — ik was bang 's morgens mijn schoenen aan te trekken. De pijnen maakten mij bovendien uiterst zenuwachtig. Ik had van Radox gelezen en besloot ten slotte een pak te koopen. Ik kan U verzekeren, dat na een voetbad van een half uur alle pijn verdwenen was; het brandende, pijnlijke gevoel was weg en mijn voeten hadden weer de normale grootte. Mijn voetbezwaren zijn nu voorgoed verdwenen”.

W. H. Wanneer de poriën verstopt zijn, kunnen zure en onwelriekende afscheidingen in spierweefsels en gewrichten, die de oorzaak van pijn en zwellingen zijn, niet verwijderd worden. De slechte huidwerking heeft tevens het vormen van likdoorns en harde eeltplekken tot gevolg. Het Radox-voetbad ontwikkelt zuurstof, die in belletjes in het bad opstijgt, in de poriën doordringt en de huid weer normaal doet functioneren. De voeten kunnen weer behoorlijk uitwasemen, alle pijn houdt op. De huid wordt zacht, alle eeltplekken verdwijnen tenslotte geheel. Uw voeten worden weer sterk en veerkrachtig.

Radox is verkrijgbaar bij alle apotheken en erkende drogisten à f 0.75 per groot pak, omzetbelasting inbegrepen. Nu ook verkrijgbaar in kleine pakjes à 12½ cts. per stuk. Importeurs: N.V. Rowntree Handels-Maatschappij, Heeregracht 209, Amsterdam.

Geef niet de schuld aan de keuken van Uw vrouw HET IS UW MAAG

Een maag die slecht haar werk verricht, of een trage of bemoeilijkt spijsvertering, kan zenuwstoringen veroorzaken die U neerslachtig maken en indien gij U niet in acht neemt, kan de neurasthenie en droefgeestigheid die daardoor ontstaat niet alleen Uw leven vergallen, maar bovendien dat van Uw huisgezin en omgeving. Verwaarloos daarom Uw maag niet, en daar bijna alle aandoeningen der spijsvertering hun oorzaak vinden in overmatige aciditeit der maagsappen, dient zorg te worden gedragen dat een dergelijke toestand van aciditeit verdreven wordt door het gebruik van een alcalisch middel, zoals Gebismureerd Magnesium. Dit zuurwerend middel maakt vanaf de allereerste dosis het overmatig zuur onschadelijk, stuit de gisting van het voedsel en verzacht de geprikkelde vliezen der maag. Gebismureerd Magnesium doet de oorsprongen, het gevoel van schroeijing, de maaguitzetting en alle bezwaren van dit orgaan, die het gevolg zijn van slechte spijsvertering, verdwijnen. Gebismureerd Magnesium is verkrijgbaar bij alle Apothekers en Drogisten à f 1.— per flesch of f 1.75 per groote fles h, die voordeliger is.

GEBISMUREERD MAGNESIUM

verzekert U een goede spijsvertering

VOOR EER EN LEVEN

HEEL die afschuwelijke week van nachtmerrie, waarin alle blikken op haar gevestigd bleven, had Clara Virginia 't hoofd hoog gehouden; het hoofd met het rossige haar, dat door een der verslaggevers „een banier van onverschrokken jeugd” werd genoemd. Die onverschrokkenheid was haar kwalijk genomen. Ze voelde de vijandigheid der vrouwen, die zoo onbarmhartig gevochten hadden om een plaats in de volle rechtszaal. Ze was zoo lang onaanastbaar geweest, beschermd door rijkdom en stand, dat haar vernedering bij die anderen een echt menselijke voldoening wekte. Die anderen voelden zich dan ook te kort gedaan, toen zij het hoofd niet in schaamte boog, toen zij die batterij van oogen trotseerde met een blik, die door alle aanwezigen scheen heen te gaan, alsof de zaal leeg was.

In haar redetwisten met den openbaren aanklager had zij scherp, sarcastisch, ja zelfs minachtend gesproken. Haar tegenstander, Henry Vallery, had zich laten drijven door een verbazingwekkende persoonlijke wraakzucht. Hij deed niet alleen z'n best om haar te laten veroordeelen — hij stortte al den bitteren haat tegen haar klasse uit, dien hij in zich had opgekropt. Zij vertegenwoordigde alles, wat hij niet was. Wrok tegen haar kringen was hem 'n soort bezetenheid geworden, en hij vond er een wreed vermaak in, haar trots te striemen, en haar van pijn te zien knippen met die bruine oogen.

Want haar onversaagde houding was een leugen geweest, een gebaar van verdediging tegen de loerende nieuwsgierigheid, die haar heele particuliere leven en al haar zielsgevoelens voor de oogen van het publiek trachtte te sleuren. Ze voelde zich geeselen, brandmerken, en terwijl haar blik koel bleef en strak, kromp haar ziel duizendmaal ineen.

En zij was bang, wanhopig bang. Wat gingen ze doen met haar, wier leven ze al verwoest hadden? Zouden ze haar wegsluiten voor iederen fatsoenlijken man of vrouw, als een wezen, dat de pest had? Of zouden ze haar...?

De rechter sprak zijn samenvatting van de verhandelingen uit. Ze hoorde het aan, en liep daarna, door den ondersheriff geleid, naar de kamer der directrice van de gevangenis. Ze wachtte, terwijl de jury besliste over haar lot. De optocht van de minuten en van de uren leek eindeloos. Wat deed de jury al dien tijd? Wat praatten die mannen? Waarom kwamen zij niet terug, om de wereld te vertellen, dat zij vrij was, dat zij Eustace Courtney niet had vermoord?

In een koorts van ongeduld en angst liep zij heen en weer, steeds heen en weer over het tapijt in de directiekamer. Er werd haar eten gebracht.

De directrice was een dikke vrouw met een dubbele kin. Zij zat in een schommelstoel, de vleezige handen rustig gevouwen op haar schoot. „Tob er maar niet over, kind,” ried zij gemeenlijk aan. „Daar schiet je geen steek mee op. Ik zeg altijd maar zoo: de helft van onze misère gebeurt nooit. In ieder geval weet je nooit, wat een jury doen zal. 't Zou me niets verwonderen, als ze je vrijspraken, zoo'n knap, chic kind.”

Clara Virginia kromp ineen bij dien onhandigen troost. Ja, dat zou er gezegd worden, als ze vrijgesproken werd — dat de jury zich had laten omkopen door haar jeugd en haar uiterlijk. De vrijheid herwinnen gaf slechts een graad minder schande dan veroordeeld worden.

De directrice zette haar alleenspraak voort.

„Zooals 't gaan moet, gaat 't toch, kind. Je hebt goede advocaten en geld zat. Als 't verkeerd loopt, vragen ze hooger beroep, en dan doen ze 't nog wel 'ns over. Je hoeft je leus niet zenuwachtig te maken...”

Om haar gedachten af te leiden, en de directrice tot zwijgen te brengen, nam Clara Virginia een krant van de tafel. Ze merkte niet op, dat 't een blad van twee dagen tevoren was. Het portret van een man keek haar aan. Er stond dit bijschrift onder:

Webb Chittenden, de man die niet wil spreken, te Canon City zijn terechtstelling afwachting.

Heel de sympathie van het meisje ging uit naar den veroordeelden man. Dat strakke, bittere gezicht, met die zekere vermetelheid in de trekken, was stellig geen gezicht van een misdadiger. Het sprak van kracht. Webb Chittenden had den moed, met zijn opeengeklemd lippen den dood in te gaan. Waarom?

Clara Virginia liet de krant vallen en keek op haar horloge. Het was vier uur geleden, sinds de jury de rechtszaal verlaten had. Weer werd een blad met eten binnengebracht. De gevangene dwong zich, wat thee te drinken en een paar hapjes pudding te nemen...

Er stond een onder-sheriff op den drempel.

„De jury is tot een uitspraak gekomen,” zei hij.

Het meisje stond op. Haar hoofd draaide. Met inspanning beheerschte zij zich. Aan de zijde van den ondersheriff liep zij de gang door naar de rechtszaal.

Het nieuws had zich al verspreid. De zaal was half-vol, en er kwamen nog meer mensen binnen de deur, die naar de plaatsen achter de afsluiting leide. De rechter kwam uit z'n kamer de zaal binnen en de zaalwachter klopte om stilte. Clara Virginia stond met de anderen op. Ze was bleek tot in haar lippen.

De leden van de jury namen hun plaatsen in. De rechter vroeg den voorzitter, of men tot een uitspraak was gekomen. Er werd een stuk papier gegeven aan den rechter.

Clara Virginia voelde het branden in haar keel. 't Was haar, alsof haar hart stierf. De rechter scheen een eindeloos tijd nodig te hebben om te lezen wat er op het papier stond. Hij overhandigde het aan den griffier. Het meisje zat te snakken naar adem. Ze fluisterde tegen zichzelf: „Flink blijven! Flink blijven!” De gezichten in de zaal werden onduidelijk. Ze schenen door een deining te worden opgeheven. Uit de nietszeggende eentonigheid van de stem van den griffier sprongen twee woorden op. „Niet schuldig!” Het meisje liet haar armen zinken. Haar tengere lichaam zakte diep in den stoel.

Hoe Clara Virginia erin slaagt met behulp van Webb Chittenden, die ook onschuldig veroordeeld is, haar naam te zuiveren, kunt u lezen in het nieuwste premieboek van de Hollandsche Bibliotheek, getiteld: *Voor eer en leven*, door William MacLeod Raine. De prijs in gewone uitvoering bedraagt 17½ ct. en in luxe-prachtband 70 ct. Het is verkrijgbaar bij onze bezorgers en agenten en aan ons hoofdkantoor.

DAMES... gaat U met Uw tijd mede?

Onze tijd eist een welverzorgd uiterlijk. Weet U wel van hoeveel betekenis fraai glanzend haar is? Draag dan zorg, dat U deze voorname attractie behoudt!

Dat dit mogelijk is, kunt U horen van de talloze verbruikers van Blondona en Brunetta. Zij zullen U opgetogen vertellen, dat deze volkomen alkali-vrije haarwasmiddelen haar geheel bevrijd hebben van het dofje voorkomen dat het haar krijgt door de kalkzeep, die gevormd wordt door de ouderwetse shampoos.

Voorts zijn zij blij, dat het lastige naspelbad met Blondona en Brunetta niet meer nodig is en het haar zo uiterst snel droog is.

De blondines zijn verrukt over de fraaie, blonde tint, die alleen Blondona kan geven, door de Kamilloflor, die geen ander waspreparaat bevat en de brunettes waarderen de mooie, diepe glans, die het haar heeft gekregen, sinds zij Brunetta gebruiken en welke te danken is aan de Hequill, een speciaal preparaat voor de volmaakte verzorging van donker haar.

Dames, gaat met Uw tijd mee! Koopt een pakje Blondona of Brunetta, of, indien U zelf Uw haar niet wast, zal Uw kapper, op Uw verzoek gaarne Blondona of Brunetta gebruiken.

Echte Droste-bonbons dragen den naam DROSTE. Dat is een waarborg voor de kopers en een bewijs, dat U de fijnste bonbons krijgt, die er zijn.

„ALTIJD WELKOM”
 Spaart plaatjes voor het album
 „Java I”

DAMMEN

Alles betreffende deze rubriek te adresseren aan den damredacteur van dit blad

ONZE OPLOSSERSWEDSTRIJD

Het vorige overzicht over dezen wedstrijd sloten wij af met een leidersgroep bestaande uit 14 concurrenten, ieder met 12 punten: de heeren C. Oosterbeek, Duiven-drecht; W. van Pruysen, Bilthoven; A. C. Robbe, Bilthoven; G. Zonneveld, Heems-kerk; B. H. Klasens, Eindhoven; E. Ch. Bagnay, Amsterdam; I. Porrey, Oostburg; A. Vingerhoets, Dussen; C. P. Koek, Haar-lem; J. H. Brabers, Den Haag; A. van Rijn, Rotterdam; C. Th. Tas, Schiedam; Pieter Roozenburg, Rotterdam; J. Gokkel, Amster-dam. Zooals te voorzien was, is de strijd om de eerste plaats voornamelijk tusschen deze oplosers gegaan.

De voorlaatste ronde bevatte eenige lastige problemen en... een bijoplossing. Slechts zeven concurrenten uit de hoofd-groep overwonnen alle moeilijkheden en brachten hun totaal aantal punten op 20: G. Zonneveld, B. H. Klasens, E. Ch. Bag-nay, I. Porrey, A. Vingerhoets, Pieter Roozenburg en J. Gokkel.

C. P. Koek zond ons op het laatste oogenblik nog een lastige oplossing en plaatste zich dus nog bij de leiders. Wij hebben het met het accepteren van in-zendingen na den vastgestellten termijn zoo ruim mogelijk genomen en zooveel mogelijk alle oplossingen geaccepteerd, die afgezonden waren, voordat ze in de rubriek gepu-bliceerd waren. Dit verklaart de groote veranderingen, die af en toe in de positie der deelnemers zijn voorgekomen.

Voor de zeven laatste oplossingen hebben wij ons echter aan de voorgeschreven vijf dagen moeten houden (voor deelnemers in plaatsen, waar ons blad een dag later ver-schijnt, zijn ze tot zes opgevoerd) en dit is vermoedelijk een der oorzaken van het groote aantal slachtoffers, dat juist die laatste ronde gemaakt heeft. Van de acht deelnemers, die haar met het maximum aantal punten zijn ingegaan, hebben zich slechts twee weten te handhaven. Het is waar, er was weer een bijoplossing en bij-oplossingen zijn in dezen wedstrijd groote struikelblokken geweest! Verschillende lezers verklaarden zich tegen het systeem, dat bijoplossingen extra-punten geven; doch verreweg de meesten waren het met ons eens, dat dit juist het element der verras-sing in een wedstrijd brengt. En is de verrassing, het onvoorziene, niet de voornaam-ste aantrekkelijkheid van iedere sport?

De heeren Vingerhoets en Klasens behaal-den ieder 28 punten, waardoor ze zich aan het hoofd plaatsen van de ongeveer hon-dervijftig oplosers, die aan onzen wed-strijd deelgenomen hebben. Na loting viel de prijs „Damstudies en Analyses“ door B. Springer en Herm. de Jongh aan den heer Vingerhoets ten deel. Den heer Klasens hebben wij een troostprijs toegekend: „Voor het Dambord met J. de Haas en Ph. L. Battfeld“, tweede druk, bewerkt door A. K. W. Damme. Tenslotte hebben wij een exemplaar van het bekende werk „Zwart-Wit“ door A. K. W. Damme, verloot onder alle deelnemers, die 25 of meer punten be-haald hebben en hier was de heer P. Jonge-neelen te Roosendaal de gelukkige.

Daar de uitgave van „Dammersweekblad“ tijdens onzen wedstrijd gestaakt is, ont-vangen de deelnemers, die een nummer van dit blad gewonnen hebben, er een nummer van „Het Damspel“, het door den Neder-landschen Dambond uitgegeven weekblad, voor in de plaats.

Hieronder de oplossingen der laatste veer-tien problemen, waarmede deze wedstrijd, die een groot aantal damliefhebbers ge-durende eenige weken in spanning heeft gehouden, tot het verleden behoort.

404. 1. 30—25! 19:30; 2. 37—32, 15:24; 3. 22—17, 11:31; 4. 34—29, 16:38; 5. 29:20, 38:29; 6. 25:5! wint.

405. 1. 32—28! 30:19; 2. 28—23, 19:39; 3. 37—32, 26:28; 4. 48—42, (onmiddellijk 38—33 enz. wint natuurlijk niet). 4. —, 22:31; 5. 47—41, 36:47; 6. 38—33, 47:38; 7. 33:2, 38:24; 8. 2:25! wint.

Bijoplossing: 1. 24—19, 13:24; 2. 29—23, 18:29; 3. 27:18, 12:23; 4. 46—41, 36:27; 5. 32:1! wint.

Het volgende laat Zwart te veel spel, o.i. zelfs belangrijke remisekansen:

1. 32—28, 30:19; 2. 28—23, 19:39; 3. 37—32, 26:28; 4. 47—41, 36:47; 5. 38—33, 22:31; 6. 33:2, 47:24; 7. 2:43. Zwart kan nu bijvoorbeeld 31—37! spelen en wint voor Wit lijkt ons vrij moeilijk. Deze afwikkeling geeft dus geen punt in den wedstrijd.

406. 1. 28—22, 7:16; 2. 22—18, 23:12; 3. 27—22, 16:18; 4. 50—45, 12:21; 5. 32—27, 21:43; 6. 48:39, 29:38; 7. 49—43, 38:40; 8. 45:5! wint.

Indien 1. 17—12? 8:26; 2. 27—21, 7:27; 3. 32:21, 23:43; 4. 48:39, 29:38; 5. 50—45, 26:17; 6. 49—43, 38:40; 7. 45:3, 10—14; 8. 3:11, 6:17! Wit verliest.

407. 1. 27—21! 16:29; 2. 42—38, 26:37; 3. 47—42, 37:48; 4. 36—31, 48:26; 5. 28—22, 18:27; 6. 38—33, 29:38; 7. 43:21, 26:44; 8. 49:7, 2:11; 9. 35:2! wint.

Het volgende wint niet: 1. 27—21, 16:29; 2. 42—38, 26:37; 3. 47—41, 37:46; 4. 28—22, 18:27; 5. 36—31, 27:36; 6. 38—33, 29:38; 7. 43:32, 46:44; 8. 49:7, 2:11; 9. 35:2 remise.

408. 1. 37—31! 26:37; 2. 36—31, 37:26; 3. 27—22, 18:27; 4. 28—23, 19:28; 5. 33:

31, 26:37; 6. 48—42, 37:48; 7. 39—33, 48:30; 8. 35:2! wint.

Eenige oplosers gaven het volgende aan: 1. 37—31, 26:37; 2. 46—41, 37:46; 3. 27—22, 46:45; 4. 22:2! Wit heeft nu inderdaad belangrijk voordeel, maar winst is o.i. niet aan te toonen, zoodat deze af-wikkeling geen punt geeft in den wed-strijd.

409. 1. 34—30! 25:43; 2. 28—22, 18:36; 3. 23—19, 14:34; 4. 32—28, 43:23; 5. 45—10, 8:44; 6. 49:7, 2:11; 7. 16:7! wint.

410. 1. 37—32! 25:34; 2. 32:23, 43:21; 3. 26:19, 18:29; 4. 19—13, 9:18; 5. 47—41, 36:38; 6. 48—43, 38:40; 7. 45:1! wint.

411. 1. 25—20! 11:22; 2. 33—28, 22:33; 3. 32—28, 23:41; 4. 30—25, 26:37; 5. 48—42, 37:48; 6. 15—10, 48:19; 7. 20—14, 9:20; 8. 25:3, 5:14; 9. 3:4! wint.

412. 1. 32—28! 39:50; 2. 14—10, 4:15; 3. 20—14, 9:38; 4. 37—31, 50:22; 5. 27:9, 36:27; 6. 48—43, 3:14; 7. 43:3, 15—20; 8. 3—12, 2—8; 9. 12:3, 20—25; 10. 3:20, 25:14; 11. 49—44! enz. wint.

Ook zij, die het eindspel niet aangege-ven hebben, ontvingen een punt in den wedstrijd.

413. 1. 44—40! 45:34; 2. 38—33, 29:27; 3. 26—21, 23:32; 4. 36—31, 27:36; 5. 47—41, 36:47; 6. 21—17, 12:21; 7. 16:38, 47:44; 8. 49:9, 13:4; 9. 35:2! wint.

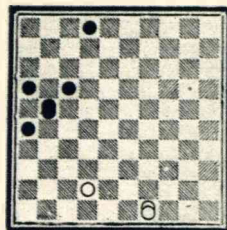
Bijoplossing: 1. 44—40! 45:34; 2. 16—11, 6:17; 3. 28—22, 17:37; 4. 47—41, 37:46; 5. 38—33, 29:38; 6. 43:32, 46:44; 7. 49:9, 13:4; 8. 35:2! wint.

414. 1. 38—32! 27:40; 2. 31—27, 22:31; 3. 36:27! 18:31; 4. 33:22, 31:18; 5. 39—34, 40:29; 6. 30—24, 29:20; 7. 25:23! gewonnen.

415. 1. 37—31! 27:29; 2. 39—33, 29:38; 3. 43:32, 26:28; 4. 30—24, 19:30; 5. 40—34, 30:39; 6. 44:4! wint.

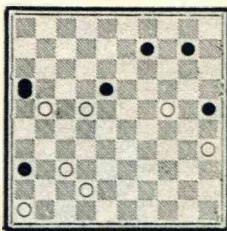
Het volgende wint niet: 1. 37—31, 27:29; 2. 43—38, 26:37; 3. 38—32, 37:28; 4. 39—33, 29:38; 5. 30—24, 19:30; 6. 40—34, 30:39; 7. 44:4, 38—42! Zwart maakt min-stens remise.

416. 1. 29—24! 20:49; 2. 33—28, 22:44; 3. 25—20, 14:34; 4. 23:1, 49:21; 5. 1:49! wint.

Indien 5. —, 26—31; 6. 42—38, 21:38; 7. 49:36!!

417. 1. 18—12! 7:18; 2. 27—22!!

Indien 2. —, 16:20; 3. 22:24, 25—30; 4. 37—32, 30:19; 5. 32—28! wint.

Indien 2. —, 16:15; 3. 22:4, 15:47; 4. 4:15, 47—41; 5. 15—42, 41:28; 6. 42—37! wint.

Indien 2. —, 16:41; 3. 22:15, 41—47; 4. 42—37, 47:20; 5. 15:24, 36—41; 6. 37—32, 41—47; 7. 46—41, 47:36; 8. 32—27! wint.

Indien 2. —, 16:47; 3. 22:15, 47:20; 4. 15:24! enz. wint als in vorige va-rianten.

De volgende oplosers hebben minstens 25 punten behaald: A. Vingerhoets, Dussen en B. H. Klasens, Eindhoven (28).

W. van Pruysen, Bilthoven; A. C. Robbe, Bilthoven; I. Porrey, Oostburg; C. P. Koek, Haarlem; Pieter Roozenburg, Rotterdam; F. Postma, Huizum; Abr. Breukel J.Lzn., Rozenburg; (27)

A. van Rijn, Rotterdam; C. Th. Tas, Schiedam; Willy Stamm, Hilversum; L. Schuitemaker, Wognum; Gebr. v. d. Haar, Nijmegen; D. de Vries, Rotterdam; Louis Dassen, Bussum; Wim Lensink, Hilversum; S. Hoek, Burgerbrug; L. Peters, Rotterdam; W. J. v. d. Voort, Nieuw-Ven-nep; J. Wijman, Bilthoven; (26)

J. Kaan, Terneuzen; H. Benschop, Rot-terdam; Joh. van Dijk, Hilversum; Jac. de Weerd, Amsterdam; J. H. Hilders, Lisse; L. Labryère, Vlissingen; Govert v. d. Heuvel, Papendrecht; P. Jongeneelen, Roo-zendaal; (25)

CORRESPONDENTIE

A. d. D. te H. — 23 punten.
J. J. G. te L. — In Hilversum is het Hil-versumsch Damgenootschap. Richt u voor adres enz. tot den secretaris van den Ned. Dambond, den heer W. H. Lieve, Willem-straat 15, Dordrecht.

Tijdens den oploserswedstrijd hebben wij een groot aantal problemen ontvangen. Wij zullen alles bestudeeren en hopen reeds in de volgende damrubriek de inzenders te kunnen antwoorden.

Ook ontvingen wij vele brieven. Deze zullen gedeeltelijk in de rubriek en gedeel-telijk per brief beantwoord worden.

DE MOLEN TE SCHERPENZEEL

waarom tijdens de Hoeksche en Kabeljauwsche twisten is gestreden.

In het volgend nummer vangen wij aan met de publicatie van ons nieuwe feuilleton:

„DROOMLAND“

door Clarence Buddington Kelland.

DE HAVEN VAN VEERE
NAAR HET SCHILDERIJ VAN W. A. KNIP

DE DAME UIT DEN „BLAUWEN EXPRESS”

Vervolg van pag. 23.

Van Houten houdt vast aan zijn devies: niet zeggen, maar bewijzen...! Weer zullen duizenden Nederlandsche fijnproevers en fijnproefsters zich deze week kunnen overtuigen, op welk een ongekend hoog plan Van Houten de kwaliteit van een simpele reep heeft weten te bren-

gen! Maak gebruik van de gratis proefreepjes..... Wij hebben het volste vertrouwen in Uw beoordeelingsvermogen..... Er bestaan geen andere reepen meer voor U, zodra U zich ten volle rekenschap gegeven heeft van den fijnen Van Houten's smaak!

GRATIS

proeven
zoolang
de
voorraad strekt!

VAN HOUTEN'S

K.L.M. REEPEN

**Ook in Engeland
Panorama!**

Panorama is steeds in voorraad bij de hieronder vermelde kiosken van de fa. W. H. Smith & Son, Ltd., en bovendien op bestelling verkrijgbaar bij elk harer 1250 agentschappen in Engeland en Wales.

Bradford
L. M. S. Railway Station
Brighton
Railway Station
Croydon West
Railway Station
Folkestone
Central Railway Station
Gravesend
Railway Bookstall
Liverpool
Central Railway Station

LONDON

Baker Street Station, W. 1
Metropolitan Railway
Charing Cross Station, W. C. 2
District Railway
Cumberland Hotel, W. 1
Dorchester Hotel, W. 1
Grosvenor House, W. 1
Earls Court, S. W. 5
Underground Station
Kings Cross Station, N. 1
Main Line
Liverpool Street Station, E. C. 2
Main Line
London Bridge Station, S. E. 1
Southern Railway
Mark Lane Station, E. C. 3
Mount Royal Flats, W. 1
Oxford Circus Station, W. 1
Central London Railway
Piccadilly Circus Station, W. 1
Bakerloo Railway
Piccadilly Circus Station, W. 1
Piccadilly & Brompton Railways
Regent Palace Hotel, W. 1
Strand Palace Hotel W. C. 2
Tottenham Court Road Stn. W. 1
Central London Railway
Victoria Station, S. W. 1
Continental Platform, No. 1
Victoria Station, S. W. 1
District Railway
Waterloo Station, S. E. 1
Main Line

Manchester
Central Railway Station

Newcastle-on-Tyne
Central Railway Station

Parkeston Quay
Railway Station

Southampton
Terminus Railway Station

„Als ik maar wist, waar mijn vriend en zijn vrouw gebleven waren!” Kriinner staarde bezorgd in de verte. „Ze zijn uit Rongbuk gevlucht, maar verder weten we niets. Als die heeren van het klooster ze vinden...”

De Engelschman wreef zich de handen. „Heb maar geduld, Kriinner, en blijf nog een poosje bij ons; dan komen we er wel achter. Ik heb zooveel nog eens goed met den gouverneur gepraat. Als we maar de flauwste bevestiging krijgen, dat er in Rongbuk een paar Europeanen worden vastgehouden, gaat er een vlieg-escader op uit. Ga na de lunch maar eens mee naar Lebong, dan kun je de machientjes zien. Kolonel Hawkins, die er 't commando heeft, is brandend nieuwsgierig, om kennis met je te maken.”

Hierna nam kapitein Crogan afscheid. Hij ging zijn hotel binnen, terwijl Kriinner en Helga den beschaduwden weg langs den heuvel afdaalden. Iederen dag, sinds zij in Darjeeling waren, maakten zij deze wandeling. 't Liefst vroeg in den morgen, als het licht begon te roeren aan de zilverige loofsluiers. En op één dier ochtenden, toen zij reeds op den terugweg waren naar het hotel, klonk er plotseling een lachende stem met Deutsche woorden achter hen.

„Hoera! Een beteren groet weet ik niet op 't oogeblik!”

„Peter Suhr!” Kriinner sprong rond, alsof een veer hem dreef, nauwelijks zijn zintuigen geloovend. Daar stond zijn vriend en helper, hem lachend de hand toestekend. En reeds hadden de twee vrouwen elkaar omhelsd, terwijl achter Peter het gele gezicht van Lin-Pei glunderde.

„Dienst-rapport, commandant. Met negen dagen vertraging in Darjeeling aangekomen. Ik wou je redden. Maar je wou je door mij niet laten redden. Je trok er liever zelf op uit.” Peter Suhr hield de hand van zijn vriend vast en verborg zijn ontroering achter een luidruchtige vrolijkheid. „Ik weet natuurlijk al, dat jullie hier zijn, de heilighen en de Lada-Yul. Ze hebben 't me beneden op 't politie-bureau heet van 't vuur opgediend, toen we als arme daklozen kwamen aankloppen.”

„Kerel!” Kriinner bezag medelijdend de totaal verwilderde gestalte van zijn vriend, in kleeren gehuld, die nog slechts flarden waren. „Je ziet er nog erger uit dan ik bij mijn intocht in Darjeeling!”

Peter Suhr knikte. „Tja... Een mooie jongen ben ik nu eenmaal niet. Ik vind 't tenminste heel erg mooi van Ethel, dat ze nog met me mee wou. Enfin, we zijn er! Weet jij misschien een gelegenheid, waar ik voor jouw rekening wat kleeren kan aanschaffen en me laten scheren? Ik ben namelijk heel aardig door mijn duiten heen.”

Kriinner greep hem lachend bij den arm. „Jullie komen natuurlijk bij ons in 't hotel. En Lin-Pei ook.”

„Wij tweeën graag, hè Ethel?” zei Peter. „Maar Lin-Pei houd je geen dag

meer hier. Hij wil weer naar de Jang-tse. Hij heeft gewerkt, zegt hij, en zijn werk is voltooid. Hij wil weer naar het land van zijn vaderen, want hij wil niet in het land van de blanken begraven worden.”

„We zullen in ieder geval zorgen, dat hij een beetje makkelijker naar China terugkomt, dan hij er vandaan gekomen is,” zei Kriinner. „Ik zal hem geld geven, dan kan hij naardien Chineeschen consul in Calcutta gaan. Die zal wel zorgen, dat hij op een behoorlijk schip terecht komt.”

„Jullie gaan zeker trouwen?” vroeg Peter Suhr aan Helga, toen hij ook haar begroet had.

Het meisje kreeg een vuurroode kleur en keek naar den grond.

„Wat doen jullie?” hielp Kriinner haar uit de verlegenheid.

Peter Suhr keek zijn vrouw eens aan. „Ik weet niet, of Ethel nog Chineesche grondsoorten door wil snuffelen...” zei hij.

Ethel lachte. „We gaan naar Amerika,” antwoordde zij namens haar man. „We kennen in Calcutta iemand, die ons het reisgeld zal voorschieten. Of we een boek over porceleinaarde gaan schrijven zullen we nog wel zien. Anders helpen we Helga aan haar artikelen!”

Zij waren vertrokken, het echtpaar Suhr en Lin-Pei. „Tot weersziens in New York!” was het laatste woord geweest, dat Peter Suhr, met zijn hoed zwaaiend, uit den trein geroepen had.

En een week later stonden Helga Lethus en Kriinner reisvaardig voor het hotel. Kolonel Hawkins, die juist zijn vacantie begon, had aangeboden, hen met zijn auto naar Patna en vervolgens naar Bombay te brengen. De wagen stond al voor het terras, een kolossaal dier met een langen neus, hunkerend naar lange rechte wegen.

Eénmaal nog gingen Helga's blikken naar het verre, geheimzinnige bergland van den Himatsjal. Kriinner's oogen zochten dezelfde richting.

„Lada-Yul...” Hij vatte zacht haar hand. „Dat is voorbij. Over een paar weken zijn we in Duitschland. Dan ben je weer Helga Lethus. Maar in zekeren zin blijf je altijd de Vriendin der Hoogen.”

Zij legde haar hand op zijn mond. Herinnering bracht afkeer in haar oogen. „Ik heb liever niet, dat je dat zegt, Adrian. Als ik 't hoor, zie ik je weer voor me staan, zooals je op dat plein stond, en Oeyo-Go je dood eischte.”

„Goed,” zei Kriinner. Hij nam de slanke, fijne hand van zijn mond, hield die vast en keek met een lachenden overwinnaarsblik in haar beschroomde oogen. „Die naam dus niet — maar de oude ook niet; een nieuwe naam, zooals we een nieuw leven tegemoet gaan... Helga Kriinner!”

EINDE

PANORAMA. Geïllustreerd weekblad. Verschijnt Vrijdags. Tezamen met een der lokale weekbladen De Stad Amsterdam, Groot Rotterdam, 's Gravenhage in Beeld, Ons Land, Ons Zuiden of Ons Zeeland — f1.62½ per kwartaal of f0.12½ per week. Franco p. post f1.75 per kwartaal bij vooruitbetaling. Bureau: HAARLEM, Nassaulaan 51. Tel. Int. 13866. Giro 142700. AMSTERDAM, N.Z. Voorburgwal 262. Tel. Int. 35170. Giro nr. 97946. ROTTERDAM, Stationsweg 24. Tel. Interc. 50540. Giro nr. 101981. 's GRAVENHAGE, Stationsweg 95. Tel. Int. 111666. Giro nr. 45141. UTRECHT, Bilstraat 142. Tel. Int. 13473. Giro nummer 149597. 's HERTOGENBOSCH, Stationsweg 27. Tel. Interc. 1215. Giro nr. 129750. MAASTRICHT, Boschstraat 110. Tel. Interc. 1713. Giro nr. 124690. — De voorwaarden van onze gratis ongevallenvverzekering zijn op aanvraag verkrijgbaar.

OVERSTROOMELING

door Phil Holster

DE bewoner van Rivierzicht, de heer Robert Cruse, zat op een eiland. Eigenlijk was 't nog erger. De wateren der overgestroomde rivier hadden niet alleen zijn tuin en zijn aalbessenstruiken ondergezet, neen, ze waren hooger en hooger gestegen, tot de benedenverdieping onbewoonbaar werd en de familie verplicht was, boven te huizen. De vloed klotste in de keukenkast. Er zwom baars in het salon.

„Rivierzicht” stond geheel vrij op eigen grond, had de makelaar fier verklaard, toen Robert Cruse het kocht. Nu stond het nog geheel vrij op eigen water. Zoover het oog reiken kon was er niets te zien dan een paar daken van eveneens onderwatergeraakte villa's, de toppen van boomen, waarin kippen woonden, telegraafpalen, doode katten, doozen en kisten en de verdere toebehooren eener overstrooming. Als de stralen der zon te voorschijn kwamen, werden zij door de oppervlakte van dit weinig liefvallige ven mistroostig weer-spiegeld.

De heer Robert Cruse was een Bataaf, en dapper droeg hij zijn leed — een leed, des te droever, wijl de broer van zijn vrouw, dien hij niet uit kon staan, omdat de man zoo dol was op pudding, juist aan 't logeeren was en niet verwijderd kon worden. Er kwamen geen leveranciers aan de deur. De afgezonde bewoners van „Rivierzicht” onderhielden het leven met biscuits en augurkjes, gehakt in blik en jam. Van tijd tot tijd kregen zij, door het raam van de logeerkamer heen, 'n dooden schelvisch of een levenden brasem te pakken. Soms dreef er zelfs een kist of doos bij hen binnen, maar als zij die open maakten, zat er altijd schoensmeer, badzout, waschpoeder of Brusselschaarde in. Tegen den middag van den achtsten dag der overstrooming waren de Cruse's de wanhoop bijna nabij.

Maar zie! wat is die verre stip op de waterige wildernis? Ja, het komt nader! Beslist. De gestalte van een kleinen en sober gekleeden man wordt zichtbaar. Hij zit op een groot vensterluik en moeizaam wrikt hij zich met een stuk plank vooruit in de richting van „Rivierzicht”. Een redder? Wie kan het zeggen. In ieder geval iemand, die tijding brengt van een drogere buitenwereld. Heel een lange, droeve week hadden de Cruse's niets van hun medemenschen vernomen, behalve wat hun door de radio verteld werd, want gelukkig was hun toestel ongeschonden gebleven. Zij konden zesmaal per dag hun klok precies gelijk zetten, en zij waren in staat, het weerbericht te hooren, dat hen bevestigde in hun eigen opvatting van den toestand,

door te berichten dat het vochtig was.

Dichter en dichter naderde de onbekende, en eindelijk was hij bijna te beschreeuwen door de familie Cruse, die opgewonden hing te leunen uit het raam van de logeerkamer, nu hun haven.

Plotseling hoorden zij een kreet en een plons. Het luik, waarop de onbekende gevaren had, was in botsing gekomen met een knotwilg. De reiziger was van zijn vaarttuig geglijpt. Hij spartelde in het water.

Binnen 'n seconde begreep de familie Cruse, dat hij totaal niet zwemmen kon.

Kalm, maar toch snel ontdeed de heer Robert Cruse zich van zijn kleeren, trok zijn rood-wit gestreept badpak aan en stortte zich in den vloed.

Toen het hoofd van den onbekende ten derde male bovenkwam, greep hij het bij de haren. Toen gaf hij er een klap mee tegen een hek, om hem te verdooven, want hij worstelde, volgens het gebruik onder drenkelingen.

Aangemoedigd door de kreten van zijn vrouw en z'n zwager, sleepte meneer Cruse triomfantelijk den verongelukten matroos de haven binnen. Toen gingen zij met drieën hard aan 't werk — zij brachten de schoone regels in praktijk, die zijn opgesteld tot het behoud van schijnbaar verdronken lieden. Zij kneedden, knepen en beukten hun slachtoffer, tot hij weer ademde. Zij wikkelden hem in lakens en voedden hem met cognac en bouillon. Zoo gastvrij werd zelfs geen Ulysses bejegend, toen hij strandde op het eiland der hoeheetenzeookweer.

Toen hij voldoende hersteld was, vroegen zij hem beleefd, welke aan gelegenheid hem had gedreven tot dat groote avontuur op de golven.

Zwijgend zocht de onbekende in den binnenzak van zijn druipende overjas, tot hij een doorweekte envelop vond. Hieruit trok hij een bedrukt papier. Met kwalijk verholten opwinding nam de heer Robert Cruse het over uit zijn uitgestrekte hand.

Het was een aanmaning van het Gemeentelijk Waterleidingbedrijf. Als de heer Robert Cruse niet onmiddellijk zijn rekening voldeed, werd de waterlevering stopgezet.

De heer Robert Cruse telde het noodige zilvergeld uit het huishoudkistje van mevrouw Cruse op tafel. Toen leidde hij beleefd maar gestreng den onbekende naar de vensterbank der logeerkamer, zette hem op zijn vlot, dat gelukkig door den wind tegen den gevel aan was gedreven, zette er een blikje sardines, een dichtbundel en een beschuit bij en duwde hem af.

LAVENOR IS GOED VOOR ELKE HUID

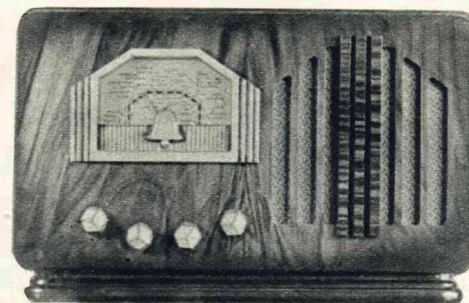
Honderdduizenden tot oordeelen bevoegde vrouwen kunnen „Lavenor” niet meer missen, daar ze hebben ingezien, dat het uitstekend is voor elke huid: hetzij droog of vet, hetzij hard of uiterst gevoelig. „Lavenor” doet alle mogelijke onregelmatigheden van de teint opvallend snel verdwijnen, en geeft een fluweelzachte, rimpelloos-gladde huid. ● Overal verkrijgbaar à fl. 0.80, 1.25 en 2.20.

LAVENOR huid-en gezichtswater met Hamamelis (extract van den Virginischen Tooverstruik)
IMPORTEUR J. SCHENKER • VAN EEGHENSTRAAT 91 • AMSTERDAM • Tel. 90778

3

redenen

RADIOBELL 535
f 145.00

waarom de zoojuist uitgekomen
RADIOBELL ontvangtoestellen elk
luisteraarshart zullen veroveren:

Kwaliteit, Sonoriteit, Selectiviteit

Zuiver af te stemmen, vol en rijk van toon en sierlijk van uiterlijk, is RADIOBELL een waardevol bezit. Beluistert daarom eerst RADIOBELL, alvorens Uw keuze te maken.

Alle inlichtingen, ook omtrent de betalingsvoorwaarden, bij de Bell Telephone Mfg. Co. te Den Haag, Scheldestraat 160 of bij haar verkoopsorganisatie

RADIOBELL 535 f 145.00
RADIOBELL 536 f 177.50
RADIOBELL 636 f 220.00

ALGEMEENE NEDERLANDSCHE RADIO UNIE N.V.

KANTOREN: Amersfoort, Stev. v. d. Hagenlaan 16
Bergen op Zoom, Koevoetstraat 43
Deventer, Nieuwstraat 64
Haarlem, Zaanenlaan 22/24
Leeuwarden, Schrans 131
Maastricht, Bourgognestraat 31A

„WETENSCHAPPELIJK NIEUWS”

Leliegracht 30
Amsterdam C.

N.V.

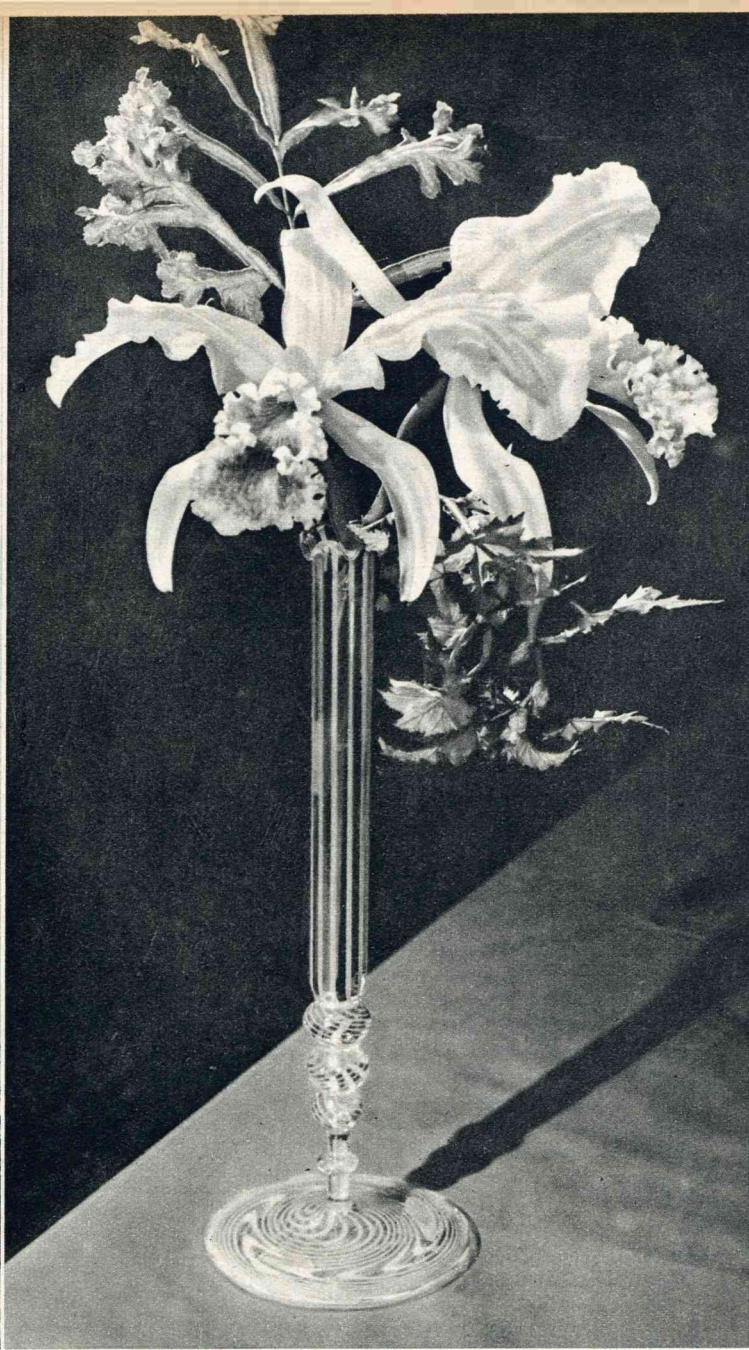
Schriftelijk onderwijs onder persoonlijke leiding met mondelinge rep. lessen en studie-garantie
Z e e r b i l l i j k e l e s g e l d e n

MODERNE TALEN

Eerstbeg.; Akte L.O. en M.O.; Praktijkexamens
**JOURNALISTIEK; BELASTINGCONSULENT
BOEKHOUDEN; ACCOUNTANCY**

Vraagt ons speciaal prospectus **REPETITIE-CURSUSSEN** voor hen, die dit jaar werden afgewezen.

Prospectus no. 52, Inlichtingen, Proefflessen kosteloos

verwelken dan bloemen, gesneden bijv. des morgens vroeg, voordat de zon hoog aan den hemel staat of des avonds als de zon onder is.

Bloemen, geplukt na den nacht, blijven echter meestal langer goed.

Zijn de bloemen eenmaal geplukt, zet ze dan niet zonder meer in een vaas met water. Zeer veel bloemen zullen dan spoedig slap gaan hangen.

Men zet pas gesneden bloemen in een courant of ander papier gewikkeld, zoo diep mogelijk in een vollen emmer met water na eerst de stelen te hebben bijgesneden.

De steel van afgesneden bloemen trekt vanzelf dicht en wanneer wij er niet voor zorgen dat er — liefst dagelijks — een stukje wordt afgesneden, kan de bloem geen water opzuigen.

Bloemen, die men aldus een nacht op een koude plaats heeft gezet op de bovenomschreven manier, blijven veel langer goed.

Van rozen worden de stelen heel schuin bijgepunt, terwijl men van alle houtachtige gewassen, zooals chrysanten, seringen, gouden regen e.d. den steel van onderen af minstens over een lengte van 15 c.M. moet inspijten. Dit is noodig, omdat de houtachtige stelen het water veel minder gemakkelijk opzuigen en men

door deze behandeling het opneemvlak aanzienlijk vergroot.

Wil men papavers in een vaas goed houden, dan sla men het onderende van de stelen met een hamer plat, alvorens de bloemen op water te zetten. Een klein weinigje zout of suiker in het bloemenwater wordt wel eens aanbevolen. Mits zeer matig toegepast, kan dit geen kwaad.

Zet voorts snijbloemen nooit in de zon, noch in den rook of zelfs in den tocht.

Wil men chrysanten goed houden, dan wikkel men des avonds iedere bloem in een stuk in lauw water gedoopt vloeipapier en zette de vaas in den kelder. Het sproeien van afgesneden bloemen met een zeer fijn sproeierte helpt vooral in warme of bedompte kamers het verwelken tegengaan. Tenslotte nog een enkel woord over het rangschikken van bloemen en de keuze van vazen.

Hoe eenvoudiger en pretentielooser een bloemenvaas is, hoe fraaier de bloemen daarin tot haar recht zullen komen.

Zwart of bleekgrijs aardewerk leent zich hiertoe uitmuntend.

Het is echter een vergissing te meenen, dat men zulke vazen moet „versieren” met randjes, geschilderde bouquets en andere afgrijpseligheden. Meestal worden veel te veel bloemen in een vaas gezet.

Een, hoogstens twee orchideeën in een fijn kristallen vaasje, twee takken lelies in een aarden vaas, drie of vier pioenrozen of dahlia's in een gemberpot zijn oneindig mooier dan een zoogenaamde „opgemaakte” bouquet in een druk versierde, kleurige vaas.

Het nieuwe, matblauwe glaswerk leent zich ook bijzonder tot smaakvolle groepeerings van rose, roode of gele bloemen.

Hebben wij een waarlijk fraai gevulde vaas, dan rest ons nog slechts het zoeken naar een passenden achtergrond en wat dit betreft: een effen gordijn of behangsel verdient hier natuurlijk de voorkeur.

Zooals gij ziet: zoo heel gemakkelijk is het niet, maar dit behoeft u volstrekt niet te weerhouden bloemen in uw kamers te zetten, want een huis zonder bloemen is als een gelaat zonder glimlach.

ZET BLOEMEN IN UW KAMERS

DE vrouw, in wier huis nooit bloemen staan, omdat bloemen rommel maken en verzorging eischen, berooft zichzelf en haar huisgenooten welbewust van een groot genot, een genot, dat ruimschoots opweegt tegen de moeite, die het onderhoud van gevulde bloemenvazen vraagt.

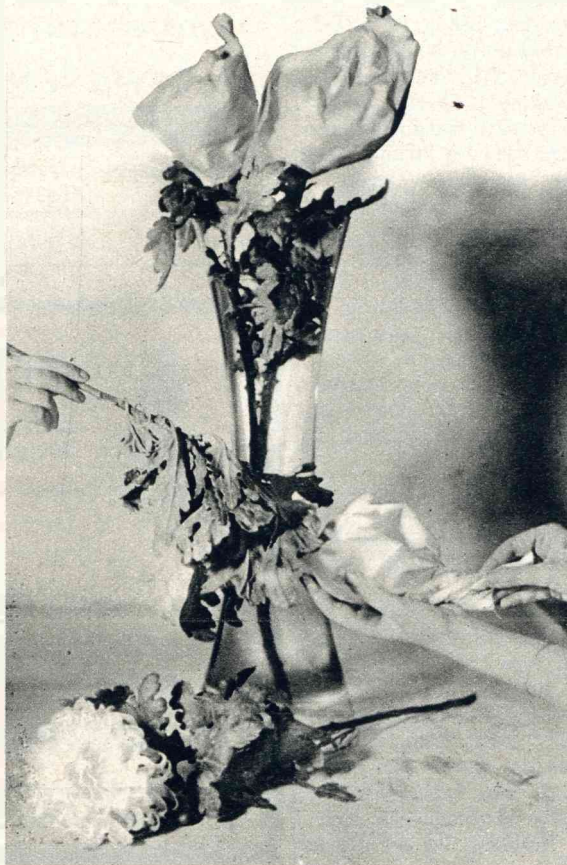
Er zijn huisvrouwen, die een bos bloemen een week in een vaas laten staan en als dan de bloemen hare kopjes slap en treurig laten neerhangen en de verwelkte bladeren een voor een afvallen, als het kwalijkriekende, groenige water een leelijken rand heeft veroorzaakt in de bloemenvaas of kan, dan zeggen zij: „Zie je nu wel — je hebt er toch niet veel aan, kijk nu eens wat een rommel, bloemen verleppen zóó gauw!”

Ja, natuurlijk verleppen bloemen gauw als zij niet behoorlijk verzorgd worden! De natuur laat nu eenmaal niet met zich spotten: zij schenkt rijkelijk en overdadig, maar wrekt zich prompt en snel, wanneer men haar tekort doet.

Willen wij plezier beleven van onze gevulde bloemenvazen, dan dienen wij verschillende omstandigheden nauwlettend in acht te nemen. De beloning zal niet uitblijven.

Als wij in eigen tuin de snijbloemen plukken voor onze vazen, dan moeten wij dit liefst vermijden bij bloemen, die in de volle zon staan en ook bij natgerende bloemen. De blaadjes der laatst genoemde toch smetten zeer spoedig, terwijl de bloemen, die in den zonneschijn staan, weinig sappen bevatten.

Zij zullen daarom na het afsnijden spoediger

WONINGINRICHTING

Er bestaan twee soorten vrouwen: de huiselijke en de niet-huiselijke.

Natuurlijk bestaan er wel duizend variëteiten van het specimen, dat Vrouw heet, maar voor het gemak zullen wij de soort-in-het-algemeen nu maar eens indeelen in de twee hierboven genoemde groepen.

Gij zijt dus huiselijk of gij zijt, om eens een leelijk woord te gebruiken, „uitgaanderig“.

Tot welke van deze twee categorieën gij ook behoort, één ding staat als een paal boven water, n.l. dat gij een eigenschap gemeen hebt met alle andere vrouwen: het verlangen dat de plaats, die gij „thuis“ noemt, geheel naar uw smaak is ingericht, dat thuis beteekent: ergens waar het goed is te zijn (al hebt ge ook vaak zoo'n onbegrijpelijke haast om er vandaan te komen!)

Uw huiselijke omgeving moet zijn een achtergrond, waartegen gij op het voordeligst uitkomt, een omlijsting, die het beeld, dat anderen van uw persoonlijkheid krijgen, tot zijn recht doet komen.

Het smaakvol inrichten van een kamer, om van een huis nog niet eens te spreken, is een gave, die lang niet ieder bezit.

Er zijn mensen, die de ongezelligste en somberste hotelkamers binnen een kwartier weten om te tooveren in een allergezelligst vertrek, dat er uitziet, als hadden zij daar reeds jarenlang gewoond, omdat... het hun persoonlijke stempel draagt.

Wij hebben dit eens bijgewoond. Een jonge elegante vrouw betrad een smalle pijpenla van een hotelkamer, die op een binnenplaats uitzag.

Drie weken zou zij er verblijven.

Wij uitten een banalen troost: wat kan het je schelen, het is maar voor zoo kort en overdag ben je toch altijd weg, enz. enz.

Ze keek ons aan als begreep ze niet.

Oh... mais tu sais... ik zou hier geen dag, geen uur kunnen blijven, zooals het nu is...!

De handtas ging open, om het koude schelle licht werd handig een geel zijden zakdoekje geknoopt.

Een helder rose linnen kleedje, een snoezig dekkleedje uit den koffer werd op de tafel gelegd en deze werd voor het raam gezet.

Iets, dat er uitzag als een smal lang servet, kwam op den groezeligen schoorsteen te liggen.

Een ontstellend aantal borstels, kammen, fleschjes e.d. vonden daar een plaatsje, geflankeerd door een trommel biscuits en een bouquetje.

Op de tafel een stapeltje reislectuur en schrijfgerei, op den eenigen gemak-

kelijken stoel een kleurige kimono.

Het duurde niet eens een kwartier en het was er allergezelligst. Huiselijk tikte een reisklokje op de nachttafel — een paar mooie portretten keken van op den schoorsteen belangstellend de kamer in en toen onze vriendin theeboven bestelde, taalden wij niet meer naar de moderne lounge van het hotel: zóó gezellig was het daar in die kleine, eerst zoo kille, ongezellige kamer.

Kunt gij ook zoo tooveren met een minimum aan hulpmiddelen?

Hoevelen zijn er niet, die aan hun meubels de schuld geven van hun ongezellig interieur, terwijl dezelfde meubels, beter geplaatst, een geheel andere kamer schijnen te scheppen.

Hier volgen een paar goede wenken voor hen, die zich gaan inrichten; wenken, welke ook bij aankoop heel goed ter harte genomen kunnen worden.

1. Zet uw kamers vooral niet te vol en doe reeds bij voorbaat afstand van meubels, die noch fraai, noch nuttig zijn.

Ruimte is minder leelijk dan storende meubelstukken.

2. Met verf kunt gij wonderen verrichten, doch schilder nooit echt hout. hoe oud het er ook moge uitzien. Lijfolie en vernis treden hier in de plaats van verf.

3. Ongezellige oude stoelen, te oud voor „modern“ en te jong voor „antiek“, kunnen, mits men er waarlijk gemakkelijk in zit, door middel van een cretonnen hoes worden veranderd in nieuwe meubels.

4. Wanneer gij iets nieuws aanschaft, draag dan zorg er voor, dat het in een of ander opzicht past bij datgene, wat gij reeds bezit, en laat nimmer één sprekende kleur de rest van uw woonvertrek grauw en groezelig doen lijken.

Wanneer gij veel houdt van sprekende, helle kleuren, bedenk dan, dat op den duur toch de rustige effen tinten het winnen, om in te wonen.

Uw huiselijke omgeving moet ook een rustplaats zijn, waar de gedachten en de zenuwen zich ontspannen, een plek, waar gij tot uzelf kunt komen, zonder dat uw aandacht voortdurend wordt afgeleid. En dan nog iets: zorg, dat gij zooveel mogelijk een eigen hoekje hebt, een vast plaatsje, waar de huisgenooten en vooral de kinderen u ten allen tijde kunnen vinden. „Moeders eigen plaats“ is een lieve en vertrouwde gewoonte (voor velen in later jaren een weemoedige herinnering), een gewoonte, waarmede tegenwoordig helaas te veel gebroken wordt.

AMY GROSKAMP

TEN HAVE

Onder 2 verschillende vormen

De wetenschappelijke huidverzorging, geleid door een langdurige ontdekking, biedt U thans onder 2 verschillende vormen de actieve en volkomen onschadelijke bestanddeelen, die U in staat stellen de gezondheid, jeugd en schoonheid van Uw huid te bewaren of te verkrijgen.

CRÈME SIMON

Opgenomen, door een lichte massage van de nog vochtige huid, werkt Crème Simon direct op de onderste huidlagen in, die zij voedt en versterkt. Het is deze crème, die zooveel vrouwen in staat stelt tot op gevorderde leeftijd een gelaat zonder rimpels te behouden, handen als van een jong meisje en een fraai décolleté. Onmisbaar ook voor de verzorging van baby. Probaat middel tegen pijnlijk trekken na het scheren. Crème Simon is waarlijk

de familiecrème

CRÈME SIMON M. A. T.

Crème Simon M. A. T. (matte aantrekkelijke teint) bezit onder een andere vorm de zelfde werkzame eigenschappen als Crème Simon. Op volkomen natuurlijke wijze geeft zij dadelijk, zelfs aan de meest vette huid, een heerlijke matte teint, fluweelzacht, bevrijd van meeëters. Zij vormt een gezonde, frissche en houdbare basis voor het poeder en is in den waren zin een

weldadig schoonheidsmiddel!

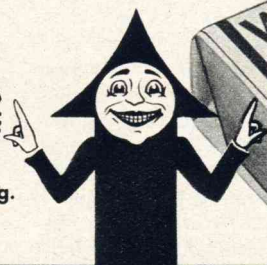

Imp Etablissements Barberot N.V., Den Haag

5 ct.
PER PAKJE

Eischt uitsluitend
Hollandsche verpakking.
Het is UW waarborg
voor kwaliteit.

H.P. 15

GOED VOOR HET GEBIT

Amy Groskamp ten Have:

GESCHENKEN

voor de Najaarsbruid

HET is waarlijk opmerkelijk, hoeveel verschillende mensen op een en dezelfde gedachte komen... zuchtte een jonge vrouw onlangs, terwijl zij met allesbehalve vriendelijke blikken naar de vier dozijn messenleggers, de acht drijfbakken en de vijf maal zes fruitmesjes, die geen van vijven onderling bij elkaar te gebruiken waren, keek.

Hoe zou dat toch komen?

Daar komt, wist een cynicus, omdat de meeste mensen bruidsgeschenken een lastige verplichting vinden.

De meeste mensen hebben geen fantasie genoeg om iets te bedenken... wist iemand anders.

.... Dat komt omdat de meesten zich geen moeite meer willen geven om iets te bereiken...., sprak stil het kleine, grijze vrouwtje en zij had het bij het rechte einde.

Gaat het niet inderdaad bijna altijd zó?

Haastig, als terloops wordt er iets gekocht en wie goedkoop slaagt met iets dat er veel duurder uitziet, prijst zich gelukkig. Niemand schijnt meer tijd of lust te hebben om met liefdevolle zorg iets uit te zoeken. Zoo vaak hooren wij later beweren: wat jammer dat ik daar niet aan gedacht heb.... of: hé, waar vindt men zooiets....? Ik zie nooit zulke leuke dingen.

Natuurlijk ziet gij ze even goed, maar.... dan moet gij er eerst naar zoeken en speuren.

De meeste bruidjes zijn overgelukkig met fraai glaswerk, juist dat aardige, moderne fantasie-glaswerk, dat zoo'n beeldig effect maakt op een thee- of eettafel, en dat zoo weinig huisvrouwen zichzelf aanschaffen omdat het — en terecht — als luxe wordt beschouwd.

De mode van nuttige zaken te geven is langzamerhand 'n beetje ontaard. Hoorden wij niet onlangs, dat een jong paar als bruidsgeschenk een vuilnis-emmer en een werktrap had gevraagd? (historisch!)

Onze afbeelding laat een compôte-stel zien, bestaande uit een grooten bak en zes of twaalf kleine bakjes, die vrij wat beter dienst doen dan de bordjes met opengewerkten rand, waar doorheen meestal

al het sap op het tafellaken druipt, als men zich niet met uiterste voorzichtigheid bedient. Wie deze bakjes te prijzig vindt om ten geschenke te geven, kan heel goed zelf zoo'n stel beschilderen.

Langs de binnenzijde van het bakje wordt een papieren voorbeeld gelegd zoo, dat het door het glas heen aan de onder- en buitenzijde te zien is. De hoeken of randen worden met een beetje lijn vastgehecht om verschuiven te voorkomen. Met glimmende lakverf wordt nu het patroon op onder- en

buitenzijde aangebracht. Al wat men te doen heeft, is eenvoudig de afbeelding na te kleuren na eerst het patroon met een dun penseeltje met zwarte verf te hebben aangebracht.

Men kiest een hoogst eenvoudig patroon zonder gemengde kleuren of schaduw-effecten. Frissche, sprekkende, heldere kleuren voldoen het beste, bijvoorbeeld groen, lakrood, korenblauw en wit of geel.

Als de bloemen goed droog zijn, wordt het papier losgemaakt en verwijderd. Gij zult versteld staan over het verrassende effect. Glazen bakjes in alle mogelijke maten zijn wit zoowel als gekleurd al heel goedkoop te krijgen. Op dezelfde wijze kunt gij een slabak, een vlakom, een aschbak of bonbonbakje versieren. De origineele zelf aangebrachte versiering zal er niet weinig toe bijdragen, t geschenk in waarde te doen stijgen.

Een veel grooter karweitje, waarvoor ook meer kundigheid wordt vereischt, is het zelf beschilderen van een theeservies.

Voor wie teekenen en schilderen kan, is dit geen heksenwerk. Men begint met het schilderen van een enkel bouquetje of takje, dat men zoo vaak herhaalt, dat men er de noodige vaardigheid in heeft gekregen. Daarna kan het werk beginnen.

Hetzelfde takje of dezelfde bloem wordt zoowel met als zonder bijbevoorende blaadjes, takjes e.d. overal op aangebracht.

Het rangschikken is een genoegen op zichzelf.

Wie de schilderkunst goed verstaat en niet tegen een beetje werk opziet, kan verschillende bloemen met milde hand uitstrooien over een servies of gebakstel.

Het is een prettig werk, dat groote voldoening schenkt, terwijl men er van tevoren van verzekerd kan zijn, dat het geschenk met groote vreugde zal worden ontvangen.

De gebloemde porcelainen serviezen, die vroeger zoo hoog in eere stonden, zijn langzamerhand geheel uit de mode geraakt.

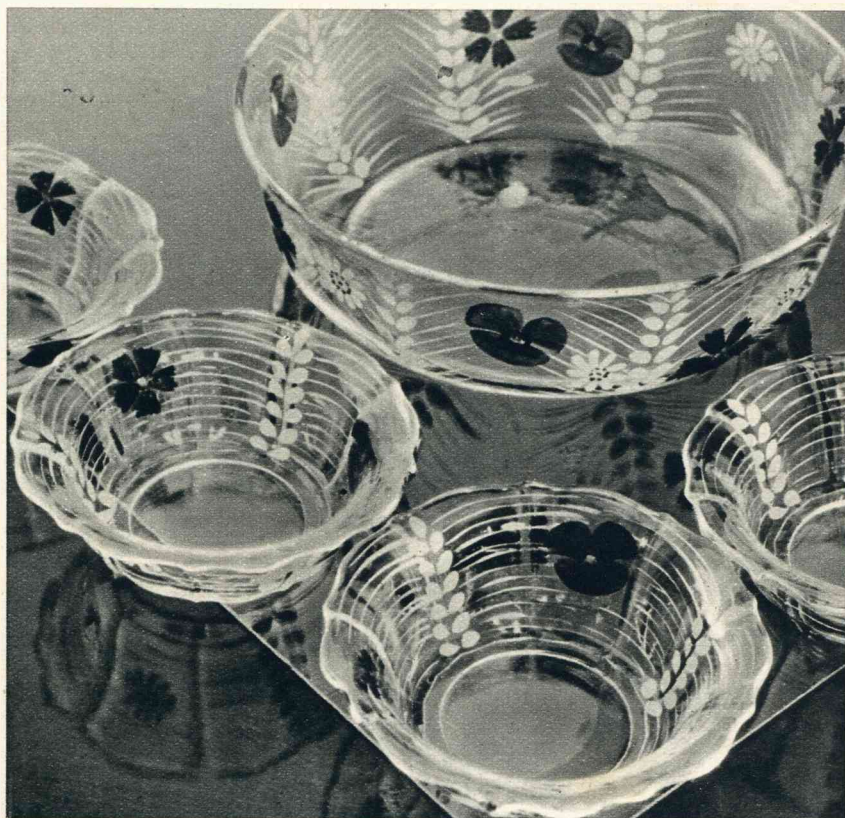
Meer en meer werd het fraaie porcelain verdrongen door het grove aardewerk, dat als moderner gold, vooral als het voorzien was van hard gekleurde versieringen, breede randen, moezen en strepen, die wel zeer afweken van de vroegere fijn gepenseelde decors.

Alles komt te eeniger tijd echter weer terug, omdat de werkelijk nieuwe vindingen en ontwerpen geen gelijken tred houden met de behoefte aan afwisseling van het groote publiek.

En zoo zien wij het gebeuren, dat aan het mooie doorschijnende porcelain met natuurgetrouw bloemendecor tegenwoordig weer gaarne een plaatsje wordt ingeruimd op ontbijt- en theetafel.

Wat voor eenige jaren terug als hopeloos ouderwetsch gold, doet thans weer opgeld.

Er is verandering en er is (gelukkig!) vooruitgang, maar eigenlijk..... is er niets nieuws onder de zon!

343. Raglan-japon van zwarte crêpe-georgette; gesmoekt voorpand. Taille met schootje. Rok met klokkende voorbanen. Verkrijgbaar in maat 42, 44, 46, 48. Benodigd: 5 M. stof à 96 c.M. breed.

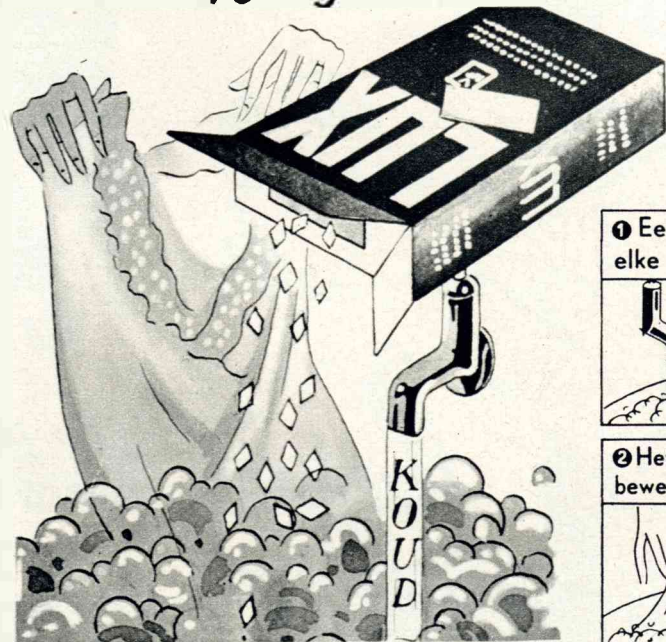
344. Raglan-japon met ingezette biezen in taille en rok; lange, wijde mouw. Voorbaan met plooiën. Verkrijgbaar in maat 42, 44, 46, 48. Benodigd: 3 M. stof à 140 c.M. breed.

345. Eenvoudig-japon met dubbele kraag en koordceintuur. Lange, wijde mouw met kleine manchet. Rok met roorbaan. Verkrijgbaar in maat 42, 44, 46, 48. Benodigd: 3 M. stof à 140 c.M. breed.

Van alle in deze rubriek afgebeelde genummerde kostuums, die ontleend zijn aan het modealbum „Winterweelde“, zijn patronen verkrijgbaar tegen den prijs van 50 cts. voor complets, 35 cts. voor mantels en japonnen en 20 cts. voor rokken, blouses, kleine avondgases en kinder-kleding. Bij bestelling vooral opgeven het gewenschte maatnummer. Bestellingen kunnen geschieden bij uw agent of bezorger; door girostorting op No. 142700; door toezending van 't bedrag per postwissel of in postzegels aan het PATRONENKANTOOR „PANORA“ NASSAUPLEIN 1. HAARLEM waarbij 10 cts. extra voor toezending per post verschuldigd is. Men kan echter de patronen ook afhalen aan het bureau van dit blad.

KOUDWATER LUX

wast fijn goed snel en veilig!

① Een eetlepel Lux op elke liter waswater.

② Het goed heen en weer bewegen zonder wrijven.

③ Dan spoelen tot het water helder blijft.

De „koudwater“ Lux geeft de volgende voordelen: Een heerlijk vet sop zonder de moeite en de kosten van water verhitten. Absolute veiligheid voor Uw fijnste goed. Belangrijk sneller wassen en sneller spoelen. Een groter pak en toch voor hetzelfde geld. Lux is uiterst zuinig in het gebruik.

DE NIEUWE LUX

Wast „Veiliger dan veilig“ en „Vlugger dan vlug“

LX 13-0141 H.

EEN AANWINST VOOR DE HUISVROUW

VAN de Lever's Zeepmaatschappij ontvingen wij de nieuwe waschhand-leiding ten dienste der huisvrouwen.

Ongetwijfeld zullen de dames zeer in haar schik zijn met dit keurig uitgevoerde boekje, waarin op overzichtelijke wijze een schat van nuttige wenken is saamgebracht betreffende de wasch-behandeling van huishoudgoed, kousen, sokken, gekleurd goed, wol, gebreid goed enz. enz., waarbij het Nederlandsche zelfwerkende waschmiddel Radion de helft van het werk voor de huisvrouw doet.

Tevens vinden wij in het boekje, dat op sprekende wijze is geïllustreerd, tal van waardevolle aanwijzingen over het opmaken, strijken en verder behandelen van de wasch, over het verwijderen van vlekken enz. enz. Ook de ervaren huisvrouw, die spoedig geneigd is te zeggen; o dat weet ik allemaal al lang! zal, daar zijn wij zeker van, in dit handige boekje nog een massa wetenswaardigs ontdekken.

De Lever's Zeepmaatschappij N.V. te Rotterdam stelt deze uitgave gratis ter beschikking van onze lezeressen op aanvraag bij hare afdeling reclame.

FRISSCHE HAPJES

Hangop

Laat zure melk of karnemelk even warmen op de kachel. Giet dan de massa in een doek, bind dien van boven samen en hang hem om droog uit te druppen bijv. aan de kraan.

Maak nu de dikke brij, die overblijft, aan met wat zoete melk of room, suiker en kaneel. Presenteer de hangop in een glazen schotel en geef er beschuiten bij.

Tomatensla

Dompel de heele tomaten even in warm water, zoodat men zonder de vrucht te beschadigen de velletjes eraf kan nemen. Snijd de tomaat aan mooie gelijke schijfjes en maak ze aan met peper, zout, olie, azijn en des-gewenscht een fijn gehakt uitje en peterselie.

Italiaansche macaroni

Kook de spaghetti gaar in water met zout of bouillon gedurende ongeveer 20 minuten. Neem ze voorzichtig met de schuimspaan eruit, laat ze uitlekken, werp ze op een warmen schotel, waarop stukjes boter en geraspte kaas liggen. Roer zachtjes alles dooreen, vorm er een hoop van midden op den schotel en leg daaromheen gekookte ham.

WAT ETEN WE?

Maandag: Varkenshaas met bloemkool.
Fruit.
Dinsdag: Koud varkensvleesch met zomerkool.
Griesbrij.
Woensdag: Klapstuk m. gestoofde prei.
Vermicellischotelkje.
Donderdag: Runderlapjes met spinazie.
Broodomelet.
Vrijdag: Gebakken tarbot met sla.
Rijstschotelkje met bitterkoekjes.
Zaterdag: Gebakken worst met groene kool.
Wentelteefjes.
Zondag: Kalfsoesters met selderij.
Roomrijst met oranje-snipers.

CHRONISCHE HOOFDPIJNEN

★
Een kwelling van 20 jaar geëindigd!
★

De dame, die dezen brief schreef, is geen uitzondering. Honderdduizenden hebben geleden zooals zij. En allen konden hun pijnen kwijtraken, indien ze slechts haar goede voorbeeld wilden volgen.

„Twintig jaar lang werd ik gekweld door hoofdpijnen, duizeligheid en maagpijnen, zonder dat ik hiervoor eenige verlichting kon vinden. Sinds ik Kruschen Salts gebruik, ben ik steeds vooruitgegaan en tegenwoordig heb ik nooit pijn. Ik gebruik nog steeds Kruschen Salts; er gaat geen morgen voorbij, dat ik ze niet inneem en dat houd ik nu al vier jaren vol. Mevr. J. G., te A.“

Kruschen vat altijd het kwaad bij den wortel aan. De oorzaak wordt weggenomen en die is bijna altijd constipatie. Maar Kruschen is geen enkelvoudig zout.

Iedere „kleine, dagelijkse dosis“ Kruschen Salts is een combinatie van zes zouten en oefent een milde werking uit op verschillende, inwendige organen: spoort ze aan tot regelmatig werken en op een wijze, zooals de natuur dat heeft bestemd.

Kruschen Salts

is uitsluitend verkrijgbaar bij alle apothekers en drogisten à f 0.90 en f 1.60 per flacon, omzetbelasting inbegrepen. Let op, dat op het etiket op de flesch zoowel als op de buitenverpakking de naam Rowntree Handels-Maatschappij Amsterdam voorkomt.

Imp. N. V. Rowntree Handels-Mij., Heerengracht 209, Amsterdam-C.

ROB
ARNHEM

Reclame tekenen en ontwerpen

Een nieuw vak met grote toekomst en plaats voor velen.
Hebt gij aanleg voor tekenen, dan ligt hier Uw kans.
Wij leiden U volledig op. De lessen zijn geschreven
door een leraar M.O. en zijn geschikt zowel voor
Dames als voor Heren. Ieder, die de lagere school
heeft bezocht, kan de cursus volgen en het diploma
behalen. Daarna hulp bij sollicitatie.
Laag maandelijks lesgeld. Geen kosten voor benodigdheden. Een volledige tekenuitrusting, zoals tekenbord, tekenhaak, driehoeken, passerdoos, enz., enz. gratis.

Ook de cursussen
bouwkundig
machine-
electrotechnisch- } tekenen

en tekenen voor plaatwerkers en loodgieters

worden veel gevraagd en bieden een goede toekomst.

Leider: de Heer H. Kramer, ingenieur.

Overleg bij U zelf, welk vak voor U het beste is.

Vraag nog heden inlichtingen omtrent een van onderstaande cursussen. Zend de bon, duidelijk ingevuld, in gesloten enveloppe, te frankeren met postzegel van 6 ct., aan ons of schrijf een brief en wij sturen U gratis alle inlichtingen.

C-CURSUSSEN: Reclame-tekenaar, bouwkundig-tekenaar, machine-tekenaar, electrotechnisch-tekenaar, tekenen voor plaatwerkers en loodgieters, chauffeur-monteur, autotechniek, auto-Diesel-monteur, electriciën, electrotechniek, sterkstroom-monteur, diploma V.E.V., zwakstroommonteur, diploma V.E.V., lijnwerker-telegrafist, erkend installateur, diploma V.E.H.I., radiomonteur, radiotechniek, lasser, lastechniek, machinist, stoomwerktuigkunde, motormachinist, motortechneik, machinist electrisch bedrijf, koeltechniek, vliegtuig-mecaniciën, vliegtuigtechniek, zweefvliegtuigbouw, verwarmingsmonteur, installateur van centrale verwarming, smid-bankwerker, constructie-bankwerker, gasfitter, diploma Vereniging van Gasfabrikanten, loodgieter, adspirant bouwkundig opzichter, bouwkundig opzichter, betonbouw, wegenbouw, enz.

ASSO

INSTITUUT VOOR SCHRIFTELIJK ONDERWIJS

DIR. J. VAN DER BIJ, HOOFDONDERWIJZER

ERNST CASIMIRLAAN 26, ARNHEM

BON.

Ik verzoek zonder enige verplichting inlichtingen omtrent de cursus voor:

Naam:

Straat en No.:

Woonplaats:

Leeftijd: